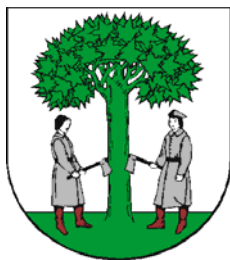

PREZYDENT MIASTA JAWORZNA

**STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW
ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO
MIASTA JAWORZNA**

/FORMA UJEDNOLICONA/

Część 1 – SYNTEZA UWARUNKOWAŃ

/PROJEKT ZMIANY STUDIUM - ETAP WYŁOŻENIA DO PUBLICZNEGO WGLĄDU/

Jaworzno, marzec 2012 r.

SPIS TREŚCI

	strona
I. WPROWADZENIE	1
1. PODSTAWA PRAWNA I CELE OPRACOWANIA STUDIUM	1
1.1. PODSTAWA PRAWNA	1
1.2. CELE OPRACOWANIA	1
1.3. WYMAGANY ZAKRES USTALEŃ STUDIUM	1
2. KONSEKWENCJE OPRACOWANIA STUDIUM	4
3. MATERIAŁY PLANISTYCZNE STUDIUM	5
4. METODA	9
5. PODSUMOWANIE	11
II. UWARUNKOWANIA ROZWOJU	12
1. POŁOŻENIE I POWIĄZANIA MIASTA	12
2. HISTORIA	13
3. UWARUNKOWANIA ROZWOJU MIASTA WYNIKAJĄCE Z ZASAD OKREŚLONYCH W KONCEPCJI PRZESTRZENNEGO ZAGOSPODAROWANIA KRAJU, NARODOWYM PLANIE ROZWOJU, USTALEŃ STRATEGII ROZWOJU I PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ORAZ STRATEGII ROZWOJU GMINY	15
4. UWARUNKOWANIA ROZWOJU MIASTA WYNIKAJĄCE Z INNYCH OPRACOWAŃ PONADLOKALNYCH.	23
III. UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA	26
1. UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA	26
1.1. Dotychczasowe przeznaczenie, zagospodarowanie i uzbrojenie terenu	26
1.2. Stan ładu przestrzennego.	29
1.3. Przyrodnicze i kulturowe środowisko miasta	34
1.4. Warunki i jakość życia mieszkańców	39
1.5. Zagrożenia bezpieczeństwa ludności i jej mienia	49
1.6. Potrzeby i możliwości rozwoju gminy	49
1.7. Stan prawny gruntów.	53
1.8. Występowania obiektów i terenów chronionych na podstawie przepisów odrębnych.	54
1.9. Występowania obszarów naturalnych zagrożeń geologicznych.	54
1.10. Zagrożenie oddziaływaniem szkód górniczych.	55
1.11. Udokumentowane złoża kopalin oraz zasoby wód podziemnych	57
1.12. Tereny górnicze	59
1.13. Stan systemów komunikacji i infrastruktury technicznej, w tym stopień uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej, energetycznej oraz gospodarki odpadami.	60
1.14. Zadania służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych.	66
IV. MOŻLIWOŚCI I OGRANICZENIA ROZWOJU JAWORZNA	68
1. Uwarunkowania zewnętrzne	68
2. Uwarunkowania wewnętrzne	69
V. LISTA PROBLEMÓW PRZESTRZENNYCH MIASTA	73

SPIS TABEL		strona
Tab.1.	Użytkowanie gruntów według rodzaju wykorzystania. Stan na 31.12. 2002r.	33
Tab.2.	Ludność według grup funkcjonalnych w Jaworznie w latach 1998- 2002.	40
Tab.3.	Dynamika potencjału demograficznego Jaworzna	40
Tab.4.	Jaworzno-Prognoza ludności według grup funkcjonalnych do 2030r.	41
Tab.5.	Jaworzno-Ruch ludności w latach 2000-2002 oraz prognoza na lata 2003-2030	41
Tab.6.	Struktura bezrobotnych w Jaworznie 31.XII. 2002r.	44
Tab.7.	Wskaźniki bezrobocia w Jaworznie w 2002r.	44
Tab.8.	Struktura własnościowa budynków mieszkalnych w Jaworznie	45
Tab.9.	Mieszkania zamieszkane według rodzaju podmiotu będącego właścicielem oraz okresu budowy budynków w Jaworznie	46
Tab.10.	Wskaźniki zabudowy mieszkaniowej	46
Tab.11.	Wykaz gruntów według właścicieli (stan na dzień 05.07.2004r.)	53

I. WPROWADZENIE

1. PODSTAWA PRAWNA I CELE OPRACOWANIA STUDIUM

1.1. PODSTAWA PRAWNA

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Jaworzna zostało opracowane zgodnie z art. 9, 10, 11, 12 i 13 ustawy z dnia 27 marca 2003r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym¹ oraz zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004r. w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy.²

1.2. CELE OPRACOWANIA

Celem sporządzenia studium jest określenie polityki przestrzennej gminy, w tym lokalnych zasad zagospodarowania przestrzennego przy uwzględnieniu zasad określonych w koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju, ustaleń strategii rozwoju i planu zagospodarowania przestrzennego województwa oraz strategii rozwoju gminy (zgodnie z art. 9 ust. 1 i 2).

Dodatkowy cel sporządzenia studium wynika z art. 24 ust 3 ustawy o gospodarce nieruchomościami³ w myśl którego, studium stanowi podstawę do tworzenia gminnych zasobów nieruchomości. Zasoby te, zgodnie z ust. 2, mogą być wykorzystywane na cele rozwojowe gmin i zorganizowanej działalności inwestycyjnej, a w szczególności na cele budownictwa mieszkaniowego i związanych z tym budownictwem urządzeń infrastruktury technicznej, jak również na realizację innych celów publicznych.

Studium pełni trzy podstawowe funkcje:

- ♦ jest aktem polityki przestrzennej gminy, przez co określa politykę rozwoju przestrzennego gminy, w tym lokalnych zasad zagospodarowania przestrzennego,
- ♦ koordynuje ustalenia planów zagospodarowania przestrzennego i wpływa na ich kształt,
- ♦ promuje gminę na zewnątrz - studium to filozofia rozwoju przestrzenno-gospodarczego na przyszłość, mogąca zachęcić do inwestowania, im bardziej wszechstronny i przekonujący jest program rozwoju, tym bardziej atrakcyjna staje się formułowana oferta.

1.3. WYMAGANY ZAKRES USTALEŃ STUDIUM

1. Zgodnie z art. 10 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym w studium uwzględnia się uwarunkowania wynikające w szczególności z:

- 1) dotychczasowego przeznaczenia, zagospodarowania i uzbrojenia terenu,
- 2) stanu ładu przestrzennego i wymogów jego ochrony,
- 3) stanu środowiska, w tym stanu rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej, wielkości i jakości zasobów wodnych oraz wymogów ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego,
- 4) stanu dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej,
- 5) warunków i jakości życia mieszkańców, w tym ochrony ich zdrowia,
- 6) zagrożenia bezpieczeństwa ludności i jej mienia,
- 7) potrzeb i możliwości rozwoju gminy,
- 8) stanu prawnego gruntów,
- 9) występowania obiektów i terenów chronionych na podstawie przepisów odrębnych,
- 10) występowania obszarów naturalnych zagrożeń geologicznych,
- 11) występowania udokumentowanych złóż kopalin oraz zasobów wód podziemnych,

¹ Ustawa z dnia 27 marca 2003r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2003r. nr 80 poz.717, z późn. zm.)

² Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004r. w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy (Dz. U. z 2004r Nr 118 poz. 1233)

³ Ustawa z dnia 21 sierpnia 1997r. o gospodarce nieruchomościami tekst jednolity (Dz. U. z 2004r. nr 261 poz. 2603, z późn. zm.)

- 12) występowania terenów górniczych wyznaczonych na podstawie przepisów odrębnych,
  - 13) stanu systemów komunikacji i infrastruktury technicznej, w tym stopnia uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej, energetycznej oraz gospodarki odpadami,
  - 14) zadań służących realizacji ponadlokalnych celów publicznych.
2. W studium określa się w szczególności:
- 1) kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy oraz w przeznaczeniu terenów,
  - 2) kierunki i wskaźniki dotyczące zagospodarowania oraz użytkowania terenów, w tym tereny wyłączone spod zabudowy,
  - 3) obszary oraz zasady ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody, krajobrazu kulturowego i uzdrowisk,
  - 4) obszary i zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej,
  - 5) kierunki rozwoju systemów komunikacji i infrastruktury technicznej,
  - 6) obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym,
  - 7) obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, zgodnie z ustaleniami planu zagospodarowania przestrzennego województwa i ustaleniami programów, o których mowa w art. 48 ust. 1,
  - 8) obszary, dla których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na podstawie przepisów odrębnych, w tym obszary wymagające przeprowadzenia scaleń i podziału nieruchomości, a także obszary rozmieszczenia obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m² oraz obszary przestrzeni publicznej,
  - 9) obszary, dla których gmina zamierza sporządzić miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego w tym obszary wymagające zmiany przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne,
  - 10) kierunki i zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej,
  - 11) obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi i osuwania się mas ziemnych,
  - 12) obiekty lub obszary, dla których wyznacza się w złożu kopaliny filar ochronny,
  - 13) obszary pomników zagłady i ich stref ochronnych oraz obowiązujące na nich ograniczenia prowadzenia działalności gospodarczej, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 7 maja 1999 r. o ochronie terenów byłych hitlerowskich obozów zagłady (Dz.U. Nr 41, poz. 412 oraz z 2002r. Nr 113, poz. 984 i Nr 153, poz. 1271),
  - 14) obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji lub rekultywacji,
  - 15) granice terenów zamkniętych i ich stref ochronnych,
  - 16) inne obszary problemowe, w zależności od uwarunkowań i potrzeb zagospodarowania występujących w gminie.
3. Bezpośrednie odniesienia do Studium zawierają następujące akty prawne:
- 1) Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001r. Prawo ochrony środowiska (t. j. Dz. U. z 2008r. nr 25, poz. 150, z późn. zmianami),
  - 2) Obwieszczenia Marszałka Sejmu RP z dnia 25 sierpnia 2009r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o ochronie przyrody (Dz.U. z 2009r. Nr 151 poz. 1220),
  - 3) Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U z 2008r. Nr 199, poz. 1277, z późn. zm.),
  - 4) Ustawa z dnia 7 maja 2010r. o wspieraniu rozwoju usług i sieci telekomunikacyjnych (DZ.U nr 106 poz. 675)
  - 5) Ustawa z dnia 23 lipca 2003r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. z 2003r. Nr 162, poz. 1568, z późn. zm.),

- 6) Ustawa z dnia 21 sierpnia 1997r. o gospodarce nieruchomościami (t.j. Dz. U. z 2004r. Nr 261, poz. 2603, z późn. zm.),
  - 7) Ustawa z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne (t.j. Dz. U. z 2005r. Nr 239, poz. 2019, z późn. zm.),
  - 8) Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 11 sierpnia 2004 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu udzielania pomocy finansowej na zalesianie gruntów rolnych objętej planem rozwoju obszarów wiejskich (Dz.U. z 2004r. Nr 187, poz. 1929, z późn. zm.),
  - 9) Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 7 maja 2004r. w sprawie sposobu uwzględniania w zagospodarowaniu przestrzennym potrzeb obronności i bezpieczeństwa państwa(Dz. U. z 2004r. Nr 125, poz. 1309).
4. W zapisach Studium znajdują miejsce także ustalenia wynikające z innych ustaw i aktów wykonawczych, a w szczególności:
- 1) Ustawa z dnia 7 lipca 1994r. Prawo budowlane (t. j. Dz.U. z 2006r. Nr 156, poz. 1118, z późn. zm.),
  - 2) Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie. (Dz. U. z 2002 r. Nr 75, poz. 690, z późn. zm.),
  - 3) Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 7 kwietnia 2004r. zmieniające rozporządzenia w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz.U. Nr 109 poz. 1156),
  - 4) Rozporządzenia Ministra Transportu i gospodarki morskiej z dnia 2 marca 1999r. w sprawie warunków, jakim powinny odpowiadać drogi publiczne i ich usytuowanie (Dz.U. nr 43, poz. 430),
  - 5) Ustawa z dnia 3 lutego 1995r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (t. j. Dz.U. z 2004r. Nr 121 poz. 1266, z późn. zm.),
  - 6) Ustawa z dnia 19 grudnia 2008r. o zmianie ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz.U. nr 237 poz.1657)
  - 7) Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 21 września 2004 r. w sprawie wyceny nieruchomości i sporządzania operatu szacunkowego.(Dz. U. z 2004r. Nr 207, poz. 2109, z późn. zm.),
  - 8) Ustawa z dnia 11 kwietnia 2003r o kształtowaniu ustroju rolnego (Dz.U. z 2003r. Nr 64, poz. 592, z późn. zm.),
  - 9) Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich ze środków pochodzących z Sekcji Gwarancji Europejskiego Funduszu Orientacji i Gwarancji Rolnej (Dz.U. z 2003 r. Nr 229, poz. 2273, z późn. zm.),
  - 10) Ustawa z 4 lutego 1994 r. - Prawo geologiczne i górnicze (t. j. Dz. U. z 2005r. Nr 228, poz. 194, z późn. zm.)
  - 11) Ustawa z dnia 21 marca 1985r. o drogach publicznych (t. j. Dz. U. z 2007r. Nr 19, poz. 115, z późn. zm.),
  - 12) Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (t. j. Dz. U. z 2007r. Nr 39, poz. 251, z późn. zm.),
  - 13) Ustawa z dnia 28 września 1991r. o lasach (t. j. Dz.U. z 2005r. Nr 45, poz. 435, z późn. zm.),
  - 14) Ustawa z dnia 26 marca 1982 r. o scalaniu i wymianie gruntów (t. j. Dz. U. z 2003r. Nr 178, poz. 1749, z późn. zm.),
  - 15) Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 7 sierpnia 2008r. „w sprawie wymagań w zakresie odległości i warunków dopuszczających usytuowanie drzew i krzewów, elementów ochrony akustycznej i wykonywania robót ziemnych w sąsiedztwie linii kolejowej, a także sposobu urządzania i utrzymywania zasłon odśnieżnych oraz pasów przeciwpożarowych” (Dz.U. nr 153 poz.955)
  - 16) Ustawa z dnia 28 marca 2003r o transporcie kolejowym – (tekst jednolity Dz.U. z 2007r nr 16 poz.94).

2. KONSEKWENCJE OPRACOWANIA STUDIUM

Studium nie jest aktem prawa miejscowego (art.9 ust.5), natomiast wywiera znaczący wpływ na kształt planów miejscowych. Ustalenia studium są wiążące przy sporządzaniu planów miejscowych a prezydent musi je uwzględniać w projekcie planu (art.9 ust.4). Uchwalenie studium umożliwia opracowanie i uchwalenie planów miejscowych:

- ♦ obszarów, dla których obowiązkowe jest sporządzenie planu, na podstawie przepisów odrębnych,
- ♦ obszarów, dla których gmina zamierza sporządzić plan.

Uchwalając plan miejscowy rada gminy stwierdza o jego zgodności

z ustaleniami studium. **Ewentualna sprzeczność ustaleń planu miejscowego z jakimkolwiek ustaleniem studium powoduje - co do zasady - nieważność planu w myśl art.28 ust.1 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym⁴.**

Jeżeli w studium wyznaczono obszary, dla których obowiązkowe jest sporządzenie m.p.z.p. na podstawie przepisów odrębnych, gmina musi po upływie 3 miesięcy od dnia wejścia w życie uchwały o zatwierdzeniu studium przystąpić do sporządzenia tych planów (art. 10 ust.3).

Obowiązek powyższy dotyczy w szczególności:

- ♦ terenów górniczych,
- ♦ obszarów wymagających przeprowadzenia scaleń i podziałów nieruchomości,
- ♦ obszarów przestrzeni publicznej,
- ♦ obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000m².

Sporządzenie Studium weryfikuje również realność w bliskiej perspektywie, założeń polityki władz, obiektywnych potrzeb i wymagań funkcjonalnych oraz oczekiwań mieszkańców, także w zakresie bieżących działań inwestycyjnych.

Umożliwia miastu utworzenie gminnych zasobów nieruchomości niezbędnych do realizacji założonych kierunków polityki przestrzennej oraz celów i priorytetów rozwojowych miasta Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy może również formułować postulaty i wnioski do planu zagospodarowania przestrzennego województwa, wynikające z ochrony interesu gminy w skali regionalnej.

W sytuacji braku miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, w części przepisów odrębnych wymagane jest zachowanie zgodności z obowiązującym studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego.

---

⁴ komentarz prof. Zygmunta Niewiadomskiego, sędziego Naczelnego Sądu Administracyjnego w gazecie „Rzeczpospolita” nr 164 z 16 lipca 2003r.

3. MATERIAŁY PLANISTYCZNE STUDIUM

1. Podstawę formalną prac nad Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Jaworzna, stanowią:
  - 1) Uchwała Rady Miejskiej w Jaworznie nr LII/887/2002 z dnia 19 września 2002r., w sprawie sporządzenia drugiej edycji Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego
  - 2) Umowa nr TP/203/2003 z dnia 24 października 2003r., pomiędzy Gminą Miasta Jaworzna a Konsorcjum Firm: Przedsiębiorstwo Projektowania Studiów Usług i Realizacji „TERPLAN” Sp. z o. o. w Katowicach i Pracownia Architektoniczna mgr inż. arch. Jerzy Makowski w Jaworznie
2. Integralne części materiałów planistycznych studium stanowią:
  - 1) Uwarunkowania przyrodnicze miasta Jaworzno- materiał do Studium, Przedsiębiorstwo Usługowe „Geograf”, Dąbrowa Górnicza 2003r.
  - 2) Analiza diagnostyczna miasta Etap I Faza 2- kwiecień 2004r. zawierająca:
    - A. Diagnozę sytuacji zewnętrznej.
    - B. Diagnozę sytuacji wewnętrznej.
    - C. Podsumowanie ankiety.
    - D. Wykaz materiałów źródłowych.
    - E. Plansze w skali 1:20 000.
      1. Analiza użytkowania terenów.
      2. Zaopatrzenie w wodę i ciepło – stan 2003r.
      3. Elektroenergetyka - stan 2003r. (1:10 000)
      4. Telekomunikacja – stan 2003r.
      5. Odprowadzenie ścieków i zaopatrzenie w gaz stan 2003r.
  - 3) Koncepcja ustaleń Studium Etap 1 Faza 3 - czerwiec 2004r. zawierająca:
    - A. Uwarunkowania rozwoju przestrzennego.
    - B. Scenariusze przyszłości.
      1. Wstępna lista czynników sytuacyjnych.
      2. Ocena czynników sytuacyjnych.
      3. Częstkowe scenariusze przyszłości.
      4. Kluczowe formy zagospodarowania przestrzennego.
      5. Globalne scenariusze.
    - C. Koncepcję zagospodarowania przestrzennego.
    - D. Załącznik – opis czynników strukturalnych.
    - E. Plansze:
      - Nr 6. Uwarunkowania zewnętrzne – skala 1: 50 000
      - Nr 7. Uwarunkowania wewnętrzne A- skala 1:20 000
      - Nr 8. Uwarunkowania wewnętrzne B- skala 1:20 000
      - Nr 9. Ustalenia studium- koncepcja- skala 1:20 000
  - 4) Koncepcja ustaleń Studium uwzględniająca uwagi Prezydenta Miasta Etap 1 Faza 4- sierpień 2004r. zawierająca:
    - A. Założenia metodologiczne
      1. Opis metody
      2. Słowniczek pojęć specjalistycznych
      3. Wykaz materiałów źródłowych
    - B. Uwarunkowania rozwoju przestrzennego
      1. Wprowadzenie
      2. Uwarunkowania zewnętrzne
      3. Uwarunkowania wewnętrzne
      4. Podsumowanie
    - C. Scenariusze przyszłości
      1. Wstępna lista czynników sytuacyjnych.
      2. Ocena czynników sytuacyjnych.
      3. Częstkowe scenariusze przyszłości.
      4. Kluczowe formy zagospodarowania przestrzennego

- 5. Globalne scenariusze
- D. Koncepcję zagospodarowania przestrzennego
- E. Załącznik – opis czynników motorycznych
- F. Plansze:
  - Nr 6. Uwarunkowania zewnętrzne – skala 1: 50 000
  - Nr 7. Uwarunkowania wewnętrzne A- skala 1:20 000
  - Nr 8. Uwarunkowania wewnętrzne B- skala 1:20 000
  - Nr 9. Ustalenia studium- koncepcja- skala 1:20 000
  - Nr 10. Węzły i obszary strategiczne – koncepcja – skala 1:20 000
- 5) Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Jaworzna - Projekt ustaleń studium do uzgodnień - październik 2004r. zawierający:
  - A. Wprowadzenie
  - B. Uwarunkowania rozwoju
    - I. Uwarunkowania rozwoju Jaworzna w kontekście krajowym
    - II. Uwarunkowania rozwoju Jaworzna w kontekście regionalnym
    - III. Ponadlokalne uwarunkowania rozwoju Jaworzna.
    - IV. Lokalne uwarunkowania rozwoju Jaworzna
    - V. Możliwości i ograniczenia rozwoju Jaworzna
  - C. Kierunki zagospodarowania przestrzennego
    - I. Wizje oraz kierunki zagospodarowania przestrzennego miasta.
    - II. Kierunki zmian w strukturze przestrzennej miasta oraz w przeznaczeniu terenów.
    - III. Kierunki i wskaźniki dotyczące zagospodarowania oraz użytkowania terenów.
    - IV. Zasady ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody, krajobrazu kulturowego.
    - V. Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej.
    - VI. Kierunki rozwoju systemów komunikacji.
    - VII. Kierunki rozwoju systemów infrastruktury technicznej
    - VIII. Kierunki i zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej
    - IX. Obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym.
    - X. Obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym.
    - XI. Obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi, osuwania mas ziemnych oraz oddziaływana szkód górniczych.
    - XII. Obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji i rekultywacji.
    - XIII. Obszary, dla których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.
    - XIV. Obszary, dla których gmina zamierza sporządzić miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego.
  - D. Aneksy
  - E. Plansze
    - Nr 01. Synteza uwarunkowań wewnętrznych - skala 1:10 000
    - Nr 1. Kierunki zmian zagospodarowania przestrzennego - skala 1:10 000, 1:20 000
    - Nr 2. Kierunki ochrony środowiska i dziedzictwa kulturowego - skala 1:20 000.
    - Nr 3. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego - skala 1:20 000.
    - Nr 4. Węzły i obszary strategiczne - skala 1:20 000.
    - Nr 5. Odprowadzenie ścieków. Zaopatrzenie w wodę- skala 1:20 000.
    - Nr 6. Zaopatrzenie w gaz i ciepło- skala 1:20 000.
    - Nr 7. Elektroenergetyka- skala 1:20 000.

Nr 8. Telekomunikacja- skala 1:20 000.

Wyżej wymieniony projekt stanowił podstawę uzyskania opinii Miejskiej Komisji Urbanistyczno- Architektonicznej w Jaworznie z dnia 17 grudnia 2004r oraz opinii wydziałów urzędu miejskiego z 9 grudnia 2004r.

- 6) Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Jaworzna - Projekt studium do uzgodnień – luty 2005r. zawierający:
- Część 1- Synteza uwarunkowań
- I. Wprowadzenie
  - II. Uwarunkowania rozwoju
  - III. Uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego
  - IV. Możliwości i ograniczenia rozwoju Jaworzna
  - V. Lista problemów przestrzennych miasta
- Część 2- Projekt ustaleń studium
- I. Wizje oraz kierunki zagospodarowania przestrzennego miasta.
  - II. Kierunki zmian w strukturze przestrzennej miasta oraz w przeznaczeniu terenów.
  - III. Kierunki i wskaźniki dotyczące zagospodarowania oraz użytkowania terenów.
  - IV. Zasady ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody, krajobrazu kulturowego.
  - V. Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej.
  - VI. Kierunki rozwoju systemów komunikacji.
  - VII. Kierunki rozwoju systemów infrastruktury technicznej
  - VIII. Kierunki i zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej
  - IX. Obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym.
  - X. Obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym.
  - XI. Obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi, osuwania mas ziemnych oraz oddziaływana szkód górniczych.
  - XII. Obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji i rekultywacji.
  - XIII. Obszary, dla których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.
  - XIV. Obszary, dla których gmina zamierza sporządzić miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego.
- Część 3 – Opracowania graficzne
- Nr 01. Synteza uwarunkowań wewnętrznych - skala 1:10 000
- Nr 1. Kierunki zmian zagospodarowania przestrzennego - skala 1:10 000, 1:20 000
- Nr 2. Kierunki ochrony środowiska i dziedzictwa kulturowego - skala 1:20 000.
- Nr 3. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego - skala 1:20 000.
- Nr 4. Węzły i obszary strategiczne- skala 1:20 000.
- Nr 5. Odprowadzenie ścieków. Zaopatrzenie w wodę - skala 1:20 000.
- Nr 6. Zaopatrzenie w gaz i ciepło - skala 1:20 000.
- Nr 7. Elektroenergetyka- skala 1:20 000.
- Nr 8. Telekomunikacja- skala 1:20 000.
- Nr 9. Schemat komunikacji zewnętrznej- skala 1:50 000
- 7) Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Jaworzna - Projekt studium do wyłożenia do publicznego wglądu – marzec 2005r. zawierający:
- Część 1- Synteza uwarunkowań
- I. Wprowadzenie
  - II. Uwarunkowania rozwoju
  - III. Uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego

IV. Możliwości i ograniczenia rozwoju Jaworzna

V. Lista problemów przestrzennych miasta

Część 2- Projekt ustaleń studium

I. Wizje oraz kierunki zagospodarowania przestrzennego miasta.

II. Kierunki zmian w strukturze przestrzennej miasta oraz w przeznaczeniu terenów.

III. Kierunki i wskaźniki dotyczące zagospodarowania oraz użytkowania terenów.

IV. Zasady ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody, krajobrazu kulturowego.

V. Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej.

VI. Kierunki rozwoju systemów komunikacji.

VII. Kierunki rozwoju systemów infrastruktury technicznej

VIII. Kierunki i zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej

IX. Obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym.

X. Obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym.

XI. Obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi, osuwania mas ziemnych oraz oddziaływana szkód górniczych.

XII. Obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji i rekultywacji.

XIII. Obszary, dla których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

XIV. Obszary, dla których gmina zamierza sporządzić miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego.

Część 3 –Opracowania graficzne

Nr 01. Synteza uwarunkowań wewnętrznych - skala 1:10 000

Nr 02. Waloryzacja przydatności terenów pod zabudowę mieszkaniową 1:20 000

Nr 1. Kierunki zmian zagospodarowania przestrzennego - skala 1:10 000, 1:20 000

Nr 2. Kierunki ochrony środowiska i dziedzictwa kulturowego - skala 1:20 000.

Nr 3. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego - skala 1:20 000.

Nr 4. Węzły i obszary strategiczne- skala 1:20 000.

Nr 5. Odprowadzenie ścieków. Zaopatrzenie w wodę - skala 1:20 000.

Nr 6. Zaopatrzenie w gaz i ciepło - skala 1:20 000.

Nr 7. Elektroenergetyka- skala 1:20 000.

Nr 8. Telekomunikacja- skala 1:20 000.

Nr 9. Schemat komunikacji zewnętrznej - skala 1:50 000

8) Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Jaworzna- Etap II a. Uzgodnienia i wyłożenie, maj 2005r., notatka zawierająca podsumowaniem wyników uzgadniania i opiniowania:

Faza 1a- Opiniowanie studium przez wydziały urzędu miejskiego i MKUA

Faza 1b- Uzgodnienia i opinie ustawowe.

10) Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Jaworzna- Faza 2. Wyłożenie projektu Studium. Stanowisko zespołu autorskiego w sprawie wniesionych uwag, maj 2005r.,

11) Ponadto ściśle związane z materiałami planistycznymi studium są: opracowania pt. „Studium komunikacyjne miasta Jaworzna” Przedsiębiorstwo Projektowo - Usługowe „Inkom” s.c., Katowice 2003r., oraz Opracowanie ekofizjograficzne miasta Jaworzna, Przedsiębiorstwo Usługowe „Geograf”, Dąbrowa Górnicza grudzień 2004r.

4. METODA

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Jaworzna jest podstawowym dokumentem, w którym następuje koordynacja wszelkich przedsięwzięć dotyczących zmian w zagospodarowaniu przestrzennym miasta, szczególnie dla strategii rozwoju miasta. Jest dokumentem uwzględniającym zasady określone w koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju, ustalenia strategii rozwoju i planu zagospodarowania przestrzennego województwa.

Polityka przestrzenna określona w Studium, będzie stanowić podstawę wszelkich działań rodzących skutki w zagospodarowaniu przestrzennym i w krajobrazie miasta.

Wizja, kierunki zmian w strukturze przestrzennej Jaworzna i przeznaczeniu terenów zostały określone na podstawie przyjętych założeń strategicznych, uwarunkowań wyodrębnionych w toku przeprowadzonych analiz diagnostycznych rozwoju miasta oraz rozpoznania poglądów i aspiracji społeczności lokalnej.

Założenia strategiczne obejmowały:

1. formułowanie **struktury aksjologicznej rozwoju miasta** tzn. rozpoznanie podstawowych wartości, do jakich urzeczywistniania dążyć będą użytkownicy miasta w kształtowaniu jego rozwoju. Rada Liderów Lokalnych na sesjach warsztatowych sformułowała strukturę aksjologiczną rozwoju miasta Jaworzna, na którą składają się następujące sfery jego rozwoju:
  - **centrum miasta i wewnętrzne relacje przestrzenne**, a w szczególności takie atrybuty rozwoju jak; historycznie ukształtowana kompozycja przestrzenna miasta, rynek oraz reprezentacyjna, centralna przestrzeń publiczna,
  - **układ komunikacyjny miasta**, a w szczególności jego atrybuty rozwoju jak; węzły komunikacyjne, sprawność infrastrukturalna miasta i zrównoważony układ komunikacyjno- transportowy,
  - **baza ekonomiczna miasta**, a w szczególności jej atrybuty rozwoju jak; tradycje gospodarcze, przemysłowe obiekty i tereny miasta, produktywnie strefy działalności MSP,
  - **przyrodnicze i kulturowe środowisko miasta**, a w szczególności jej atrybuty rozwoju jak; jakość środowiska i estetyka krajobrazu, bioróżnorodność przestrzeni miasta, przyjazne środowisko zamieszkania, dogodne i zróżnicowane formy spędzania czasu wolnego, przestrzenna separacja funkcji i sposobów użytkowania terenów.
2. uporządkowanie zbioru pożądaných przez użytkowników miasta atrybutów jego przestrzeni jako zarysu **wizji** rozwoju i zagospodarowania przestrzennego.
3. formułowanie **scenariuszy** rozwoju miasta jako opisu wewnętrznych i zewnętrznych czynników strukturalnych kształtujących przestrzenną strukturę miasta. Wykreowano 3 podstawowe scenariusze na podstawie 16 scenariuszy częściowych:
  - **scenariusz optymistyczny (pożądany)**, który stał się podstawą sformułowania wizji rozwoju miasta, będącej jednocześnie syntezą scenariuszy częściowych wywodzących się ze sfer urzeczywistniania wartości o najbardziej pozytywnym hipotetycznym kierunku zmian czynników strukturalnych- motorycznych,
  - **scenariusz pesymistyczny**, który traktować należy jako jakościową prognozę ostrzegawczą, co do przyszłości miasta w warunkach realizowania się hipotez zmian strukturalnych o najbardziej niekorzystnym charakterze dla miasta,
  - **scenariusz referencyjny**, jako najbardziej prawdopodobny ciąg hipotez zmian strukturalnych jakie należy brać pod uwagę dla podejmowania decyzji o zagospodarowaniu przestrzennym miasta,
4. konkretyzacja wizji przestrzennego rozwoju miasta w **horyzoncie 2030r.**, w oparciu o scenariusz optymistyczny (pożądany) a w **horyzoncie 2015r.** w oparciu o scenariusz referencyjny,
5. formułowanie **polityk** (kierunków) widzianych jako zbiór celów i zasad regulujących procesy użytkowania i zagospodarowania terenów miejskich.

Analiza diagnostyczna miasta⁵ obejmowała rozpoznanie i określenie uwarunkowań rozwoju wynikających z:

1. oceny obecnej i przyszłej sytuacji Jaworzna w kontekście krajowym, regionalnym i ponadlokalnym oraz wynikających z tego **szans i zagrożeń** rozwojowych. Uwarunkowania rozpoznano na podstawie obowiązujących koncepcji, planów i strategii,
2. rozpoznania **możliwości i ograniczeń** rozwojowych wynikających z dotychczasowego rozwoju miasta oraz aktualnego stanu środowiska, krajobrazu kulturowego, zagospodarowania przestrzennego i funkcjonowania miasta, przeprowadzonego zgodnie z art.10 ust.1 ustawy,
3. rozpoznania i ocena **czynników** mogących sprzyjać bądź ograniczać urzeczywistnianie wartości rozwoju miasta w perspektywie 2030 i 2015. Profil sytuacyjny miasta rozpoznany został przez Radę Liderów Lokalnych na sesjach warsztatowych i obejmował opis sytuacji i położenia miasta w sferach rozwoju poprzez ustalenie listy czynników sytuacyjnych obejmującą, podobnie jak w uwarunkowaniach **siły i słabości miasta** tak aktualne jak i perspektywiczne oraz **sposobności i zagrożenia miasta**, tak aktualne jak i perspektywiczne.

Obrazu poglądów i aspiracji społeczności lokalnej dostarczyły:

1. przeprowadzone 4 sesje warsztatowe, w których uczestniczyli zaproszeni do powołanej przez Prezydenta Miasta, 40 osobowej Rady Liderów Lokalnych, przedstawiciele społeczności reprezentujący elity lokalne o wysokim autorytecie zawodowym i moralnym.
2. ankieta skierowana do kierowników komórek organizacyjnych Urzędu Miejskiego.
3. badanie przeprowadzone przez Agencję Rozwoju Lokalnego S.A. w Jaworznie dla potrzeb Strategii Zrównoważonego Rozwoju Jaworzna A-21 na lata 2001-2015, którego głównym celem badań była identyfikacja postaw i opinii mieszkańców Jaworzna odnośnie warunków życia w mieście, tego, co w ostatnich latach zmieniło się na lepsze oraz odnalezienie tych obszarów w mieście, w których w ostatnich latach nastąpił regres. Badania miały również na celu wskazanie jak praca władz miasta oceniana jest przez Jaworzniaków.
4. badanie „klimatu przedsiębiorczości” w Jaworznie przeprowadzone przez Agencję Rozwoju Lokalnego S.A. w Jaworznie przy współpracy Wydziału Planowania i Rozwoju Urzędu Miejskiego w Jaworznie. Badanie objęło sektor prywatnych przedsiębiorców zlokalizowanych ze swoją działalnością w Jaworznie. Ankietowanymi byli przedsiębiorcy jaworzniccy – z polskim, jak i z zagranicznym kapitałem.
5. wnioski-zadania, zgłoszone do Wieloletniego Planu Inwestycyjnego Miasta Jaworzna, które mieszkańcy uznali za ważne do zrealizowania przez gminę oraz wnioski jednostek organizacyjnych Urzędu Miejskiego i interpelacje zgłaszane przez Radnych obecnej kadencji pod kątem włączenia zadań do Wieloletniego Planu Inwestycyjnego.
6. wnioski z „Badania opinii mieszkańców Jaworzna o stanie miasta, warunkach życia i oczekiwaniach wobec władz miejskich” Raport przygotowany przez: Instytut Badania Opinii i Rynku Pentor - Katowice S.A. dla Urzędu Miejskiego w Jaworznie w lipcu 2004r. Badanie objęło 500 dorosłych mieszkańców Jaworzna, metodą ankiety telefonicznej. Szczegółowe cele badawcze obejmowały m.in. zagadnienia dotyczące ogólnej oceny miasta na tle innych miast woj. śląskiego, kultury, sportu i rekreacji, edukacji i służby zdrowia, poziomu bezpieczeństwa, poziomu funkcjonowania komunikacji miejskiej, handlu, planowanych inwestycji, potrzeb mieszkaniowych oraz zadań na najbliższą przyszłość.

⁵ Analiza diagnostyczna miasta Etap I Faza 2, Konsorcjum P.P.S.U.iR. TERPLAN sp z o.o.– P.A. Makowski, kwiecień 2004r.,
Projekt ustaleń studium do uzgodnień, część B, Konsorcjum P.P.S.U.iR. TERPLAN sp z o.o.– P.A. Makowski, październik 2004r.

5. PODSUMOWANIE

Rozpoznane uwarunkowania, cele i dążenia zainteresowanych podmiotów działających w mieście, zebrane opinie społeczne oraz aspiracje władz samorządowych, pozwoliły na poznanie w miarę pełnego obrazu potrzeb i oczekiwań mieszkańców Jaworzna.

Obraz ten jest prawie jednolity: z jednej strony mieszkańcy chcieliby podtrzymać historycznie ukształtowaną kompozycję przestrzenną miasta z jego rynkiem oraz tradycjami gospodarczymi, węzłami komunikacyjnymi i terenami otwartymi, z drugiej wskazują na konieczność poprawy rozwiązań komunikacyjnych w mieście, zwiększenie poszanowania środowiska i poprawę jakości życia mieszkańców, nie do końca uświadamiając sobie ekonomiczne podstawy koniecznych zmian.

Taką świadomość mają władze miasta podejmując szereg działań, skierowanych na pozyskiwanie środków zewnętrznych na realizację tych przedsięwzięć, w których leżą realne szanse rozwoju miasta i promowanie niedocenianych dotychczas kierunków rozwoju mogących zmienić wizerunek miasta.

Zmiana wizerunku miasta i podniesienie jego atrakcyjności oraz poprawa jakości życia ma istotny wpływ na jego możliwości rozwojowe. Według prognozy ludności na lata 2003-2030 sporządzonej przez GUS (według stanu wyjściowego opartego na wynikach NSP 2002r.) do roku 2030 przewiduje się **spadek liczby ludności miasta z 96.590 w roku 2003 do 80.563 w roku 2030 tj. o 16.027 osób**. Zajądą także istotne zmiany w strukturze ludności Jaworzna w stosunku do roku bazowego 2002; przez systematyczny spadek liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym - o 50% do 2030r. oraz nieznaczny 2% wzrost do 2010r. ludności w wieku produkcyjnym, a w efekcie 27% spadek tej grupy ludności do 2030r., kosztem stale rosnącego udziału populacji ludności w wieku poprodukcyjnym – wzrost o 74% do 2030r. Potencjał demograficzny miasta wytracany jest przez ujemne saldo przyrostu naturalnego oraz ujemne saldo migracji.

Dlatego ważne jest podejmowanie działań ukierunkowanych na kształtowanie struktury przestrzennej i rewitalizację miasta, zapobiegające zamieraniu centrum miasta i degradacji jego przestrzeni publicznych. Atutem Jaworzna, jest możliwość stworzenia atrakcyjnych warunków życia, dających możliwość wyboru pomiędzy ofertami mieszkania i wypoczynku i wykorzystujących na swoją korzyść proces suburbanizacji zachodzący w dużych miastach woj. śląskiego i małopolskiego (odpływ ludności do stref podmiejskich, położonych poza granicami miasta).

Przyrost terenów mieszkaniowych wiązać się może także z wyrównaniem standardów mieszkaniowych w ramach Unii Europejskiej, (oszacowano, że w Polsce potrzeba około 3mln. nowych mieszkań). Znaczna ilość istniejących mieszkań według standardów UE, to mieszkania substandardowe. Do tego należy dodać ubytek starych zasobów wynikający z amortyzacji oraz porzucanie mieszkań w blokach z przyczyn społecznych. Powierzchniowo oznacza to podwojenie terenów pod zabudowę mieszkaniową o niskiej intensywności.

Określone kierunki polityki przestrzennej miasta i kierunki zmian w strukturze przestrzennej miasta otwierają możliwości rozwijania i promowania tych działalności, które pomogą zatrzymać w mieście ludzi młodych oraz mogą przyciągnąć w przyszłości nowych mieszkańców z zewnątrz.

Sytuację powinien także zmienić spodziewany wzrost gospodarczy, a nowy impuls może nadać członkostwo w Unii Europejskiej. Można oczekiwać, że związany z tym wzrost mobilności przestrzennej ludności nastąpi około 2010r. wraz z migracją ludności z krajów Europy Wschodniej i Azji oraz procesami globalizacji i specjalizacji gospodarki.

II. UWARUNKOWANIA ROZWOJU

1. POŁOŻENIE I POWIĄZANIA MIASTA

Jaworzno jest gminą miejską, od 1999r. miastem na prawach powiatu w woj. śląskim, położonym w odległości 20 km na wschód od Katowic i 57 km na zachód od Krakowa. Obszar miasta leży w dorzeczu Wisły, w zlewni rzek: Białej Przemszy, wzdłuż której przebiega północna granica miasta oraz Przemszy, zamykającej teren Jaworzna od południowego-zachodu.

Miasto graniczy od zachodu z miastami na prawach powiatu Mysłowice i Sosnowiec, od północy z miastem Sławków - powiat będziński, z miastem Bukowno - powiat olkuski, woj. małopolskie, od wschodu z miastami Trzebinia i Chrzanowem - powiat chrzanowski, woj. małopolskie od południa z miastem Imielin - powiat bieruńsko-łędzki, miastem Libiąż – powiat chrzanowski i miastem Chełmek - powiat oświęcimski, woj. małopolskie

Dzisiejszy obraz sieci osadniczej Jaworzna jest w dużej mierze dziedzictwem uwarunkowań historycznych i administracyjnych. Jednostki położone są promieniście w stosunku do centrum, oddzielone od siebie pasami zieleni. Śródmieście i centrum rozbudowuje się pasmowo w kierunku zachodnim wzdłuż głównej osi rozwojowej tj. ulicy Grunwaldzkiej. Tereny przemysłowe to pasmo południowe ciągnące się od osiedla Bory do Osiedla Stałego równoległe do głównej osi rozwoju (ul. Grunwaldzka).

Kolejnymi osiami układu osadniczego stawały się główne szlaki handlowo-komunikacyjne, do których układ ten się dostosowywał wyznaczając sieć osiedli miejskich, mających charakter satelitarny. W strukturze miasta, ze względu na dominujące użytkowanie terenu wyodrębniają się następujące jednostki funkcjonalne:

- A** - Śródmieście + Bory - o funkcji mieszkaniowo – przemysłowo – usługowo - administracyjnej
- B** - Dąbrowa Narodowa + Osiedle Stałe - o funkcji mieszkaniowo - usługowej
- C** - Długoszyn – o funkcji mieszkaniowo - usługowej oraz produkcji rolnej
- D** - Szczakowa + Pieczyška - o funkcji mieszkaniowo - przemysłowej oraz produkcji rolnej
- E** - Ciężkowice - o funkcji mieszkaniowo – usługowo - rekreacyjnej oraz produkcji rolnej
- F** - Byczyna - o funkcji mieszkaniowo - usługowej oraz produkcji rolnej
- G** - Jeleń- o funkcji mieszkaniowo - usługowej oraz produkcji rolnej
- H** - Zachodni Zespół Przemysłowy - o funkcji przemysłowej

Jaworzno zajmuje obszar 15220 ha i należy do jednych z największych powierzchniowo miast w woj. śląskim oraz w Polsce.

Miasto liczyło na koniec roku 2002 – 96.791 mieszkańców, co stanowi 2,0% ogólnej liczby mieszkańców województwa i 2,7% ogólnej liczby mieszkańców gmin miejskich w województwie. Miasto charakteryzuje się ponadprzeciętną gęstością zaludnienia – 636 osób/km² w stosunku do przeciętnej dla województwa, która wynosi – 384 osoby/km² oraz dla kraju - 122 osoby/km², ale znacznie niższą niż w miastach sąsiednich. W Sosnowcu gęstość zaludnienia wynosi - 2544 osoby/ km², a w Mysłowicach - 1146 osób/km².

Pomimo tego, że miasto jest postrzegane jako przemysłowe, w strukturze użytkowania, grunty rolne stanowią 39,15% ogółu to jest 5959 ha, użytki leśne i grunty zakrzewione 35,15% to jest 5350ha, natomiast tereny zabudowane i zurbanizowane - 19,7%, w tym tereny zabudowy mieszkaniowej obejmują 6,1% tj. 932 ha, a tereny przemysłowe 3,3% - tj. 495ha. Grunty pod wodami zajmują-1,2%, tj. 179ha oraz nieużytki- 4,8%, tj. 727ha.

O powiązaniach zewnętrznych miasta decyduje położenie na przecięciu transeuropejskich korytarzy transportowych autostradowych i kolejowych. Szerokotorowa linia kolejowa LHS dochodząca do Sławkowa, wraz z możliwością wykorzystania węzła kolejowego Jaworzno-

Szczakowa, z jego jednym z największych w Europie potencjałów rozrządowych, umożliwia połączenie z Europą Wschodnią i Azją.

W strukturze sieci osadniczej województwa, miasto Jaworzno włączono do Aglomeracji Górnośląskiej obejmującej łącznie 14 miast województwa, o funkcjach gospodarczych, usługowych i mieszkaniowych.

2. HISTORIA⁶

Jaworzno ma uprawnienia miejskie od stu lat, ale jego historia liczy prawie 800 lat. Najstarsze osady powstały na przełomie XII i XIII wieku - pierwsze wzmianki o Jaworznie, Byczynie, Ciężkowicach i Długoszynie pochodzą z lat 1229-1243. Wspomniane osady rozwijały się samodzielnie w obrębie jaworzniackiej parafii, która istnieje od 1335 roku. Wszystkie miały status osady wiejskiej. Leżały na pograniczu ówczesnego państwa polskiego, z dala od ważnych szlaków komunikacyjnych.

Początkowo ziemia jaworzniacka była zależna politycznie od Księstwa Opolskiego. W 1274 roku książę Bolesław Wstydlivy, w toku walk z księciem opolskim, przyłączył ją do Księstwa Krakowskiego. Na rzece Przemszy koło Jelenia ustaliła się granica, która odtąd oddzielała Śląsk od Małopolski. Od tego czasu ziemia jaworzniacka należała do Krakowskiego i wchodziła w skład Małopolski. Jeśli chodzi o organizację kościelną, należała do dekanatu Nowej Góry oraz diecezji krakowskiej.

Duże znaczenie dla rozwoju gospodarczego miało górnictwo kruszcowe, które istniało tutaj od wczesnego średniowiecza. Prawdopodobnie fakt odkrycia złóż galeny ołowianej doprowadził do powstania pierwszych osad w okolicy, która w XII wieku stanowiła puszczyce graniczną między Śląskiem a Małopolską. Eksploatacja górnicza została zakończona pod koniec XVI wieku, gdy wyczerpały się złoża rudy ołowiu.

Trzeci rozbiór Polski w 1795 roku był jednoznaczny z przejściem ziemi jaworzniackiej pod panowanie austriackie. W 1809 roku, w wyniku zwycięskiej kampanii wojennej, jaworzniackie tereny weszły w skład Księstwa Warszawskiego. W latach 1815- 1846 okolica ta znalazła się w obrębie Rzeczypospolitej Krakowskiej.

W tym okresie jaworzniacki teren był pograniczem nie tylko od strony Jelenia (rzeka Przemsza). Doszła nowa granica wzdłuż rzeki Biała Przemsza. Jaworzniacki region miał kształt trójkąta, który bokami opierał się o graniczne rzeki - Przemszę i Białą Przemszę, natomiast podstawa trójkąta łączyła się z terytorium Rzeczypospolitej Krakowskiej. W historiografii znane jest określenie trójkąta trzech cesarzy, gdzie zbiegały się granice trzech państw: Rosji, Prus i Austrii. Było to w okolicy Słupnej koło Mysłowic. W tym miejscu do rzeki Przemszy uchodziły Biała i Czarna Przemsza. Ziemia jaworzniacka miała kształt trójkąta od czasu ustanowienia granic na kongresie wiedeńskim w 1815 roku do 1918 roku, kiedy powstało niepodległe państwo polskie.

W latach 1833 - 1838 wybudowano drogę o twardej nawierzchni, biegnącą od Krakowa przez Krzeszowice, Trzebinę i Chrzanów. Od Chrzanowa wiodła przez Balin i Jeziorki. Do Jaworzna prowadziła przez dzisiejszą ulicę Insurekcji Kościuszkowskiej. Krótszą drogę do Chrzanowa (przez Byczybę) wybudowano w 1876 roku na zlecenie Jaworzniackiego Gwarectwa Węglowego. Wkrótce nadano jej status drogi powiatowej. Jednocześnie wydłużono drogę w kierunku Mysłowic, budując kolejne odcinki przez Dąbrowę aż do Jęzora.

W okresie Rzeczypospolitej Krakowskiej powstało również połączenie kolejowe na trasie Kraków - Mysłowice. Podstawowym warunkiem, jaki rząd krakowski postawił budowniczym, było przeprowadzenie linii kolejowej przez Jaworzno. Z przyczyn technicznych nie udało się doprowadzić jej do samego Jaworzna, ale przeprowadzono ją możliwie najbliżej - przez Ciężkowice i Szczakową. Była to tzw. linia górnośląsko - krakowska, uruchomiona oficjalnie

⁶ Na podstawie: Historia miasta. Maria Leś- Runicka , www.jaworzno.pl

w 1847 roku. Końcowy przystanek stanowiły Mysłowice, leżące na terenie Prus. Połączenie z linią warszawsko - wiedeńską uzyskano przez wybudowanie krótkiego odcinka Szczakowa - Maczki. Maczki, zwane Granicą, były graniczną miejscowością zaboru rosyjskiego. W 1850 roku linia kolejowa Kraków - Mysłowice przeszła na własność skarbu austriackiego. Nosila nazwę Cesarsko – Królewska Uprzywilejowana Kolej Północna Cesarza Ferdynanda. W drugiej połowie XIX wieku została włączona w ogólnokrajową sieć kolejową Austrii. W ten sposób Szczakowa uzyskała status ważnego połączenia kolejowego. Można było stąd jechać w każdym kierunku Europy.

W latach 1900 -1903 wybudowano lokalną linię kolejową Jaworzno - Chrzanów z bocznicami dla miejscowych kopalń oraz odcinek Jaworzno - Szczakowa z bocznicą dla cynkowni w Niedzieliskach (później fabryka bieli cynkowej). Dla ruchu pasażerskiego uruchomiono relacje pociągów na liniach: Jaworzno - Chrzanów, Jaworzno - Bołęcin oraz Jaworzno - Alwernia. W tutejszych osadach (Byczyna, Bory) powstały przystanki kolejowe, a w Jaworznie dworzec kolejowy.

Rozwój górnictwa węglowego zainicjował król Stanisław August Poniatowski. W 1767 roku uruchomiono w Szczakowej pierwszą polską kopalnię węgla kamiennego. Była ona jednocześnie jedną z najstarszych w Europie.

W pobliskim Jaworznie ówczesni dzierżawcy dóbr, Hipolit Kownacki oraz Aleksander Romiszewski, około 1790 roku rozpoczęli wydobywanie węgla kamiennego i odtąd nieprzerwanie trwała tutaj epoka górnictwa węglowego. Od początku jaworznicki węgiel miał poważną konkurencję w postaci węgla śląskiego.

Rząd Rzeczypospolitej Krakowskiej znalazł rozwiązanie tego problemu, łącząc wydobywanie węgla z produkcją cynku oraz alunu. Cynkownie budowano w pobliżu kopalń węgla, co przynosiło znaczne oszczędności związane z transportem surowca. W jaworznickiej okolicy, poza złożami węgla, były również pokłady galmanów, czyli rud cynkowych. Pierwsza cynkownia w mieście została uruchomiona w 1818 roku. Druga rozpoczęła produkcję dwa lata później. Obie znajdowały się w dzielnicy Stara Huta. Zapewniały stały zbytek węgla z jaworznickich kopalń - tylko pewna ilość surowca przeznaczana była na cele opałowe dla ludności. W okolicy zwanej Niedzieliskami znany przemysłowiec Piotr Steinkeller założył prywatną kopalnię wraz z hutą cynku. W 1835 roku jego zakład został wykupiony przez rząd krakowski i połączony z jaworznickimi zakładami. Rozwój gospodarczy Jaworzna uległ zahamowaniu na przełomie połowy XIX wieku. Powodem był spadek koniunktury na rynku światowym.

Rozwój górnictwa węglowego przyniósł duże zmiany dla wsi Jaworzno. Uruchomienie kopalń węgla oraz hut cynkowych spowodowało napływ ludzi do pracy.

Wieś ukształtowała się w średniowieczu jako tzw. ulicówka - budynki i zabudowania usytuowane były wzdłuż głównej drogi, która biegła w poprzek wzniesienia zwanego Pańską Górą. Kościół parafialny stał na rozwidleniu dróg. Tuż przed kościołem, w dół wzniesienia, biegła droga do Jelenia (ulica A. Mickiewicza). Za kościołem, na północ, biegła droga do Szczakowej. Z kolei droga na północny wschód prowadziła do Ciężkowic (ulica Sławkowska). Mapa wsi Jaworzno z 1819 roku wskazuje, że na miejscu dzisiejszego rynku znajdowało się rozwidlenie lokalnych dróg. Kościół parafialny był centralnym punktem wsi.

Za czasów właściciela kopalń – wiedeńskiej spółki Gutmanów rozbudowano teren obok budynku zarządu, zagospodarowano park oraz zabudowywano ulicę Grunwaldzką, którą sukcesywnie przedłużano w stronę Dąbrowy. Ulica Grunwaldzka wcześniej nie istniała. Wytyczono ją ze względu na rozwój aglomeracji.

Pierwsze nazwy ulic w Jaworznie pojawiły się pod koniec XIX wieku. Były to ulice Franciszka Józefa I (Stojałowskiego) oraz Gutmana (Pocztowa). Stawianie budynków mieszkalnych i całych osiedli robotniczych wymagało rozbudowy infrastruktury: wytyczenia ulic, ewentualnie dróg dojazdowych. Gwarectwo skończyło budować „gościniec z Chrzanowa przez Byczynę, Jaworzno i dalej do pruskiej granicy na Wysoki Brzeg”. Na odcinku Chrzanów - Jaworzno droga miała status powiatowej (dzisiejsza ulica Krakowska). W tym samym czasie przedłużano ulicę Jagiellońską (dzisiaj Grunwaldzka), która biegła w stronę Mysłowic. W ten

sposób powstał ciąg głównych ulic Jaworzna. Obecnie są to: Krakowska, Grunwaldzka, Katowicka, Orłąt Lwowskich - aż do mostu na Białej Przemszy w Modrzejowie.

Miasto Jaworzno uzyskało uprawnienia „miasta pierwszorzędne” zgodnie z ustawą z 23 marca 1889 roku - nie było już miasteczkiem, lecz miało prawa większego miasta. Takie same uprawnienia otrzymała Szczakowa. Utworzono także gminy wiejskie: Jaworzno - wieś, do której należały Byczyna i Jeleń oraz Szczakową - wieś, w skład której weszły: Ciężkowice, Długoszyn i Dąbrowa. Od 21 września 1901 roku Jaworzno ma prawa miejskie.

W okresie międzywojennym w gospodarce Jaworzna prawie monopolistyczną pozycję zajmowało górnictwo węglowe. Tutejsze kopalnie zmieniły właściciela - wiedeńska spółka Gutmanów sprzedała je polskiej spółce, którą utworzyły zarządy miejskie Krakowa i Lwowa oraz dwa banki z siedzibami w tych miastach. Spółka przyjęła nazwę Jaworznickie Komunalne Kopalnie Węgla Kamiennego. W latach 1920 - 1923 wybudowano nową kopalnię Jan Kanty. Stare kopalnie zmieniły nazwy: Friedrich - August na Józef Piłsudski, Rudolf na Tadeusz Kościuszko.

W latach 1916-1918 wybudowano Zakłady Chemiczne Azot, w których produkowano kwas azotowy i saletrę sodową z przeznaczeniem dla rolnictwa. Produkcja oparta była na technologii opracowanej przez prof. Ignacego Mościckiego, pierwszego dyrektora fabryki w latach 1916 - 1921. Obok zakładów Azot powstało osiedle dla załogi, a w centrum miasta wybudowano nową ulicę - aleję I. Mościckiego (ulica F. Chopina). W Niedzieliskach (dzielnicy Jaworzna) rozwijała się fabryka bieli cynkowej. Po II wojnie światowej Jaworzno należało do woj. krakowskiego. Nastąpił intensywny rozwój gospodarczy, społeczny i terytorialny miasta. Wybudowano w mieście nowe zakłady przemysłowe: elektrownie Jaworzno II i III, rozbudowano Zakłady Chemiczne Organika-Azot, Hutę Szkła Okiennego „Szczakowa”, powstała kopalnia Piasku Podsadzowego „Szczakowa”. Kopalnie połączono w dwie duże „Jaworzno” i „Komuna Paryska”. Powstały nowe dzielnice mieszkaniowe osiedla Stałe, Awaryjne, Podwale, Podłęże. W 1954 r. przyłączono wieś Dąbrowa Narodowa, w 1956r. Szczakową, w 1972r – Ciężkowice, w 1974 – Jeziorki, w 1977r. Jeleń i Byczynę. W 1975 r. miasto znalazło się w granicach woj. katowickiego. Od 1 stycznia 1999r. Jaworzno należy do woj. śląskiego i uzyskało status miasta na prawach powiatu.

3. UWARUNKOWANIA ROZWOJU MIASTA WYNIKAJĄCE Z ZASAD OKREŚLONYCH W KONCEPCJI PRZESTRZENNEGO ZAGOSPODAROWANIA KRAJU, NARODOWYM PLANIE ROZWOJU, USTALEŃ STRATEGII ROZWOJU I PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ORAZ STRATEGII ROZWOJU GMINY

3.1. Koncepcja polityki przestrzennego zagospodarowania kraju przyjęta przez Sejm RP 17 listopada 2000r (Monitor Polski nr 26 poz.432 z 26 lipca 2001r.)

W systemie zagospodarowania przestrzennego kraju decydujące znaczenie dla dynamizacji jego rozwoju będą miały pasma, których osie wyznaczać będą przyszłe autostrady (zwłaszcza A-1, A-2 i A-4) i drogi ekspresowe o znaczeniu europejskim i ogólnokrajowym. Dla Europy Środkowej i Wschodniej uzgodniono sieć 10 korytarzy transportowych, które obejmują połączenia drogowe, lotnicze, morskie i rzeczne. Są to korytarze stanowiące przyszłościowe rozszerzenie Transeuropejskiej Sieci Transportowej Unii Europejskiej na kraje Europy Środkowej i Wschodniej.

Przez Polskę przebiegają 4 europejskie korytarze transportowe (podano europejską numerację korytarzy oraz zaznaczono korytarze, na przebiegu których położone jest Jaworzno):

I - Helsinki - Tallin - Ryga - Kowno - Warszawa ("Via Baltica"), z odgałęzieniem:

IA - Ryga - Kaliningrad - Elbląg - Gdańsk,
II - Berlin - Warszawa - Mińsk - Moskwa - Niżny Nowogród,
III - Berlin - Wrocław - Katowice - Lwów - Kijów, z odgałęzieniem:
IIIA - Drezno - Krzywa (Legnica),
VI - Gdańsk - Katowice - Żilina, z odgałęzieniami:
VIA - Grudziądz - Poznań,

VIB - Częstochowa - Katowice - Ostrawa.

Sieć korytarzy transeuropejskich na terenie Polski obejmuje prawie wszystkie wielkie aglomeracje miejsko-przemysłowe. Rozwój przebiegających przez Polskę korytarzy transportowych ma na celu poprawę ruchu międzynarodowego i krajowego.

25% ludności Polski zamieszkuje w korytarzu autostrady A-1, 22% w korytarzu autostrady A-2, a **28% w korytarzu autostrady A-4.**

W sumie wzdłuż dwóch autostrad równoleżnikowych (A-2, A-4) i jednej południkowej (A-1) skupia się 75% mieszkańców Polski.

Priorytety rozwoju sieci kolejowej przyjęte w koncepcji są związane przede wszystkim z modernizacją linii kolejowych, linie biegnące wzdłuż europejskich korytarzy transportowych będą przekształcone w linie ekspresowe.

Są to linie:

I - (Helsinki) - Tallin - Ryga - Trakiszki - Białystok - Warszawa (kierunek odpowiadający "Via Baltica"), z odgałęzieniem IA - Ryga - Kaliningrad - Braniewo - Elbląg,
II - Berlin - Kunowice - Poznań - Warszawa - Terespol - Mińsk - Moskwa,
III - Berlin/Drezno - Zgorzelec - Wrocław - Katowice - Kraków - Przemyśl - Lwów - Kijów,
VI - Gdynia/Gdańsk - Warszawa - Zebrzydowice/Zwardoń - Żilina.

3.2. Narodowy Plan Rozwoju 2004-2006 – Warszawa luty 2003

(Dokument przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 14 stycznia 2003r, skorygowany zgodnie z decyzją Rady Ministrów z dnia 11 lutego 2003r.)

Głównym celem strategicznym Narodowego Planu Rozwoju jest rozwijanie konkurencyjnej gospodarki opartej na wiedzy i przedsiębiorczości, zdolnej do długofalowego, harmonijnego rozwoju, zapewniającej wzrost zatrudnienia oraz poprawę spójności społecznej, ekonomicznej i przestrzennej z Unią Europejską na poziomie regionalnym i krajowym. Realizacja celu strategicznego odbywać się będzie poprzez osiąganie celów częściowych, zdefiniowanych w odpowiedzi na wyzwania konkurencji globalnej, przed jakimi stoi Polska wraz z innymi krajami UE oraz z wniosków wynikających z analizy słabych i mocnych stron polskiej gospodarki, a także szans i zagrożeń przed nią stojących w pierwszych latach członkostwa w UE.

W świetle tych założeń przyjęto pięć podstawowych celów częściowych NPR na lata 2004 - 2006:

- ♦ wspomaganie osiągnięcia i utrzymania w dłuższym okresie wysokiego wzrostu PKB,
- ♦ zwiększanie poziomu zatrudnienia i wykształcenia,
- ♦ włączenie Polski w europejskie sieci infrastruktury transportowej i informacyjnej,
- ♦ intensyfikacja procesu zwiększenia w strukturze gospodarki udziału sektorów o wysokiej wartości dodanej, rozwój technologii społeczeństwa informacyjnego,
- ♦ wspomaganie udziału w procesach rozwojowych i modernizacyjnych wszystkich regionów i grup społecznych w Polsce.

3.3. Strategia rozwoju Województwa Śląskiego na lata 2000-2015

(przyjęta uchwałą Nr I/24/1/2000 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 25 września 2000r.)

Na wizję rozwoju Województwa Śląskiego składają się: przyszły wizerunek regionu, powiązania Województwa Śląskiego z otoczeniem, czynniki konkurencyjności

i przyszła pozycja konkurencyjna Województwa Śląskiego oraz obszary polityki rozwoju Województwa Śląskiego.

Przyjęto dwa cele generalne rozwoju Województwa Śląskiego wynikające z nakreślonej wizji rozwoju:

- ♦ **wzrost potencjału ludnościowego, kulturalnego, ekonomicznego oraz konkurencyjności regionu w skali krajowej i międzynarodowej,**
- ♦ **rozwój cywilizacyjny regionu, tworzenie nowych miejsc pracy oraz poprawa jakości życia mieszkańców.**

Dla osiągnięcia celów generalnych i wizji rozwoju w **Strategii rozwoju Województwa Śląskiego na lata 2000-2015** skoncentrowano działania na sześciu dziedzinach zwanych **priorytetami rozwoju województwa śląskiego**, które są podstawą kształtowania celów strategicznych.

W przedstawionych poniżej priorytetach, z listy celów wybrano te, które mogą być realizowane w skali lokalnej przez władze Jaworzna, zarówno w polityce społecznej, gospodarczej i przestrzennej.

Priorytet 1: wzrost wykształcenia mieszkańców oraz rozwój ich zdolności adaptacyjnych do zmian społecznych i gospodarczych

Cele strategiczne w ramach priorytetu:

- ♦ przeprofilowanie i rozbudowa systemu szkolnictwa średniego i wyższego w kierunku m.in. wspierania rozwoju sieci szkół średnich we współpracy z samorządem powiatowym,
- ♦ rozszerzenie skali i zasięgu przekwalifikowań zawodowych i rozszerzenie doksztalcania zawodowego,
- ♦ wzmocnienie środowisk twórczych.

Priorytet 2: umacnianie solidarności i więzi międzyludzkich, poprawa stanu zdrowia oraz bezpieczeństwa socjalnego i publicznego mieszkańców,

Cele strategiczne:

- ♦ zwiększenie uczestnictwa mieszkańców w kulturze,
- ♦ zróżnicowanie i poprawa oferty oraz stworzenie warunków dla rozwoju sportu i rekreacji,
- ♦ zbudowanie zintegrowanego systemu pomocy społecznej,
- ♦ zapewnienie powszechności dostępu do świadczeń zdrowotnych,
- ♦ poprawa stanu zdrowia mieszkańców regionu,
- ♦ poprawa warunków mieszkaniowych,
- ♦ wzmocnienie trwałości rodziny, wspieranie jej rozwoju, wyrównywanie szans różnych typów rodzin, a także aktywizacja i integracja społeczności lokalnych na rzecz wzmocniania rodzin.

Priorytet 3: rozwijanie współpracy międzyregionalnej w pasie Polski południowej i w skali międzynarodowej,

Cele strategiczne:

- ♦ podejmowanie i wspieranie międzynarodowej współpracy instytucjonalnej,
- ♦ podejmowanie i wspieranie współpracy międzyregionalnej z województwami leżącymi w pasie polski południowej.

Priorytet 4: rozbudowa oraz unowocześnienie systemu transportowego i komunikacyjnego,

Cele strategiczne:

- ♦ zwiększenie dostępności komunikacyjnej regionu realizowane poprzez poprawę stanu istniejących dróg ekspresowych, kolejowych i szlaków wodnych oraz wspieranie powstawania linii szybkich kolei międzynarodowych,
- ♦ udrożnienie i integracja układu komunikacyjnego regionu,

- ♦ rozbudowa i unowocześnienie sieci przesyłowej,
- ♦ rozwijanie informatyki i telekomunikacji.

Priorytet 5: wzrost innowacyjności i konkurencyjności gospodarki, w tym małych i średnich przedsiębiorstw,

Cele strategiczne:

- ♦ wzrost siły ekonomicznej małych i średnich przedsiębiorstw,
- ♦ rozwijanie badań naukowych oraz aplikacji nowych technologii,
- ♦ podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej regionu,
- ♦ modernizacja sektora rolno-spożywczego,
- ♦ zwiększenie atrakcyjności turystycznej regionu.

Aby zrealizować cele w ramach priorytetu rozwoju wzrostu innowacyjności i konkurencyjności gospodarki, w tym małych i średnich przedsiębiorstw przyjęto następujące przedsięwzięcia: organizacja regionalnej sieci inkubatorów przedsiębiorczości, budowa parków technologicznych, budowa regionalnego systemu innowacji wraz z Centrum Transferu Technologii, kreowanie nowych oraz rozbudowa istniejących sieci przedsiębiorstw innowacyjnych (tzw. clusters), utworzenie sieci stref aktywności gospodarczej, spełniających standardy Unii Europejskiej w zakresie ochrony środowiska.

Priorytet 6: poprawa jakości środowiska przyrodniczego i kulturowego, w tym zwiększenie atrakcyjności terenu.

Cele strategiczne:

- ♦ utworzenie systemu kształtowania i wykorzystania zasobów wodnych, w tym: poprawa jakości i czystości wody, zmniejszanie ładunków zanieczyszczeń odprowadzanych do wód i gruntów, budowa systemu ochrony przeciwpowodziowej,
- ♦ uporządkowanie i wdrożenie systemu gospodarki odpadami,
- ♦ polepszenie jakości powietrza,
- ♦ rewitalizacja terenów poprzemysłowych oraz pogórnicych w tym, uporządkowanie zabudowy miast i dzielnic przemysłowych oraz rekultywacja terenów zdegradowanych,
- ♦ zagospodarowanie centrów miast, w tym porządkowanie stanu własności w centrach miast, organizowanie wsparcia dla przebudowy centrów miast, odnowienie infrastruktury urbanistycznej pod kątem jej wielofunkcyjności,
- ♦ przebudowa starych dzielnic zdegradowanych lub przeludnionych, w tym rewaloryzacja zabytkowej zabudowy, organizowanie wsparcia dla miast w celu rewitalizacji starych dzielnic, rewitalizacja starych osiedli miejskich,
- ♦ ukształtowanie regionalnego systemu obszarów chronionych, w tym zachowanie bioróżnorodności, opracowanie systemu rozwoju i funkcjonowania obszarów chronionych, opracowanie programu odtworzenia i utrzymania wartości przyrodniczych i kulturowych na obszarach chronionych, ochrona zasobów leśnych i poprawa kondycji przyrodniczej obszarów leśnych oraz ich otulin, zalesianie terenów nie użytkowanych rolniczo i o małej wartości rolniczej,
- ♦ kształtowanie ośrodków wiejskich.

Z przedstawionej listy priorytetów i celów, do polityki przestrzennej miasta odnoszą się, przede wszystkim:

- ♦ priorytet 4-rozbudowa oraz unowocześnienie systemu transportowego i komunikacyjnego, poprzez zwiększenie dostępności komunikacyjnej miasta, poprawę stanu istniejących dróg oraz udrożnienie i integrację układu komunikacyjnego miasta z układem regionalnym, krajowym i międzynarodowym, wykorzystanie przebiegu międzynarodowych korytarzy kolejowych,
- ♦ priorytet 5: wzrost innowacyjności i konkurencyjności gospodarki, w tym małych i średnich przedsiębiorstw, poprzez przygotowanie terenów i ofert inwestycyjnych dla inwestorów, aktywizację terenów rolniczej przestrzeni produkcyjnej, realizację miejskich projektów i tworzenie stref aktywności gospodarczej,

- ♦ priorytet 6: poprawa jakości środowiska przyrodniczego i kulturowego, w tym zwiększenie atrakcyjności terenu, poprzez utrzymanie i ochronę regionalnych i lokalnych korytarzy ekologicznych, uporządkowanie gospodarki wodno- ściekowej, ochronę wód podziemnych i powierzchniowych, ograniczenie emisji substancji energii i hałasu oraz wzrost atrakcyjności (żywności) obszaru centralnego i jego przestrzeni publicznych.

3.4. Plan zagospodarowania przestrzennego województwa śląskiego (przyjęty uchwałą Sejmiku Województwa Śląskiego Nr II/21/2/2004 z dnia 21 czerwca 2004r.)

Z diagnozy przeprowadzonej w planie województwa śląskiego wynikają dla miasta Jaworzna, następujące uwarunkowania:

- 1) zewnętrzne powiązania miasta położonego na III i VI środkowoeuropejskich korytarzach transportowych.
- 2) położenie miasta w europejskim paśmie przyspieszonego rozwoju, w przestrzeni wymagającej skoncentrowanych działań rewitalizacyjnych i restrukturyzacyjnych.
- 3) umiejscowienie miasta Jaworzna w strukturze sieci osadniczej województwa w Aglomeracji Górnośląskiej obejmującej łącznie 14 miast województwa o funkcjach gospodarczych, usługowych i mieszkaniowych.
- 4) w zakresie powiązań komunikacyjnych przebieg w granicach miasta autostrady A4 oraz dróg krajowych nr 1 i 79, magistralnych linii kolejowych o znaczeniu międzynarodowym E30 i C-65/2 oraz C-E30 oraz pozostałych pierwszorzędnych i drugorzędnych linii kolejowych.
- 5) w zakresie powiązań infrastrukturalnych przebieg w granicach miasta magistralnych sieci wodociągowych, linii elektroenergetycznych 400kV i 220 kV, gazociągów wysokiego ciśnienia oraz lokalizacja elektroenergetycznej stacji węzłowej i PKE Elektrownia Jaworzno III S.A., jako głównych źródeł zasilania połączonych z Krajowym Systemem Elektroenergetycznym.
- 6) w zakresie systemu obszarów chronionych występowanie na terenie miasta Jaworzna Głównych Zbiorników Wód Podziemnych,
- 7) występowanie obszarów wskazywanych do ochrony w systemie Natura 2000: Powierzchniowy Pomnik Przyrody „Sasanka” i Rezerwat „Dolina Żabnika”.
- 8) występowanie na terenie miasta lasów ochronnych, których głównym zadaniem jest zachowanie na danym terenie oraz w jego otoczeniu niezmiennych stosunków glebowych, klimatycznych, wodnych a także estetyczno-krajobrazowych.
- 9) położenie zachodniej części miasta w paśmie krajobrazu kulturowego przemysłu wydobywczego węgla kamiennego.
- 10) występowanie udokumentowanych złóż surowców mineralnych węgla kamiennego, kruszyw naturalnych, dolomitów, wapieni i margli.

Plan zagospodarowania przestrzennego woj. śląskiego wyznaczył cele i kierunki rozwoju. Dla ustaleń studium istotne są następujące cele i kierunki rozwoju, obejmujące swymi działaniami Jaworzno:

- 1) **dynamizacja i restrukturyzacja przestrzeni województwa**, realizowana poprzez następujące kierunki polityki przestrzennej:
  - wspieranie możliwości przestrzennych rozwoju przedsiębiorczości, innowacji gospodarczej i transferu technologii ,
  - przeciwdziałanie największym zagrożeniom i poprawa bezpieczeństwa publicznego, w tym szczególnie wykluczenie lokalizacji zabudowy wielkokubaturowej oraz realizacja zabezpieczeń przeciwpowodziowych na terenach zalewowych,
  - rozwój infrastruktury technicznej i transportowej poprawiającej warunki inwestowania, szczególnie powiązań z autostradą A4, drogą krajową S1 i liniami kolejowymi AGC i AGTC.

- 2) **wzmocnienie funkcji węzłów sieci osadniczej**, realizowane poprzez następujące kierunki polityki przestrzennej:
- promowanie zwartych miast efektywnie wykorzystujących teren,
  - kształtowanie zwartych osiedli o wysokiej jakości architektury i jakości przestrzeni publicznej,
  - rewitalizacja terenów zdegradowanych i przemysłowych w miastach,
  - rozwój osiedli o „skali człowieka”, zmniejszających dystans pomiędzy miejscami zamieszkania, pracy i wypoczynku,
  - budowa ulic i ciągów ruchu pieszego i rowerowego,
  - wspieranie rozwoju funkcji metropolitalnych,
  - rozwój urządzeń infrastruktury społecznej wzmacniających funkcje metropolitalne w miastach aglomeracji miejskich,
  - kształtowanie nowoczesnych pod względem programowych i jakości rozwiązań urbanistyczno – architektonicznych śródmieść i centrów miast,
  - eksponowanie walorów historyczno– zabytkowych jako wyrazu tożsamości kulturowej miast,
  - tworzenie atrakcyjnych przestrzeni publicznych,
  - rewitalizacja i humanizacja współczesnych osiedli mieszkaniowych i osiedli patronackich,
  - rewaloryzacja terenów zdegradowanych,
  - kształtowanie otwartych terenów zielonych, w powiązaniu z korytarzami ekologicznymi.
- 3) **ochrona i wzmocnienie systemu obszarów chronionych i wielofunkcyjny rozwój terenów otwartych**, realizowany poprzez następujące kierunki polityki przestrzennej:
- ochrona zasobów środowiska, a w szczególności: tworzenie systemu obszarów chronionych przyrody i krajobrazu obejmującego wdrożenie elementów projektowanej europejskiej sieci Natura 2000 oraz Krajowej Sieci Ekologicznej ECONET – Polska,
  - utrzymanie i wzmocnienie korytarzy ekologicznych o znaczeniu regionalnym w dolinach rzek Przemsza i Biała Przemsza,
  - wykluczenie lokalizacji nowej zabudowy i infrastruktury turystyczno – sportowej na terenach ostoi przyrody Natura 2000 oraz na terenach leśnych o istotnych walorach ochronnych glebo i wodochronnych.
- 4) **rozwój ponadlokalnych systemów infrastruktury**, realizowany poprzez następujące kierunki polityki przestrzennej:
- wspieranie rozwoju infrastruktury komunikacyjnej o znaczeniu ponadregionalnym i regionalnym, a szczególnie budowa – autostrady A4, drogi krajowej S1 i linii kolejowych AGC i AGTC,
  - kontynuacja budowy Drogowej Trasy Średnicowej Katowice – Gliwice z możliwością przedłużenia w kierunku wschodnim do Dąbrowy Górniczej i Jaworzna,
  - modernizacja istniejących tras i realizacja nowych połączeń wschód-zachód i północ-południe,
  - wspieranie rozwoju infrastruktury technicznej w tym, systemów kanalizacji sanitarnej i oczyszczalni ścieków,
  - poprawa funkcjonowania gospodarki ściekowej na terenach występowania użytkowych zasobów wodnych (w strefach ochronnych ujęć wód i w obszarach występowania Głównych Zbiorników Wód Podziemnych wymagających szczególnej ochrony),
  - rozwój systemów energetycznych, w tym budowa węzłowej stacji transformatorowej 400 kV w Byczynie wraz z włączeniem jej do istniejącej sieci.
- 5) **stymulowanie innowacji w regionalnym systemie zarządzania przestrzenią**, realizowane poprzez następujące kierunki polityki przestrzennej:
- wykreowanie i rozwój obszarów metropolitalnych,
  - promowanie innowacyjnych instrumentów zarządzania przestrzenią.

- 6) **rozwój współpracy międzyregionalnej w zakresie planowania przestrzennego**, realizowany poprzez:
- rozwijanie współpracy międzyregionalnej w obszarze makroregionu,
  - promowanie policentrycznego rozwoju sieci osadniczej realizującego koncepcję Euroregionu Śląsko-Krakowskiego.

3.5. Strategia zrównoważonego rozwoju Jaworzna A-21 na lata 2001- 2015. Uchwała Nr XLI/741/2001 Rady Miejskiej w Jaworznie z dnia 25 października 2001 roku.

W dokumencie strategii przyjęto następującą wizję rozwoju miasta:

Jaworzno miastem dobrobytu mieszkańców, harmonijnego rozwoju gospodarczego, społecznego i ekologicznego.

W pierwszym polu strategii „gospodarczym”, gdzie celem nadrzędnym jest „**Rozwój gospodarczy miasta**”, a celami strategicznymi: *Rozwój Małych i Średnich Przedsiębiorstw, Wzrost Inwestycji z Udziałem Kapitału Zewnętrznego, Wykorzystanie Potencjału Gospodarczego Miasta* wśród rozwiązań wymienia się między innymi:

- ♦ wsparcie organizacyjne zmierzające do zagospodarowania terenów po zlikwidowanych zakładach pracy, w tym utworzenie **Jaworznickiego Parku Przemysłowego (JPP)** oraz w ramach parku utworzenie „Inkubatora Przedsiębiorczości”,
- ♦ wyznaczenie miejskich stref aktywności gospodarczej i ich promocja, a w szczególności powołanie na terenie Huty Szkła „Szczakowa” S.A. i wokół niej gminnej strefy aktywności gospodarczej,
- ♦ aktywny udział miasta we wspieraniu lokalnej przedsiębiorczości w zakresie handlu, usług oraz rzemiosła, a zwłaszcza wskazanie nowych przestrzeni miejskich dających możliwość inwestowania dla firm lokalnych i zewnętrznych, wybór terenów inwestycyjnych, opracowanie kompleksowej informacji w zakresie wybranych terenów i przygotowania terenu jako oferty inwestycyjnej,
- ♦ wykorzystanie potencjału ekonomicznego i lokalnej tradycji przemysłowej, w tym opracowanie studium możliwości projektu pn. „Park Północny – program rewitalizacji i rozwoju zdegradowanych obszarów poprzemysłowych w Jaworznie” dla terenów, które w przeszłości były mocno związane z działalnością przemysłową „Zakładów Dolomitowych – Szczakowa”,
- ♦ praktyczne wykorzystanie wiedzy i umiejętności osób w pozyskiwaniu środków pomocowych UE oraz innych organizacji międzynarodowych, realizowane przez opracowanie studiów możliwości projektów, których realizacja będzie wnioskowana do dofinansowania ze środków unijnych, w tym:
  - „Czysta i tania woda, czyli modernizacja i rozbudowa sieci wodno-kanalizacyjnej miasta Jaworzna”,
  - „Miasto twarzą do autostrady, czyli przebudowa podstawowego układu drogowego Jaworzna”,
  - „Park Północny – program rewitalizacji i rozwoju zdegradowanych obszarów poprzemysłowych w Jaworznie”,
  - „Droga Współpracy Regionalnej – budowa drogi Oświęcim – Jaworzno z węzłem autostradowym”,
  - „Piękny Rynek Śródmiejski, czyli przywrócenie historycznego charakteru Rynku wraz z budową Biblioteki”,
  - „Jaworznicki Park Przemysłowy”,

Drugie pole „ekologiczne”, którego celem strategicznym jest „**Poprawa stanu środowiska**

przyrodniczego miasta Jaworzna” z celami kierunkowymi: *Ochrona środowiska przed odpadami, Wysoka jakość wód, Czyste i zdrowe powietrze w mieście, Wykorzystanie terenów dla dobra mieszkańców miast oraz Edukacja ekologiczna* osiąganymi m.in. poprzez:

- ♦ dofinansowanie do instalowania ekologicznych źródeł ciepła,
- ♦ inwentaryzację i monitoring odpadów przemysłowych,
- ♦ budowę ścieżek ekologicznych,
- ♦ budowę nowoczesnego systemu unieszkodliwiania odpadów,

- ♦ wdrożenie selektywnej zbiórki odpadów,
- ♦ likwidację dzikich wysypisk,
- ♦ usprawnienie systemu odbioru odpadów z gospodarstw domowych,
- ♦ promocję zbiorowej komunikacji miejskiej pojazdami o niskiej emisji zanieczyszczeń,
- ♦ wykorzystanie terenów w celu utworzenia miejsc pracy,
- ♦ wykorzystanie terenów na działalność rekreacyjno – sportową,
- ♦ rozwój terenów leśnych oraz ochrona wartościowych przyrodniczo i krajobrazowo obszarów i obiektów miasta.

Trzecie pole strategiczne „społeczne”, którego celem jest **„Wzrost poziomu życia mieszkańców”** z celami kierunkowymi: *Podniesienie poziomu wykształcenia mieszkańców, Przeciwdziałanie zjawisku bezrobocia w mieście, Poprawa stanu bezpieczeństwa mieszkańców miasta* wśród rozwiązań wymienia m.in.

- ♦ promocję i ochronę zdrowia mieszkańców- zadanie realizowane wg Programu WHU „Zdrowe Miasto”,
- ♦ pierwszy krok w zatrudnieniu – projekt realizowany w ramach programu „Absolwent”,
- ♦ edukację społeczeństwa w ramach zapobiegania przestępczości,
- ♦ rozwój organizacji pozarządowych oraz rozwój ich działalności na rzecz społeczności miasta,
- ♦ lokalny system ustalania ofert edukacyjnych szkół ponadgimnazjalnych i policealnych w Jaworznie,
- ♦ modernizację obiektu sportowego GKS „Victoria” przy ul Krakowskiej,
- ♦ remont budynku muzeum miasta Jaworzna,
- ♦ budowa centrali Miejskiej Biblioteki Publicznej”, w Rynku.

Realizacja strategii w polu „infrastrukturalnym”, którego celem głównym jest **„Polepszenie stanu infrastruktury technicznej”**, następujących celów kierunkowych: *Racjonalne wykorzystanie terenów gminnych oraz Poprawa jakości i rozbudowa infrastruktury technicznej* poprzez m.in.:

- ♦ udostępnienie i wykorzystanie zasobów terenowych,
- ♦ przygotowanie wyposażonych w infrastrukturę terenów,
- ♦ opracowanie i aktywne promowanie oferty inwestycyjnej,
- ♦ dostosowanie układu drogowego do struktury miasta i potrzeb komunikacji, w tym:
- ♦ zakończenie budowy obwodnicy południowej,
- ♦ skomunikowanie węzłów autostradowych z miastem,
- ♦ restrukturyzację komunikacji zbiorowej,
- ♦ rozbudowę infrastruktury kanalizacyjnej i wodno-ściekowej,
- ♦ objęcie jak największego obszaru miasta siecią telekomunikacyjną.

W strategii przedstawiono także konteksty uwzględniające cele i zadania, które powinny zapewnić harmonijny rozwój osiedli Jaworzna, przy jednoczesnym uwzględnieniu zasad wynikających ze zrównoważonego rozwoju.

Kontekst; **Integracja osiedlowa (wewnątrzgminna).**

- ♦ Cel strategiczny - Harmonijny rozwój osiedli
- ♦ Cel kierunkowy: *Wykorzystanie potencjału Centrum Miasta na rzecz rozwoju*, w tym poprzez m.in.
  - Usprawnienie systemu zorganizowanego transportu osobowego do Centrum i między osiedlami,
  - Utworzenie zintegrowanego systemu transportu osobowego,
  - Aktywizacja rozwoju osiedli.

Kontekst; **Integracja regionalna**

- ♦ Cel kierunkowy- *Współpraca z gminami sąsiadującymi* realizowana poprzez m.in.
  - Tworzenie korytarzy ekologicznych,
  - Aktywizacja uczestnictwa w Związku Gmin „Szansa Białej Przemszy”,
  - Realizacja Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego na lata 2000 – 2015.

4. UWARUNKOWANIA ROZWOJU MIASTA WYNIKAJĄCE Z INNYCH OPRACOWAŃ PONADLOKALNYCH.

4.1. Wnioski z Planu zagospodarowania przestrzennego województwa małopolskiego (uchwała Nr XV/174/03 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 22.12.2003r.)

Z planu zagospodarowania przestrzennego województwa małopolskiego wynikają następujące powiązania z województwem śląskim i miastem Jaworzno:

- 1) powiązania związane z ochroną przeciwpowodziową w zakresie usprawnienie współdziałania obiektów wodnych pracujących w systemie zaopatrzenia w wodę Śląska z obiektami ochrony przeciwpowodziowej w Małopolsce, w tym: zwiększenie rezerwy powodziowej poprzez budowę planowanego zbiornika poeksploatacyjnego Kuźnica Warężyńska i Szczakowa w zlewni Przemszy,
- 2) obszary i tereny górnicze ustanowione dla eksploatacji złóż kopalin mineralnych obejmujące województwa małopolskie i śląskie, w tym obszary górnicze złóż węgla kamiennego: Kopalnia Węgla Kamiennego Jan Kanty (zlikwidowana); Zakład Górniczo – Energetyczny Sobieski Jaworzno III sp. z o.o.,
- 3) elementy infrastruktury technicznej obejmujące województwa małopolskie i śląskie.

Energetyka:

- a) istniejąca linia energetyczna 400 kV Tuczawa – Tarnów,
- b) istniejące linie energetyczne 220kV:
  - relacji Byczyna - Siersza;
  - relacji Byczyna – Łośnice;
  - relacji Byczyna – Skawina;
  - relacji Byczyna – Bujaków;
  - relacji Byczyna – Poręba – Czeczot.
- c) projektowana rozbudowa stacji elektroenergetycznej 220 kV Byczyna o rozdzielnię 400 kV i wprowadzenie do istniejącej linii 400 kV Tuczawa – Tarnów.

Transport.

Istniejące drogi: Autostrada A-4 Wrocław – Gliwice – Kraków – Lwów, droga krajowa: DK – 79 Katowice – Jaworzno – Trzebinia – Kraków;

Istniejące linie kolejowe: Katowice – Mysłowice - Jaworzno Szczakowa – Trzebinia – Kraków; Katowice – Sosnowiec Strzemieszyce – Sławków – Bukowno; Dąbrowa Górnicza- Jaworzno Szczakowa – Bukowno – Olkusz – Wolbrom – Charsznica;

Projektowane elementy drogowe i kolejowe wspólnego układu komunikacyjnego: główne międzynarodowe linie transportu pasażerskiego (AGC): E-30 Katowice – Jaworzno – Szczakowa – Trzebinia – Kraków, modernizacja istniejącego korytarza do $V_p = 160$ km/h;

Projektowane Międzynarodowe Centrum Logistyczne w Sławkowie, związane z linią kolejową LHS.

Dla ustaleń studium istotne są następujące kierunki rozwoju wyznaczone w planie zagospodarowania przestrzennego woj. małopolskiego:

- 1) integracja przestrzenna- Krakowski Obszar Metropolitalny (KOM)
Kierunki i możliwości rozwoju KOM wynikające z układu bipolarnego aglomeracji Krakowa i Katowic polegają na:
  - wykorzystaniu przestrzeni międzyaglomeracyjnej jako rezerwy otwierającej nowe szanse rozwojowe dla aglomeracji, przyciągając nowe inwestycje,
  - rozwoju infrastruktury, która może być użyteczna w obu częściach układu bipolarowego lub służyć jego integracji,
  - dostępie do pewnych usług, niedostępnych lub słabo dostępnych w aglomeracjach np. w zakresie rekreacji i turystyki.

- 2) **sfera gospodarcza - obszary inwestycyjne w Małopolsce - Chrzanowsko – Trzebiński Park Przemysłowy.**

4.2. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Krakowa (uchwała Nr XII/87/03 Rady Miasta Krakowa z dnia 16 kwietnia 2003r.)

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Krakowa ustaliło następujące cele i kierunki rozwoju Miasta Krakowa:

- 1) wzrost konkurencyjności i atrakcyjności Miasta jako europejskiego ośrodka kultury, nauki i sztuki, turystyki, nowoczesnych technologii, a także stolicy regionu.
- 2) poprawa komfortu życia w Mieście

W Studium określono także konkurencyjność zewnętrzną Krakowa, lokując go w grupie metropolii o regionalnym i ponadregionalnym znaczeniu, często nawet na równi ze stołecznymi miastami niektórych państw Europy Środkowej i Wschodniej. Z miast polskich najczęściej obok Krakowa wymieniane są Katowice (a właściwie cała Aglomeracja Górnośląska) oraz zespół miejski Gdańsk – Gdynia.

W Studium wyznaczono obszar metropolitalny Kraków, z którego zgodnie z Uchwałą Nr 409/2000 z dnia 17 kwietnia 2000 roku Zarząd Miasta Krakowa pozytywnie zaopiniował, wyodrębnienie Krakowskiego Metropolitalnego Obszaru Regionalnego, obejmującego Miasto Kraków oraz otaczające go powiaty: krakowski, **chrzanowski**, **olkuski**, miechowski, proszowicki, bocheński, wielicki, myślenicki, wadowicki i **oświęcimski**.

Położenie miasta Jaworzna na styku konkurencyjnych obszarów metropolitalnych pozwala na wykorzystanie jego możliwości przestrzennych dla:

- ♦ lokowania inwestycji i infrastruktury technicznej integrującej regiony,
- ♦ oferowania atrakcyjnych warunków zamieszkania i rekreacji,
- ♦ rozwoju urządzeń infrastruktury społecznej wzmacniających funkcje metropolitalne.

4.3. Związki funkcjonalne z otoczeniem.

Główne związki funkcjonalne Jaworzna z otoczeniem sprowadzają się do:

- 1) umożliwienia sprawnych powiązań komunikacyjnych z istotnymi dla rozwoju miasta aglomeracjami; śląską i małopolską,
- 2) budowy Drogi Współpracy Regionalnej Oświęcim- Jaworzno- Sławków,
- 3) przedłużenia trasy DTŚ do węzła S1 w Myśłowicach i dalej przez Jaworzno do Chrzanowa,
- 4) modernizacji i przebudowy linii kolejowych E30, C-E30, E65 I CE,
- 5) poprowadzenie w przyszłości trasy linii tramwajowej planowanej w ramach systemu komunikacji szynowej Katowickiego Zespołu Metropolitalnego wzdłuż ul. Orłąt Lwowskich,
- 6) przebiegu w granicach miasta magistralnych sieci wodociągowych, linii elektroenergetycznych 400kV i 220 kV, gazociągów wysokiego ciśnienia oraz lokalizacji elektroenergetycznej stacji węzłowej Buczyna 220kV (projektowane 400kV), PKE Elektrowni Jaworzno III S.A. jako głównych źródeł zasilania połączonych z Krajowym Systemem Elektroenergetycznym,
- 7) występowanie na terenie miasta Jaworzna Głównych Zbiorników Wód Podziemnych.

4.4. Obszary miasta na styku z sąsiednimi gminami.

Obszarami, w miastach sąsiednich, szczególnie ważnymi z punktu widzenia rozwoju Jaworzna są:

- 1) w Sosnowcu:
  - a) zmiana zagospodarowania przestrzennego terenów w Sosnowcu w rejonie skrzyżowania ul. Orłąt Lwowskich z trasą S1 obejmująca przebudowę ul. Orłąt Lwowskich do parametrów drogi głównej G 2/2, o szerokości w liniach rozgraniczających 40,0m, z rondem na łącznicy z S1,

- b) budowa i uruchomienie centrum handlowego „Fashion House – Outlet Center”,
  - c) dalsze zagospodarowywanie terenów leśnych położonych na północ od ul. Orlą Łwowskich i granicy z Jaworzna, dla lokalizacji funkcji usług i produkcji,
  - d) zagospodarowanie wyrobiska popiaskowego „Bór Zachód” jako strefy produkcyjno – usługowej z zapleczem logistycznym,
  - e) zagospodarowanie części wyrobiska popiaskowego jako zalew „Maczki” i ośrodek wypoczynkowy.
- 2) w Trzebini - uwzględnienie ustaleń przyjętych w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, dotyczących obszarów przygranicznych oraz odnoszących się do zachowania ciągłości terenów leśnych i przeznaczonych do zalesienia.
- 3) w Chrzanowie i Trzebini, ich położenie w wyznaczonych obszarach inwestycyjnych Małopolski o funkcji parków przemysłowych; m.in. w Chrzanowsko – Trzebińskim Parku Przemysłowym.
- 4) w Bukownie - budowa zbiornika rekreacyjnego „Szczakowa”.

III. UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA

1. UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA

1.1. Dotychczasowe przeznaczenie, zagospodarowanie i uzbrojenie terenu

Przeznaczenie terenów:

Podstawowymi dokumentami w oparciu, o które prowadzona jest obecnie gospodarka przestrzenna w Jaworznie są **studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego** oraz **miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego**.

- 1) Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Jaworzna przyjęte Uchwałą Rady Miejskiej w Jaworznie nr XLII/615/98 z dnia 26 marca 1998r.
- 2) *Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu górniczego Jaworzno - ZGE „Sobieski” Jaworzno III sp. z o.o. dla części obszaru Zakładów Chemicznych „Organika Azot” w Jaworznie* przyjęty Uchwałą Rady Miejskiej w Jaworznie nr XXVI/283/2004 z dnia 24 czerwca 2004r. Na obszarze objętym zmianą planu wyznaczono wielofunkcyjny obszar produkcyjno – usługowy oznaczony symbolem PU1, oraz tereny komunikacji kolejowej oznaczone symbolem KK1.
- 3) *Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego w rejonie ulicy Martyniaków w Jaworznie* przyjęty Uchwałą XXVI/282/2004 Rady Miejskiej w Jaworznie z dnia 24 czerwca 2004r. Na obszarze objętym planem wyznaczono tereny obiektów produkcyjnych, składów, magazynów i usług PU oraz dopuszczono realizację obiektów usługowych handlu, gastronomii i rzemiosła produkcyjnego, nieuciążliwego oraz usług administracji.
- 4) *Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego w rejonie stadionu „Victoria”* przyjęty Uchwałą Rady Miejskiej w Jaworznie nr XXVI/281/2004 z dnia 24 czerwca 2004r. Na obszarze objętym planem wyznaczono tereny przemysłowo – produkcyjne - P, tereny usług komunikacji samochodowej, UKS, tereny usług sportu US oraz wyznaczono przebieg dróg: KG/GP – droga główna ruchu przyspieszonego, KZ - dróg zbiorczych, KL - dróg lokalnych.
- 5) *Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu przeznaczanego pod zabudowę w rejonie ulicy Kołłątaja zachód* przyjęty Uchwałą Nr XI/113/2003 Rady Miejskiej w Jaworznie z dnia 26 czerwca 2003r. Na obszarze objętym planem wyznaczono tereny jednorodzinnej zabudowy mieszkaniowo – usługowej MN/U oraz dopuszczono realizację obiektów usługowych handlu, gastronomii i rzemiosła nieprodukcyjnego, nieuciążliwego dla mieszkańców, na odpowiednio dużych działkach umożliwiających izolację od sąsiednich funkcji mieszkaniowych i zabezpieczenie niezbędnych miejsc parkingowych. Ponadto wyznaczono teren przeznaczony pod realizację usług, handlu, gastronomii i rzemiosła oraz usług sportowo – rekreacyjnych, oznaczony symbolem 08 UHGR/US, a także wyznaczono tereny dla zespołu garaży jednopoziomowych.
- 6) *Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu przeznaczanego pod zabudowę w rejonie ulicy Kołłątaja – wschód* przyjęty Uchwałą Nr XI/114/2003 Rady Miejskiej w Jaworznie z dnia 26 czerwca 2003r. Na obszarze objętym planem wyznaczono tereny jednorodzinnej zabudowy mieszkaniowo – usługowej MN/U oraz dopuszczono realizację obiektów usługowych handlu, gastronomii i rzemiosła nieprodukcyjnego, nieuciążliwego dla mieszkańców, na odpowiednio dużych działkach umożliwiających izolację od sąsiednich funkcji mieszkaniowych i zabezpieczenie niezbędnych miejsc parkingowych.
- 7) *Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu przeznaczanego pod zabudowę w rejonie ulicy Chełmońskiego – południe* przyjęty Uchwałą nr VIII/76/2003 Rady Miejskiej w Jaworznie z dnia 27 marca 2003r. Na obszarze objętym planem wyznaczono tereny zabudowy mieszkaniowej o niskiej intensywności MN, tereny zabudowy mieszkaniowo- usługowej MNU, tereny zieleni parkowej ZP oraz

- tereny zieleni stanowiące rezerwę pod rozwój funkcji publicznych ZI/RU wraz z niezbędną obsługą komunikacyjną wyznaczonych terenów.
- 8) *Zmiana miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego miasta Jaworzna w **dzielnicy Jeleń Dąb*** przyjęta Uchwałą nr XLIII/758/2001 Rady Miejskiej w Jaworznie z dnia 27 grudnia 2001r. wyznaczyła tereny strefy przemysłowo- usługowej PU z przeznaczeniem podstawowym dla przemysłu nieuciążliwego oraz usług komercyjnych wraz z obsługą infrastrukturalną i komunikacyjną terenu z przeznaczeniem dopuszczalnym dla zabudowy mieszkaniowej, administracji, hotelarstwa oraz innych usług komercyjnych.
  - 9) *Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Jaworzna dla **dzielnicy Szczakowa*** przyjęty Uchwałą nr XLII/739/2001 z dnia 29 listopada 2001r. Na obszarze objętym planem wyznaczono tereny o funkcji mieszkaniowo- usługowej MW/U, MN/U, tereny usług handlu i wszelkich form działalności gospodarczej z wyjątkiem szczególnie szkodliwych i mogących pogorszyć stan środowiska- P/U/H, tereny przemysłowe – P oraz tereny zielone.
  - 10) *Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego **Terenu Górniczego Jaworzno-ZGE „Sobieski” Jaworzno III sp. z o.o.*** w granicach administracyjnych miasta Jaworzna przyjęty Uchwałą nr XLI/720/2001 Rady Miejskiej w Jaworznie z dnia 25 października 2001r. Na obszarze objętym planem wyznaczono tereny zabudowy mieszkaniowej i usługowej MU oraz obszar śródmiejski wielofunkcyjny-UC z przeznaczeniem podstawowym dla usług publicznych, handlu, gastronomii, rzemiosła, a także innych usług komercyjnych nieuciążliwych, ponadto wyznaczono tereny ekosystemu miasta: Z, ZC, RO, RP i W, tereny produkcyjno- usługowe, przemysłowe, składowe oraz infrastruktury technicznej- PP, PT, UR, PU, EE, EC, WZ, NOT, tereny komunikacji oraz tereny składowania odpadów przemysłowych SOP.
  - 11) *Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla obszaru budownictwa mieszkaniowego **Warpie- Podwale*** przyjęty Uchwałą XL/701/2001 Rady Miejskiej w Jaworznie z dnia 27 września 2001r. Na obszarze objętym planem wyznaczono tereny o funkcji mieszkaniowej jednorodzinnej z ogrodami przydomowymi, oraz z usługami MN, tereny usług administracyjnych AUC, tereny usług handlu UH oraz tereny zieleni urządzonej ZP.
  - 12) *Zmiana miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego miasta Jaworzna w **dzielnicy Długoszyn*** przyjęta Uchwałą nr XXX/552/2000 Rady Miejskiej w Jaworznie z dnia 30 listopada 2000r. Na obszarze objętym planem wyznaczono tereny o funkcji mieszkaniowej i usługowej MU-II oraz tereny komunikacji- dróg dojazdowych D1/2.
  - 13) *Zmiana miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego miasta Jaworzna w **rejonie węzła autostrady w dzielnicy Jeleń*** - Uchwała nr XXVI/484/2000 Rady Miejskiej w Jaworznie z dnia 31 sierpnia 2000r. wyznaczyła tereny strefy przemysłowo- usługowej PU z przeznaczeniem podstawowym dla przemysłu nieuciążliwego oraz usług komercyjnych wraz z obsługą infrastrukturalną i komunikacyjną terenu, przeznaczeniem dopuszczalnym dla zabudowy mieszkaniowej, administracji, hotelarstwa oraz innych usług komercyjnych.
  - 14) *Zmiana miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego miasta Jaworzna w **dzielnicy Jeleń*** przyjęta Uchwałą nr XXVI/482/2000 Rady Miejskiej w Jaworznie z dnia 31 sierpnia 2000r. wyznaczyła tereny strefy przemysłowo- usługowej PU z przeznaczeniem podstawowym dla przemysłu nieuciążliwego oraz usług komercyjnych wraz z obsługą infrastrukturalną i komunikacyjną terenu, przeznaczeniem dopuszczalnym dla zabudowy mieszkaniowej, administracji, hotelarstwa oraz innych usług komercyjnych.
  - 15) *Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego dla obszarów strategicznych oraz restrukturyzacji i przebudowy przemysłu w **dzielnicy Śródmieście i Centrum miasta Jaworzna*** przyjęty Uchwałą nr XXII/434/2000 Rady Miejskiej w Jaworznie z dnia 19 maja 2000r. Na obszarze objętym planem wyznaczono tereny zabudowy

mieszkańcowej wraz z obiektami usługowymi MN1 i MN3, tereny zabudowy jednorodzinnej wraz z funkcjami usługowymi zlokalizowanymi w parterach budynków MN2, tereny usług publicznych UP z przeznaczeniem na cele administracji publicznej, oświaty i kultury, tereny usług centrotwórczych UC, z przeznaczeniem na cele usług administracji, oświaty, kultury, handlu, rzemiosła, gastronomii tereny rzemiosła i drobnej wytwórczości UR, tereny restrukturyzowanej produkcji i usług z zielenią towarzyszącą PU/Z przeznaczone dla działalności gospodarczej związanej z handlem detalicznym i hurtowym, drobną wytwórczością rzemieślniczą, składami, bazami i magazynami, tereny produkcyjno- usługowe PU oraz obszar przemysłowy PP z podstawowym przeznaczeniem gruntów pod zakłady produkcyjne, rzemieślnicze, bazy, składy i magazyny. Plan wprowadził ponadto funkcje zielni parkowej i rekreacyjnej ZP/US oraz wyznaczył teren placu miejskiego tzw. Nowego Rynku - KXX, stanowiącego przestrzeń publiczną ukształtowaną w formie wnętrza urbanistycznego. Wyznaczono także tereny tras komunikacyjnych i infrastruktury technicznej.

Łączna powierzchnia terenów objętych obowiązującymi planami zagospodarowania przestrzennego wynosi 5824,4ha, co stanowi około 38,3% powierzchni miasta.

Dla obszarów objętych zmianą studium gospodarka przestrzenna prowadzona jest w oparciu o w/w miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego oraz następujące obowiązujące i projektowane miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego:^{***}

- 1) *Dla obszaru Byczyna (nr 1) podjęto uchwałę Nr LVIII/796/2006 Rady Miejskiej w Jaworznie z dnia 26 października 2006 r. o przystąpieniu do sporządzania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Byczyna” w Jaworznie, plan w trakcie opracowania.*
- 2) *Dla obszaru nr 2 Rejon Drogi Współpracy Regionalnej Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego Terenu Górniczego Jaworzno- ZGE „Sobieski” Jaworzno III sp. z o.o. omówiony wyżej, w pkt.10*
- 3) *Dla rejonu Chrzastówka (nr 4) miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego „Wilkoszyn, Jeziorki, Cezarówka Górna i Koźmin” w Jaworznie, przyjęty uchwałą nr XXXVII/508/2009 Rady Miejskiej w Jaworznie z dnia 29 października 2009 r., dla obszaru objętego zmianą studium wyznaczono tereny mieszkalnictwa jednorodzinnego w zespołach osiedlowych MN01.*
- 4) *Dla obszaru „Park Północny” – fragment Pieczyska (nr 7), miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego fragmentu obszaru pod nazwą „Park Północny”, objętego programem rewitalizacji i rozwoju zdegradowanych obszarów przemysłowych miasta Jaworzna, przyjętego uchwałą Nr XLVII/566/2005 Rady Miejskiej w Jaworznie z 27 października 2005 r. (Dz. Urz. Woj. Śl. Nr 138, poz. 3474 z 28.11.2005 r.); obowiązuje od 29 grudnia 2005 r., w części dla obszaru objętego zmianą studium wyznaczono tereny zabudowy mieszkaniowej o niskiej intensywności MN, tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej MW, tereny usług U, sportu i rekreacji U, produkcyjno- usługowe PU, tereny upraw ogrodniczych RO, tereny zieleni ZP, ZI, ZN, tereny lasu ZL i wód powierzchniowych Ws, Wp oraz tereny komunikacji KD, KDp, KK ponadto wskazano obiekty do objęcia gminną ewidencją zabytków. Dla części obszaru objętego planem podjęto uchwałę nr XXXIV/469/2009 z dnia 25 czerwca 2009r o przystąpieniu do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania „Pieczyska – Cementownia” w Jaworznie.*
- 5) *Obszar zmiany studium - nr 3 Rejon Dąb położony jest poza granicami obszarów objętych miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego.*

---

^{**} zmiana wprowadzona Uchwałą Nr VII/83/2011 Rady Miejskiej w Jaworznie z dnia 28 kwietnia 2011 r.

- 6) *Dla obszaru nr 1 „Łubowiec” - miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego „Łubowiec”, w Jaworznie przyjęty uchwałą Nr LV/741/2006 Rady Miejskiej w Jaworznie z dnia 29 czerwca 2006 r. (Dz. U. Woj. Śląskiego Nr 87, poz. 2446 z dn. 28.07.2006 r.), obejmujący cały obszar objęty zmianą studium; w planie wyznaczono tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej MN, tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej MW, tereny zabudowy usługowej U, tereny zabudowy usługowej i zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej UMN, tereny usług oświaty, kultu religijnego, sportu i rekreacji UO, UKR, US, terenu obiektów produkcyjnych, składów, magazynów i zabudowy usługowej PU, tereny zieleni ZP, ZW, tereny komunikacji KD, KDW, KDSk, KS, KK, tereny infrastruktury technicznej E, K. Dla całego obszaru objętego planem podjęto uchwałę Nr XLVI/622/2010 Rady Miejskiej w Jaworznie z dnia 29 czerwca 2010 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego "Łubowiec" w Jaworznie. *****
- 7) *Dla obszaru nr 2 „Jan Kanty” - miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenów przemysłowych „Zachód” w Jaworznie, przyjęty uchwałą Nr LV/743/2006 Rady Miejskiej w Jaworznie z dnia 29 czerwca 2006 r. (Dz. U. Woj. Śląskiego Nr 87, poz. 2448 z dn. 28.07.2006 r.); w części obejmującej obszar objęty zmianą studium wyznaczono tereny zabudowy usługowej U, tereny zabudowy usług sportu, rekreacji i kultury US, tereny obiektów produkcyjnych, składów i magazynów P, tereny obiektów produkcyjnych, składów i magazynów oraz zabudowy usługowej PU, tereny zieleni ZL, ZP, ZW, tereny komunikacji KD, KS, tereny infrastruktury technicznej E. Dla całego obszaru objętego zmianą studium podjęto uchwałę Nr XLVIII/660/2010 Rady Miejskiej w Jaworznie z dnia 30 września 2010 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Jan Kanty” w Jaworznie.*****

1.2. Stan ładu przestrzennego.

Struktura przestrzenna miasta.

Dzisiejszy obraz sieci osadniczej Jaworzna jest w dużej mierze dziedzictwem uwarunkowań historycznych i administracyjnych. Jednostki położone są promieniście w stosunku do centrum, oddzielone od siebie pasami zieleni. Śródmieście i centrum rozbudowuje się pasmowo w kierunku zachodnim wzdłuż głównej osi rozwojowej tj. ulicy Grunwaldzkiej.

Tereny przemysłowe to pasmo południowe ciągnące się od osiedla Bory do Osiedla Stałego równoległe do głównej osi rozwoju (ul. Grunwaldzka).

Kolejnymi osiami układu osadniczego stawały się główne szlaki handlowo-komunikacyjne, do których układ ten się dostosowywał wyznaczając sieć osiedli miejskich, mających charakter satelitarny. W strukturze miasta, ze względu na dominujące użytkowanie terenu wydzielają się następujące jednostki strukturalne:

- A** - Śródmieście + Bory - o funkcji mieszkaniowo- przemysłowo- usługowo- administracyjnej
- B** - Dąbrowa Narodowa + Osiedle Stałe- o funkcji mieszkaniowo- usługowej
- C** - Długoszyn – o funkcji mieszkaniowo- usługowej oraz produkcji rolnej
- D** - Szczakowa + Pieczyska- o funkcji mieszkaniowo- przemysłowej oraz produkcji rolnej
- E** - Ciężkowice- o funkcji mieszkaniowo- usługowo- rekreacyjnej oraz produkcji rolnej
- F** - Buczyna- o funkcji mieszkaniowo- usługowej oraz produkcji rolnej
- G** - Jeleń- o funkcji mieszkaniowo- usługowej oraz produkcji rolnej

**** zmiana wprowadzona Uchwałą Nr ..... Rady Miejskiej w Jaworznie z dnia .....2012r.

H - Zachodni Zespół Przemysłowy- o funkcji przemysłowej

Pod względem gęstości zaludnienia liczonej ilości mieszkańców przypadającą na 1 ha, najgęściej zaludnione – powyżej 16 osób na 1ha, są jednostki strukturalne Śródmieście-Bory, Dąbrowa Narodowa- Osiedle Stałe oraz Długoszyn. Powyżej 5 osób na 1ha mieszka w Szczakowej i Pieczyskach, a poniżej 5 osób na 1 ha mieszka w Ciężkowicach, Buczynie, Jeleniu oraz Zachodnim Zespole Przemysłowym.

Charakterystyka jednostek strukturalnych.

A. Śródmieście i Bory.

Jednostka strukturalna powstała na „bazie” starego Jaworzna jest jednostką największą i najbardziej zróżnicowaną przestrzennie.

W jej składzie wyróżnia się kilka zespołów zabudowy (osiedli) o różnym charakterze:

- centrum (od rynku do ul. Grunwaldzkiej) zabudowa mieszkaniowo - usługowa o bardzo zróżnicowanej wartości tak architektonicznej jak i technicznej,
- na północ i wschód od rynku znajduje się zabudowa mieszkaniowa o niskiej intensywności i jednorodzinna, w rejonie centrum kształtowana w regularnym układzie kwadratów, przechodząca im dalej od centrum w zabudowę typu „ulicówek” z dużą rezerwą terenów wolnych i z dysharmonicznymi wyspami zabudowy wielorodzinnej w rejonie ulic Wandy i Insurekcji Kościuszkowskiej,
- na południe od centrum osiedle im. T. Kościuszki - powstałe w latach 50 i 60 XX w zabudowa wielorodzinna (socrealizm),
- na północny zachód od centrum - osiedle Podwale - zabudowa wielorodzinna powstała w latach 70 tych - „blokowisko”,
- na zachód i południe od centrum znajdują się tereny w znacznej mierze niezagospodarowane „poprzemysłowe” po zlikwidowanym Szybie Kościuszko i Elektrowni Jaworzno I.

Drugi, licząc od centrum od strony południowej i zachodniej pierścień zainwestowania stanowią osiedla: Bory, Stara Huta, Pszczelnik i Podłęże.

Podłęże jest osiedlem zabudowy wielorodzinnej (realizowane metodą przemysłową lata 80-te XXw) i wyróżniające się dbałością o kształtowanie przestrzeni, o odniesieniu do innych realizacji „blokowisk”.

Pozostałe to zespoły zabudowy jednorodzinnej często znacznie rozproszonej z usługami towarzyszącymi. Na uwagę zasługują osiedla przyzakładowe ZCH "Azot" S.A. z okresu międzywojennego na Pszczelniku.

B. Dąbrowa Narodowa - Osiedle Stałe.

Jednostka strukturalna składająca się z dwóch typów zabudowy:

Dąbrowa Narodowa - zabudowa jednorodzinna kształtująca się historycznie wzdłuż ulic rozchodzących się promieniście z rejonu centralnego w okolicach kościoła w dalszej odległości przechodząca w rozproszoną w znacznej mierze chaotyczna, z nieczytelnym i niedrożnym układem komunikacyjnym.

Zachodnią część Dąbrowy Narodowej zajmuje osiedle „Łubowiec” z zabudową jedno i wielorodzinną w miarę uporządkowaną przestrzennie.

Osiedle Stałe - zabudowa wielorodzinna realizowana po II wojnie św. zasadniczo w II etapach. W okresie socrealizmu powstała część wschodnia osiedla i stanowi niezły przykład architektury tego okresu. Pozostała część osiedla została wybudowana metodą przemysłową (wielki blok, wielka płyta) i jest typowa dla tego rodzaju budownictwa.

Na styku Osiedla Stałego i Dąbrowy Narodowej powstały dwa zespoły zabudowy jednorodzinnej, budynki wolnostojące i szeregowe, dobrze spinające te osiedla.

C. Szczakowa - Pieczyska.

Jednostka składająca się 3 zespołów: Szczakowej, Szczakowej wsi (Góra Piasku) i Pieczysk.

Szczakowa była jedyną jednostką osiedleńczą przyłączona do Jaworzna typu miejskiego (prawa miejskie Szczakowa uzyskała równocześnie z Jaworzniem) Szczakowa rozwinęła się w oparciu o przemysł szklarski, garbarski oraz przede wszystkim jako graniczny węzeł

kolejowy. Była również siedzibą garnizonu wojskowego. Wszystkie te funkcje wpłynęły znacząco na charakter zabudowy i przestrzenne kształtowanie Szczakowej.

Linia kolejowa z rozbudowanym zapleczem rozrządowym, stanowiła i stanowi nieprzekraczalną barierę rozwoju w kierunku północnym. Huta szkła zamknęła możliwość rozwoju w kierunku zachodnim. Na początku XX w powstały zespoły zabudowy zakładowej (kolej, Huta Szkła) będące dobrymi przykładami tego typu.

Koszary wojskowe z natury wpłynęły porządkująco na kształtowanie przestrzeni.

Tereny jednorodzinne, w tym zwarte z usługami w parterach w osi ulicy Jagiellońskiej, poprawnie wypełniły tkankę miasta. Niestety wprowadzona w centrum w latach 80-tych XX w zabudowa wielorodzinna /wielka płyta/ zupełnie rozbiła istniejący, względny ład przestrzenny. Pieczyska - powstały w okresie międzywojennym jako osiedle zakładowe przy cementowni „Szczakowa”. Osiedle stanowi zwarty, przestrzennie uporządkowany zespół małych domów mieszkalnych, niestety często w bardzo złym stanie technicznym i substandardowym wyposażeniu.

Od lat 70-tych nastąpił rozwój Pieczysk w kierunku północno-wschodnim w formie zabudowy jednorodzinnej realizowanej w latach 70-80tych na „normatywnych” ciasnych działkach.

Góra Piasku - Szczakowa wieś - zespół zabudowy jednorodzinnej, w tym typu zagrodowego historycznie powstały w formie przecinających się dwóch ulicówek zrealizowanych wzdłuż dróg do dworca kolejowego i Sosnowca-Maczek.

Po II wojnie św. powstała zabudowa jednorodzinna na południowy -wschód od ulicy Jaworzniczej.

D. Długoszyn.

Zabudowa ekstensywna, jednorodzinna często o charakterze zagrodowym, skupiona w rejonie ulic Długoszyńskiej, Długosza, Dąbrowskiego i „ulicówka” w kierunku centrum miasta w osi ul. Chropaczówka.

E. Ciężkowice.

Zabudowa jednorodzinna w części typu zagrodowego wzdłuż ulic rozchodzących się promieniście od kształtującego się centrum jednostki /kościół, obiekty handlowo-usługowe/. W rejonie „Młynów Serafińskich” i „Grabańki” dwa zespoły zabudowy jednorodzinnej uporządkowanej przestrzennie z zabudową typu „rezydencjonalnego”. Funkcja rekreacyjna - sąsiedztwo rezerwatu „Żabnik”, malownicze łąki „storczykowo-mieczykowe”, stadnina koni i sosnowy las dochodzący do ośrodka „Sosina”.

F. Buczyna.

Zabudowa jednorodzinna, stara, często typu zagrodowego ukształtowana wzdłuż dróg rozchodzących się promieniście od kształtującego się w rejonie skrzyżowania ul. Krakowskiej z ul. Baranowskiego i Gwardzistów centrum.

Zabudowa jednorodzinna realizowana współcześnie w wydzielonych zespołach w części południowej i północnej Buczyny.

Do jednostki należą również położone w kierunku północno-wschodnim Jeziorki i Koźmin stanowiące typową „ulicówkę” o ekstensywnej zabudowie jednorodzinnej przemieszanej z zagrodową.

G. Jeleń.

Jednostka historycznie rozwijała się w formie „ulicówki” wzdłuż rzeki Przemszy oraz prostopadle przy drodze do Jaworzna. Jest to zabudowa jednorodzinna i zagrodowa, w II połowie XX w powstało wg rygorystycznego planu osiedle zabudowy jednorodzinnej „Wygoda”. Realizowane współcześnie budynki jednorodzinne, często typu „rezydencji” są sytuowane w kierunku północnym od osi jednostki, na południowych zboczach „Lipinka”.

H. Zachodni Zespół Przemysłowy.

Stanowią go przede wszystkim dwa kompleksy elektrowni Jaworzno III, przy ulicy Promiennej i Martyniaków, stanowiące dominanty przestrzenne w mieście, tym bardziej, że są usytuowane w terenie leśnym. W granicach jednostki jest również teren po byłej kopalni „Jan Kanty” **częściowo zrehabilitowany, a częściowo****** z typową dla górnictwa węglowego zabudową przemysłową, oraz tereny poprzemysłowe zrehabilitowane lub

**** zmiana wprowadzona Uchwałą Nr ..... Rady Miejskiej w Jaworznie z dnia .....2012r.

przeznaczone do rekultywacji bądź zainwestowania przemysłowego (teren wzdłuż drogi S 1).

Misalokacje zasobów przestrzennych miasta.⁷

Wiele cennych rynkowo gruntów jest wykorzystywanych w sposób mało produktywny. Struktura zabudowy miasta, jaka miała miejsce w poprzednim systemie i wynikająca z niej alokacja gruntów i nieruchomości była oparta na innych przesłankach niż w gospodarce rynkowej. Grunty nie miały wartości, kapitał nie był oprocentowany, ceny energii były ułamkiem rzeczywistych kosztów, ceny towarów, płace i inne parametry obrotu gospodarczego nie miały nic wspólnego z lokalizacją przemysłu i usług. Te czynniki tłumaczą, dlaczego miasto odziedziczyło mało wydajną strukturę zagospodarowania w postaci misalokacji jego zasobów przestrzennych.

- 1) **Misalokacja przestrzenna** wyraża się rozproszeniem zabudowy i rozciągniętą infrastrukturą, co pociąga za sobą wysokie koszty funkcjonowania miasta. Analiza cenności gruntów oraz gęstości zaludnienia w jednostkach strukturalnych miasta Jaworzna potwierdza występowanie tego rodzaju misalokacji. Najwięcej ludności miasta mieszka w Śródmieściu i Borach, Dąbrowie Narodowej- Osiedlu Stałym oraz Długoszyńcu. Analiza cen rynkowych działek pod zabudowę mieszkaniową, użytkową i lokali użytkowych wskazują na zdecydowaną preferencję ścisłego centrum miasta jako miejsca zamieszkania lub prowadzenia interesów. Na drugim miejscu lokuje się Dąbrowa Narodowa i Osiedle Stałe jako miejsce zamieszkania i działalności gospodarczej.
- 2) **Misalokacja funkcjonalna** wyrażająca się nietrafnymi proporcjami funkcji zagospodarowania terenów. Zbyt wiele terenów przeznaczano na funkcje przemysłowe i związane z obsługą przemysłu (np. składowiska surowców i materiałów, bazy transportowe, stacje paliw i warsztaty naprawcze). W Jaworznie udział terenów przemysłowych w terenach zurbanizowanych wynosi 16,5%, podczas gdy w miastach rynkowych nie przekracza on 10%. Z kolei tereny mieszkaniowe w Jaworznie zajmują 31,1%, natomiast w miastach nazywanych jako „rynkowe”, z reguły więcej niż 60%. Do grupy misalokacji funkcjonalnych można dołączyć jeszcze nadwyżkę terenów rolnych, stanowiących 39,2% powierzchni miasta ogółem, w tym 22,9 % gruntów ornych, w mieście określanym jako przemysłowe.
- 3) **Misalokacja lokalizacyjna** odnosi się do lokalizacji ustalonych funkcji. Rozwój przestrzenny miasta następował na peryferiach i nie towarzyszyły mu procesy zagęszczania i sukcesji terenów zainwestowanych. W efekcie wiele cennych terenów w centrum miasta zajmowanych jest przez mało intensywne funkcje jak przemysł, bocznice kolejowe, ogródki działkowe. W miastach określanym jako „rynkowe”, w miarę oddalania się od centrum miasta, zabudowa o wysokiej gęstości i intensywności maleje na rzecz zabudowy niskiej. W Jaworznie po 4 km od centrum w kierunku zachodnim, pojawia się zabudowa osiedli o wysokiej intensywności (blokowiska). W chwili obecnej wysokie ceny lokalizacji w centrum, spowodowane dogodnością komunikacyjną i kulturową, wymuszają na właścicielach nieruchomości zwiększanie intensywności wykorzystania terenów, natomiast niższe ceny w jednostkach satelitarnych pozwalają na niższą intensywność zabudowy i większą konsumpcję terenów.
- 4) **Misalokacja podmiotowa** odnosi się do suboptymalnego rozłożenia użytkowników nieruchomości w ramach istniejących zasobów przestrzennych, w celu maksymalizacji produktywności obszaru zurbanizowanego. Obecna struktura podmiotowa użytkowników cennych terenów zwłaszcza w centrum miasta nie odpowiada wymogom zwiększenia ich efektywności oraz presji na większy obrót nieruchomościami.

⁷ na podstawie: Raport z Seminarium ZWARTA PRZEBUDOWA POLSKICH MIAST? Zarządzanie rozwojem miasta poprzez strategiczne gospodarowanie terenami. Fundacja Krakowski Instytut Nieruchomości Seria: PRZEBUDOWA MIAST Kraków 2000 oraz Rola sektora nieruchomości w wydajnej realokacji zasobów przestrzennych. Zeszyty BRE Bank- CASE, Warszawa 2002

Istniejące misalokacje powodują niską produktywność obszarów zurbanizowanych.

Właściwa alokacja zasobów, kojarząca grunty z użytkownikami, jest warunkiem sprawności gospodarczej obszaru zurbanizowanego.

Z omówionych czterech rodzajów misalokacji oraz z przesłanek ekonomicznych wyływa dla przebudowy miasta kilka wniosków:

- ♦ z punktu widzenia ekonomicznego najpierw konieczna jest redukcja misalokacji przestrzennej, która może polegać m.in. na ograniczaniu rozproszenia zabudowy droga administracyjną, ochronie gruntów niezabudowanych i elastycznym tworzeniu przepisów dotyczących ochrony dziedzictwa narodowego oraz pełniejszym wykorzystaniu istniejącej infrastruktury w celu obniżenia jej kosztów eksploatacji,
- ♦ dążenie do poprawy proporcji zagospodarowania terenów, przez zwiększenie m.in. podaży atrakcyjnych terenów mieszkaniowych, realizację miejskich projektów zagospodarowania terenów przemysłowych, obejmującą m.in. wprowadzenie funkcji ponadlokalnych i utworzenie przestrzeni publicznych,
- ♦ dążenie do właściwej lokalizacji funkcji, przez m.in. wykluczenie zabudowy wielokubaturowej zabudowy mieszkaniowej (blokowisk) w centrum miasta, przekształcenie i zagospodarowanie terenów przemysłowych dla nowych funkcji i przestrzeni publicznych, koncentrację lokalizacji przedsięwzięć rozwojowych miasta w wybranych strategicznych miejscach (węzłach i obszarach),
- ♦ zniwelowanie misalokacji podmiotowej poprzez zwiększenie obrotu na rynku nieruchomości, aby umożliwić najbardziej wydajnym użytkownikom (producentom, konsumentom) dostęp do atrakcyjnych gruntów i budynków.

W chwili obecnej silnie akcentowane są tendencje zwartej przebudowy miast („wizja miasta spójnego”⁸ - konkretnego, zrównoważonego) oraz doprowadzenie do bardziej rozwiniętego i silnego rynku nieruchomości.

Potrzeba miasta zwartej wynika przede wszystkim z:

- ♦ analizy sytuacji ekologicznej – miasto zwarte jest jedną z form ograniczenia wpływu urbanizacji na przyrodę,
- ♦ analizy społecznej - istnieje ścisły związek między strukturą miasta a przestępczością,
- ♦ analizy ekonomicznej - chcąc rozwijać miasto należy finansować budowę infrastruktury,
- ♦ analizy sytuacji prawnej - na większą zwartość miasta powinny wpływać także regulacje w zakresie nieruchomości, a więc w sposób administracyjny należy planować gospodarowanie przestrzenią, regulować ochronę gruntów niezabudowanych i realistycznie stymulować przepisy dotyczące ochrony dziedzictwa narodowego.

Użytkowanie gruntów

Tab.1. Użytkowanie gruntów według rodzaju wykorzystania. Stan na 31.12.2002r.

Użytkowanie	ha	%	%
Powierzchnia ogółem	15.220	100,00	.
w tym:			
Użytki rolne	5959	39,15	100,00
- grunty orne	3488	22,90	54,50
- łąki trwałe	1138	7,50	18,00
- pastwiska	1.127	7,40	17,70
- sady	144	0,90	2,30
- grunty pod rowami	22	0,10	0,30
- grunty rolne zabudowane	40	0,30	7,10
Użytki leśne i grunty zakrzewione	5.350	35,15	.
Grunty pod wodami	179	1,20	
Grunty zabudowane i zurbanizowane	2.993	19,70	100,0
- tereny mieszkaniowe	932	6,10	31,10
- tereny przemysłowe	495	3,30	16,50

⁸

Nowa Karta Ateńska 2003- dokument Europejskiej Rady Urbanistów, uchwalony w 2003r.

- tereny rekreacji i wypoczynku	172	1,10	5,70
- tereny komunikacyjne	900	5,90	30,10
- inne tereny zabudowane	232	1,50	7,80
Nieużytki	727	4,80	.

Dane: Wydział Geodezji i Gospodarki Nieruchomościami

W strukturze użytkowania gruntów w Jaworznie, grunty rolne stanowią 39,15% ogółu to jest 5959 ha, użytki leśne i grunty zakrzewione 35,15% to jest 5350ha, natomiast tereny zabudowane i zurbanizowane - 19,7%, w tym tereny zabudowy mieszkaniowej obejmują 6,1% - tj. 932 ha, a tereny przemysłowe 3,3% - tj. 495ha. Grunty pod wodami zajmują - 1,2%, tj. 179ha oraz nieużytki- 4,8%, tj. 727ha.

1.3. Przyrodnicze i kulturowe środowisko miasta

Środowisko przyrodnicze.⁹

Rzeźba terenu i budowa geologiczna.

Region jaworznicki obejmuje następujące jednostki geomorfologiczne Wyżyny Śląskiej: Kotlinę Mysłowicką (część północno-zachodnia), Kotlinę Biskupiego Boru (część północno-wschodnia), Nieckę Wilkoszyńską, Rów Chrzanowski i Zrębowe Pagóry Imielińskie (Klimaszewski, 1972) (zał. 4).

Kotlina Biskupiego Boru wchodzi w skład Kotlin Przemyszy i stanowi rozległe obniżenie wypreparowane w mało odpornych skałach karbonu, permu i triasu o przewadze łupków. W obrębie miasta Jaworzna znajduje się tylko jej część południowa odwadniana rzekami: Kozim Brodem i Żabnikiem. Płaskie dno Kotliny (290-330 m n.p.m.) wyścielone jest grubą warstwą zwydmionych piasków plejstoceny. Pod piaskami znajduje się kopalna dolina Białej Przemyszy. Zostało ono rozcięte ogromnymi piaskownikami, z których piasek pobierany był do niedawna w dużych ilościach do zasypywania wyrobisk górniczych.

Kotlina Mysłowicka wkracza na obszar miasta Jaworzna od strony północno-zachodniej. Jest to obniżenie denudacyjne o płaskim dnie, utworzone w mało odpornych łupkach i piaskowcach karbońskich przez łączące się tutaj Białą i Czarną Przemysz. Dno kotliny zajmuje zdegradowana równina sandrowa (260-275m n.p.m.), która łagodnym stokiem o nachyleniu 2-3° przechodzi w terasy doliny Przemyszy.

Zrębowe Pagóry Imielińskie zaznaczają się w krajobrazie jako wyżyny o falistej wierzchołynie (280-310 m n.p.m.), w której można wyodrębnić skaliste garby o spłaszczonych kulminacjach i łagodnie nachylonych zboczach. W grupie Pagórów Imielińskich są to kulminacje: Rudna Góra (307 m n.p.m.), Glinna Góra (311 m n.p.m.), Góra Koniówki (309 m n.p.m.), wzgórze w Borach (314 m i 310 m n.p.m.).

Niecka Wilkoszyńska rozciąga się od Szczakowej na północy po Balin na południu. Od północy ogranicza ją strukturalny próg Garbu Ciężkowickiego (Przygoń 355 m n.p.m.). Od południa ogranicza Nieckę Wilkoszyńską strukturalny próg Garbu Jaworzna, skierowany czołem na zewnątrz niecki. Garb ten opada stokiem denudacyjnym ku dolinie Przemyszy wyciętej w mało odpornych skałach karbońskich. Ponad wierzchołynie Garbu Jaworzna wznoszą się skaliste pagóry twardzielcowe: Sodowa Góra (328 m n.p.m.), wzgórze w Warpiach (342 m n.p.m.), Góra Grodzisko (346 m n.p.m.), Góra Korzeniec (310 m n.p.m.), Góra Łazy (332 m n.p.m.), zbudowane z odpornych dolomitów i wapieni triasowych, a także predysponowane tektonicznie.

W przedłużeniu strukturalnego progu jaworznickiego, od Byczyny po Kąty, przebiega byczyński próg tektoniczny. Jest on mocno zniszczony, złożony z łańcucha pojedynczych wzgórz: wzgórze byczyńskiego, Korzeńca, Wójtowej Góry i Barowej Góry. Wzgórze te zorientowane są osiami dłuższymi równoległe do linii uskoku, wzdłuż którego powstało w trzeciorzędzie zapadlisko Rowu Chrzanowskiego i zrąb byczyński. W okresie od pliocenu krawędź progu byczyńskiego cofnęła się około 400 m.

Rów Chrzanowski, zwany też Kotliną Chrzanowską, jest trzeciorzędowym zapadliskiem tektonicznym (rów Dąb-Chrzanów). Ciągnie się od Chrzanowa w kierunku zachodnim poza

⁹ Uwarunkowania przyrodnicze miasta Jaworzno- materiał do Studium, Przedsiębiorstwo Usługowe „Geograf”, Dąbrowa Górnicza 2003r., oraz Opracowanie ekofizjograficzne miasta Jaworzno, Przedsiębiorstwo Usługowe „Geograf”, Dąbrowa Górnicza grudzień 2004r

dolinę Przemszy. Od północy obrzeżają Rów Zrębowe Pagóry Imielińskie i łączący się z nimi Garb Jaworzna, od południa Zrębowe Pagóry Libiąskie. Dno Rowu wypełniają utwory mioceńskie, głównie ility, przykryte osadami plejstoceniowymi.

Do niekorzystnych oddziaływań budowy geologicznej należy zaliczyć płytkie występowanie na niektórych terenach (zwłaszcza w obniżeniach dolinnych) warstw nieprzepuszczalnych, co sprzyja płytkiemu zaleganiu wody gruntowej i powstawaniu zabagnień. Niekorzystne jest także występowanie skrasowiałych i spękanych dolomitów i wapieni triasowych na powierzchni terenu. Powoduje to ucieczki wody z koryt i szybką migrację zanieczyszczeń z powierzchni do poziomów wodonośnych. Takie występowanie powoduje także możliwość odnawiania się zjawisk krasowych na powierzchni sprzyjając jej niestabilności. Proces ten może doprowadzić do utrudnień lub wręcz uniemożliwić prowadzenie inwestycji budowlanych.

Obszar miasta Jaworzna cechuje w miarę urozmaiconą rzeźbę powierzchni. Stosunkowo niewiele jest terenów nachylonych powyżej 5°, które utrudniałyby prowadzenie przedsięwzięć budowlanych i komunikacyjnych. Z kolei występowanie wielu wyniosłości sprzyja typowaniu ich jako punkty widokowe z szeroką panoramą dla potrzeb turystyki. Najniższy położony punkt znajduje się w południowo-zachodniej części obszaru u ujścia Kanału Matylda do Przemszy (ok. 232,0 m n.p.m.), zaś najwyższy położony punkt znajduje się na położonej na południowy - wschód od Ciężkowic Górze Przygoń (354,7 m n.p.m.). Maksymalna różnica wysokości w obrębie miasta Jaworzna wynosi 122,7 m.

Gleby.

Na obszarze Miasta Jaworzna występują głównie gleby słabe. Ponad 50 % gruntów ornych stanowią gleby w klasach IV i V. 88 % powierzchni gruntów ornych to gleby kompleksów żyznych (dobry, słaby i bardzo słaby). Nie dają one dobrych podstaw do prowadzenia gospodarki rolnej. Stąd znaczna część gruntów ornych i łąk nie jest rolniczo użytkowana. Analiza dostępnych materiałów (mapy, zdjęcia lotnicze) wskazuje, iż zjawisko wieloletniego odłogowania gruntów ornych i łąk pogłębia się. Obecne, w dobie dużej konkurencyjności gospodarki rolnej, nie jest możliwe znaczące wykorzystanie rolnicze gleb. Dla zagospodarowania istniejącego potencjału (duża powierzchnia) należy poszukiwać możliwości wprowadzenia upraw, które mogłyby być wykorzystane przez przemysł lub jako alternatywne źródło energii oraz wpływać na poprawę wartości gleb, ich odkażenie z metali ciężkich i substancji szkodliwych, a także odtworzenie siedlisk przyrodniczych.

Warunki klimatyczne.

Według klasyfikacji klimatyczno-rolniczej opracowanej przez R. Gumińskiego (1948), obszar miasta Jaworzna należy zaliczyć do dzielnicy XV (dzielnica częstochowsko-kielecka). Jest on położony w południowej części tej dzielnicy.

Dzielnice XV charakteryzują następujące warunki:

- 1) średnia temperatura stycznia wynosi $-2 \div -3,0^{\circ}\text{C}$,
  - 2) średnia temperatura lipca około $15-16^{\circ}\text{C}$,
  - 3) średnia temperatura roczna $7-8^{\circ}\text{C}$,
  - 4) dni z przymrozkami od 112 do 130,
  - 5) dni mroźnych ok. 20-40,
  - 6) ostatnie przymrozki wiosenne występują najczęściej w końcu kwietnia lub na początku maja,
  - 7) czas zalegania pokrywy śnieżnej wynosi ok. 60-80 dni,
  - 8) okres wegetacyjny trwa od 200 do 210 dni,
  - 9) opady atmosferyczne znacznie zróżnicowane, do 650-750 mm/rok,
  - 10) przeważają wiatry południowo-zachodnie i zachodnie o prędkościach średnich 3-4 m/s.
- O jakości powietrza na obszarze miasta Jaworzna decydują masy powietrza napływające z sektora zachodniego (NW, W, SW). Przynoszą one zanieczyszczenia pyłowo-gazowe z obszaru aglomeracji śląskiej. Napływające z tego kierunku masy powietrza stanowią aż 67 %

dni w roku. Drugorzędne znaczenie z uwagi na częstość napływu mas powietrza ma powietrze kontynentalne, napływające przez około 20 % dni w roku z kierunku wschodniego. Dopływające na badany obszar zanieczyszczone masy powietrza stanowią rodzaj tła zanieczyszczeń powietrza na obszarze miasta. Są także wyrazem wpływu otoczenia na stan sanitarny powietrza atmosferycznego na obszarze Jaworzna. Natomiast występujące na terenie miasta Jaworzna emitory (zwłaszcza wysokie kominy) powodują wyrzucenie zanieczyszczeń na znaczną wysokość, przez co większa ich część opada poza obszarem Jaworzna.

W zakresie warunków klimatycznych, na które wpływ mają uwarunkowania lokalne, zasadniczym atutem miasta Jaworzna jest występowanie dużych terenów o korzystnych warunkach topoklimatycznych. Równie duża część obszaru znajduje się w obrębie warunków średniokorzystnych, stosunkowo niewielka, ma warunki topoklimatyczne niekorzystne.

Wody powierzchniowe.

Pod względem hydrograficznym analizowany obszar w całości należy do lewostronnego dorzecza Wisły. Cały obszar miasta znajduje się w dorzeczu Przemszy. Główne rzeki płyną wzdłuż zachodniej – Przemsza i północnej – Biała Przemsza, granicy miasta. Przemsza jest rzeką II rzędu, natomiast jej dopływ Biała Przemsza należy do rzek III rzędu. Większość potoków odwadniających północną i wschodnią część obszaru miasta należy do dopływów Białej Przemszy, których zlewnie oddzielają działy wodne IV rzędu. Dopływami Białej Przemszy są: Kozi Bród z dopływami Łużnik i Żabnik i Jaworznik oraz Kanał Główny odwadniający grawitacyjnie obszar piaskowni. Do potoków III rzędu należą także Wąwolnica, Byczynka i Kanał Matylda.

Wody stojące to wyłącznie zbiorniki sztuczne. Są to przeważnie wyrobiska popiaskowe zagospodarowane dla funkcji wycoczynkowych.

Niewątpliwym atutem miasta Jaworzna jest jego położenie nad zasobnymi w wodę stosunkowo dużymi rzekami: Przemszą i Białą Przemszą. Szczególnie korzystne jest usytuowanie powierzchni zabudowanych w stosunku do przebiegu tych rzek. Znaczne oddalenie zabudowy zwartej od koryt tych rzek powoduje, iż nie występuje realne zagrożenie powodziowe ze strony dużych rzek. Także przy właściwie prowadzonej gospodarce wodnej na małych potokach (regulacja, powiększanie małej retencji) możliwe jest ograniczenie zagrożenia powodziowego powstającego przy ekstremalnych stanach pogodowych (gwałtowne ulewy).

Duże rzeki miasta Jaworzna są źródłem zaopatrzenia w wodę dla przemysłu i energetyki, o czym świadczą istniejące ujęcia na Białej Przemszy. Także na pozostałych ciekach istnieją ujęcia wody. Obecnie, z uwagi na silne zanieczyszczenie, nie jest możliwe wykorzystanie w tym celu wód Przemszy.

Z kolei mniejsze potoki umożliwiają budowę stawów hodowlanych i zbiorników rekreacyjnych, które zwiększać mogą ogólną zdolność retencyjną obszaru ograniczając odpływ wód z obszaru Jaworzna. Ważną rolą tych zbiorników, zwłaszcza budowanych na obszarach leśnych jest równocześnie wzrost zdolności zabezpieczenia przeciwpożarowego lasów oraz zwiększenie bioróżnorodności kompleksów leśnych. Taką rolę (wzrost bioróżnorodności) mogą pełnić zbiorniki wodne budowane także na terenach położonych poza kompleksami leśnymi.

Lasy.

Według wyliczeń z map topograficznych powierzchnie leśne i zadrzewione zajmują ok. 5355ha. Z map Nadleśnictwa Chrzanów wynika, iż administruje ono na terenie Jaworzna lasami o łącznej powierzchni ok. 4400 ha. Poza administracją lasów państwowych pozostaje więc ok. 950 ha powierzchni leśnych.

W obrębie lasów Nadleśnictwa Chrzanów położonych na terenie Miasta Jaworzna wydziela się następujące typy siedlisk:

1)	bór sosnowy świeży	1427 ha	32,5 %
2)	bór mieszany świeży	1113 ha	25,4 %

3)	bór mieszany wilgotny	989 ha	22,6 %
4)	las świeży	21 ha	0,5 %
5)	las wyżynny	10 ha	0,2 %
6)	las wilgotny	27 ha	0,6 %
7)	las mieszany świeży	106 ha	2,4 %
8)	las mieszany wilgotny	668 ha	15,2 %
9)	olsy	24 ha	0,5 %

W strukturze lasów gatunkami dominującymi są:

Bór sosnowy świeży – sosna, brzoza brodawkowata, dąb szypułkowy.

Bór mieszany świeży – sosna, modrzew europejski, dąb szypułkowy, buk zwyczajny.

Bór mieszany wilgotny – sosna, dąb szypułkowy oraz świerk, brzoza brodawkowata, osika, grab.

Las świeży – dąb szypułkowy, buk, jodła oraz modrzew, świerk, klon pospolity, klon jawor, lipa drobnolistna, wiąz szypułkowy.

Las wilgotny - dąb szypułkowy, jesion wyniosły, lipa drobnolistna, grab, wiąz, klon, brzoza brodawkowata.

Las mieszany (świeży i wilgotny) – dąb szypułkowy, buk, sosna, modrzew, brzoza brodawkowata, świerk, osika, lipa drobnolistna i klon zwyczajny.

Olsy – jesion wyniosły, ołsza czarna, wiąz szypułkowy, dąb szypułkowy, brzoza brodawkowata.

Środowisko kulturowe

Pozostałością historycznego rozwoju miasta są zespoły i obiekty architektury sakralnej, usługowej, mieszkalnej i przemysłowej, które należy chronić, bo stanowią o charakterze Jaworzna i świadczą o jego historii.

Do rejestru zabytków wpisane są:

- 1) nr rej. C/840/68 grodzisko kultury łużyckiej, leżące na południowy wschód od miasta na górze zwanej Grodzisko; Jaworzno - miasto.
- 2) nr rej. A/1415/90 budynek dawnej rzeźni z końca XVIII w., wzniesiony w stylu neorenesansu o uproszczonych formach. Granice obejmują budynek wraz z otoczeniem; Jaworzno – Ciężkowice, ul. Ks. Mrocza 143.
- 3) nr rej. A/1419/90 zabudowa dawnej Huty Szkła z początku XX w., wzniesiona w stylu operującym uproszczonymi formami historyzmu. Granice terenu obejmują całość zabudowy wraz z otoczeniem; Jaworzno – Dąbrowa Narodowa ul. Dąbrowska.

Ponadto, w krajobrazie miasta wyróżniają się szereg obiektów, które kwalifikują się do objęcia ochroną konserwatorską.

Śródmieście:

- 1) zespół budynków byłej dyrekcji kopalni, ul. Grunwaldzka 37, 39, 41
- 2) budynek administracyjny, ul. Grunwaldzka 52
- 3) budynek Banku PKO BP, ul. Grunwaldzka 55
- 4) budynek mieszkalny, ul. Grunwaldzka 72
- 5) budynek Banku PKO S.A, ul. Mickiewicza 17
- 6) szkoła podstawowa nr 6, ul. Grunwaldzka 182
- 7) budynek plebani, pl. św. Jana 17
- 8) budynek MCKiS, ul. Mickiewicza 2 (dawna siedziba Sokoła)
- 9) była szkoła podstawowa, ul. Mickiewicza 4
- 10) budynek mieszkalny, ul. Mickiewicza 19
- 11) budynek mieszkalny, ul. Mickiewicza 21
- 12) budynek transformatorowni przy szybie „Leopold”, ul. Piekarska
- 13) budynek przychodni zdrowia, ul. Narutowicza 6
- 14) budynek Muzeum Miejskiego, ul. Pocztowa 5

Szczakowa

- 1) kościół p.w. Św. Elżbiety Węgierskiej, ul. Sobieskiego murowany 1911-1914
- 2) zespół willowy, ul. Szklarska 8, 10

- 3) budynek dworca PKP, ul. Kolejowa
- 4) dom kultury, ul. Jagiellońska 3

Pieczyska

- 1) kościół p.w. brata Alberta, ul. Przemysłowa 3 (dawna willa)
- 2) budynek mieszkalny, ul. Sobieskiego 53 (dawna willa dyrektora)
- 3) portiernia byłej cementowni, ul. K. Pniaka
- 4) Poczekana, ul. Sobieskiego 41 (dawna restauracja)

Ciężkowice

- 1) budynek dworca PKP, ul. Dworcowa
- 2) kościół parafialny p.w. Matki Bożej Nieustającej Pomocy, ul. Ks. Mrocza, murowany XIX/XXw.

Jeleń

- 1) kościół parafialny p.w. Podwyższenia Krzyża Świętego, ul. Zwycięstwa, murowany 2 poł. XVII, XXw.

Byczyna

- 1) kościół p.w. Najświętszego Serca Pana Jezusa, ul. Kościelna, murowany 1 ćw. XXw

Do objęcia ochroną konserwatorską kwalifikują się także, cmentarze, miejsca pamięci narodowej oraz krzyże przydrożne, kaplice i kapliczki przydrożne:

- 1) cmentarz rzymsko-katolicki (1774r.) przy ul. Grunwaldzkiej (Cmentarz Pechnicki),
- 2) cmentarz żydowski przy Al. Piłsudskiego (XIX w.),
- 3) cmentarz rzymsko- katolicki (1890r.) przy ul. Chełmońskiego (Cmentarz Ciężkowicki),
- 4) cmentarz rzymsko- katolicki (1933r.) przy ul. Chryzantemowej w Byczynie,
- 5) cmentarz rzymsko- katolicki (1915r.) przy ul. Jaworowej Szczakowa- Dobra,
- 6) cmentarz rzymsko- katolicki (1921r.) przy ul. Ludowej w Ciężkowicach,
- 7) pomnik ku czci poległych żołnierzy radzieckich wystawiony przed głównym wejściem Cmentarza Pechnickiego,
- 8) monument ku czci księdza Stanisława Stojałowskiego mieszczący się w centrum Jaworzna, odsłonięty w 1919 roku,
- 9) pomnik Grunwaldzki w Szczakowej wzniesiony w 1910 roku,
- 10) pomnik Tadeusza Kościuszki w Szczakowej z 1922 roku,
- 11) pomnik poświęcony bojownikom polskiego ruchu oporu przy ul. Grunwaldzkiej,
- 12) pomnik w hołdzie powieszonym przez niemieckiego okupanta, Szczakowa ul. Jagiellońska,
- 13) Śródmieście, kapliczka p.w. Jana Nepomucena, pl. Św. Jana, XIX w. cegła– wł. Gmina Miasta Jaworzno
- 14) Byczyna – kapliczka przydrożna murowana z pocz. XIX w., ul. Krakowska 118, wł. parafia rzymsko- katolicka,
- 15) Byczyna – kapliczka przydrożna murowana z pocz. XIX w., ul. Krakowska
- 16) Byczyna – kapliczka przydrożna słupowa z ok. 1770r., kamienna, zwana kaplicą pułkownika Linowskiego
- 17) Byczyna – kapliczka przydrożna słupowa z XVII w, kamienna
- 18) Koźmin- kaplica murowana pocz. XIX w, we wnętrzu obraz ludowy Matki Boskiej Częstochowskiej
- 19) Ciężkowice– kaplica murowana słupowa z połowy XIX w.-, wł. parafia rzymsko- katolicka,
- 20) Ciężkowice- Kuligi – kaplica przydrożna słupowa z połowy XIX w., kamienna, zlokalizowana na dawnym cmentarzu powstańczym
- 21) Ciężkowice- Mostki- kapliczka słupowa z 1580r., murowana, zbudowana w dawnej osadzie srebrników
- 22) Dąbrowa Narodowa – kaplica p.w. Św. Barbary XVI-XVII w.- kamienna- wł. parafia rzymsko- katolicka,
- 23) Jeleń – kaplica barokowa ul. Zwycięstwa – 1 połowa XIX w. – kamienna, wł. parafia rzymsko- katolicka,

- 24) Jeleń – kaplica przydrożna słupowa, ul. Zwycięstwa 51, z połowy XIX w. murowana we wnęce obraz Matki Boskiej Tuchowskiej i figura ludowa
- 25) Dąb- kapliczka murowana słupowa, z początku XIXw., we wnęce figurka ludowa Chrystusa Frasobliwego

Poza tym, na podstawie materiałów konserwatorskich i własnej inwentaryzacji w terenie sporządzono listę obiektów będących świadectwem kultury materialnej, typowych dla Jaworzna i świadczących o jego historii. Obiekty te zakwalifikowano do grupy wymagającej przed likwidacją bądź przebudową sporządzenia dokumentacji inwentaryzacyjnej (lista w części 2- ustalenia studium).

Obowiązujące plany zagospodarowania przestrzennego, zgodnie z wytycznymi z obowiązującego dotychczas studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, zawierają strefy ochrony konserwatorskiej -

- ♦ **Strefa „A”** – pełnej ochrony konserwatorskiej tzw. rekonstrukcji układu urbanistycznego z bezwzględnym priorytetem wymogów konserwatorskich; obejmuje wartościowe obszary zabudowane, o bardzo dobrze zachowanej strukturze przestrzennej.
- ♦ **Strefa „B”** – pośredniej ochrony konserwatorskiej o rygorze utrzymania zasadniczych elementów rozplanowania zabytkowej zabudowy oraz innych historycznych elementów krajobrazu kulturowego.
- ♦ **Strefa „E”** – ochrony ekspozycji; obejmuje obszary stanowiące zabezpieczenie właściwego eksponowania zespołów lub obiektów zabytkowych o dużych wartościach kulturowych.
- ♦ **Strefa „K”** – ochrony krajobrazu naturalnego związanego integralnie z zespołami zabytkowymi.
- ♦ **Strefa „W”** - ochrony archeologicznej, obejmuje tereny potencjalnego występowania znalezisk archeologicznych.

Ustalone w planach strefy ochrony konserwatorskiej przeanalizowano, biorąc pod uwagę układ urbanistyczny i wartość historyczną budynków w strefach. W wyniku analiz zweryfikowano ich zasięg przestrzenny i poziom strefy ochrony konserwatorskiej oraz zaproponowano nowe strefy ochrony konserwatorskiej.

1.4. Warunki i jakość życia mieszkańców

Sytuacja demograficzna

W Jaworznie na koniec 2002 roku (według danych NSP ludności i mieszkań 2002) zamieszkiwało 96791 osób. Liczba ludności miasta w latach 1998-2002 zmniejszyła się o 1138 osób a udział ludności w wieku przedprodukcyjnym w populacji ogółem obniżył się o 3,8%, przy jednoczesnym przyroście liczby ludności w wieku produkcyjnym o 2,1 % oraz ludności w wieku poprodukcyjnym o 1,7%. Struktura wiekowa ludności miasta według trzech grup ekonomicznych w 2002r. przedstawiała się następująco: ludność w wieku przedprodukcyjnym stanowi 21,3% ludności ogółem, w wieku produkcyjnym 63,8 % i w wieku poprodukcyjnym 14,9%.

Wskaźnik obciążenia demograficznego liczony jako iloraz ludności w wieku nieprodukcyjnym (przed i poprodukcyjnym) do ludności w wieku produkcyjnym na 1000 mieszkańców wykazuje tendencje malejącą, obecnie na 1000 osób w wieku produkcyjnym w mieście przypada przeciętnie około 570 osób w wieku nieprodukcyjnym (w woj. śląskim- 560), co jest związane ze malejącym udziałem w grupie nieprodukcyjnej ludności w wieku 0-17 lat w konsekwencji ujemnego przyrostu naturalnego.

Pod względem gęstości zaludnienia liczonej ilością mieszkańców przypadającą na 1 ha, najgęściej zaludnione – powyżej 16 osób na 1ha, są jednostki strukturalne Śródmieście-Bory, Dąbrowa Narodowa- Osiedle Stałe oraz Długoszyn. Powyżej 5 osób na 1ha mieszka w

Szczakowej i Pieczyskach, a poniżej 5 osób na 1 ha mieszka w Ciężkowicach, Byczynie, Jeleniu oraz Południowo-Zachodnim Zespole Przemysłowym.

Tab.2. Ludność według grup funkcjonalnych w Jaworznie w latach 1998- 2002.

Cechy	1998	1999	2000	2001	2002
Liczba ludności ogółem	97929	97524	97372	97137	96791
% udziału kobiet	51,0	51,1	51,1	51,2	50,7
% ludności w wieku przedprodukcyjnym	25,1	24,2	23,2	22,2	21,3
% ludności w wieku produkcyjnym	61,7	62,3	62,8	63,5	63,8
% ludności w wieku poprodukcyjnym	13,21	13,5	14,0	14,3	14,9

Dane: Urząd Statystyczny Katowice

Tab.3. Dynamika potencjału demograficznego Jaworzna

Cechy	1998	1999	2000	2001	2002
Liczba ludności ogółem	97,9	97,5	97,4	97,1	96,8
1998= 100	100,0	99,6	99,5	99,2	98,9
Przyrost naturalny ogółem/1000M	0,52	-1,71	-0,24	-0,8	-0,6
Saldo migracji /1000M	-1,56	-1,43	-1,07	-	-0,2
Wskaźnik obciążenia demograficznego/1000M	621	605	592	575	570

Dane: Urząd Statystyczny Katowice i obliczenia własne

Charakterystyka zmian demograficznych

W prognozie ludności Jaworzna opracowanej przez GUS na okres 2003 - 2030, przyjęto rok 2002 jako stan wyjściowy oraz kolejne okresy: 2005, 2010, 2015, 2020, 2030 jako etapy perspektywiczne oraz przedstawiono strukturę ludności według grup funkcjonalnych wieku ludności. Prognoza podaje przewidywane stany ludności faktycznie zamieszkałej na danym terenie (mieszkańcy stali oraz przebywający czasowo powyżej dwóch miesięcy) w dniu 31 grudnia każdego roku w podziale administracyjnym z dnia 1 stycznia 2003 r. Stan wyjściowy 31 grudnia 2002 r. jest oparty na wynikach Narodowego Spisu Powszechnego 2002r.

W prognozie biologicznej oraz ruchu migracyjnego przyjęto jako stan wyjściowy lata 2000–2002 oraz kolejne etapy do roku 2030.

Wnioski wynikające z prognoz demograficznych opracowanych przez GUS dla Jaworzna wskazują na:

- ♦ spadek liczby ludności miasta od 96590 w roku 2003 do 80563 w roku 2030 tj. o 16027 osób.
- ♦ istotne zmiany w strukturze ludności Jaworzna według grup funkcjonalnych w stosunku do roku bazowego 2002, przez systematyczny spadek liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym - o 50% do 2030r. i nieznaczny 2% wzrost do 2010r. ludności w wieku produkcyjnym a w efekcie 27% spadek tej grupy ludności do 2030r., kosztem stale rosnącego udziału populacji ludności w wieku poprodukcyjnym – wzrost o 74% do 2030r.
- ♦ efektem zmian w ekonomicznych grupach wieku jest wzrost współczynnika obciążenia ludności w wieku produkcyjnym ludnością w wieku nieprodukcyjnym (wskaźnik obciążenia demograficznego). W 2002 r. na 1000 osób w wieku produkcyjnym przypadało 570 osób w wieku nieprodukcyjnym by w 2030 liczba ta wzrosła do 780 osób.
- ♦ potencjał demograficzny miasta wytracany jest przez ujemne saldo przyrostu naturalnego oraz ujemne saldo migracji.
- ♦ w pierwszych etapach perspektywicznych będzie występowała mniejsza liczba urodzeń, mimo że, liczba kobiet w wieku 19-24 będzie większa natomiast nastąpić może przesunięcie granicy wieku kobiet rodzących pierwsze dziecko.

- ♦ w ostatnich etapach perspektywicznych w spadku liczby ludności, znaczący udział będzie miała migracja wewnętrzna (zmiany miejsca zamieszkania w kraju na pobyt stały).
- ♦ w najbliższych latach wzrośnie nieco skala migracji zagranicznych, stąd zwiększy się nieznacznie ujemne saldo migracji.
- ♦ migracje wewnętrzne pozostaną przez najbliższe lata na obecnym niskim poziomie. Sytuację powinien zmienić spodziewany wzrost gospodarczy, którego oznaki już wystąpiły, a nowy impuls może nadać członkostwo w Unii Europejskiej. Można oczekiwać, że związany z tym wzrost mobilności przestrzennej ludności nastąpi około 2010 r. i w ciągu następnych 10 lat wskaźnik migracji powróci do wielkości z początku lat dziewięćdziesiątych.

Tab.4. Jaworzno- Prognoza ludności według grup funkcjonalnych do 2030r.

Grupa wieku	2002	2003	2005	2010	2015	2020	2030
Ogółem	96791	96590	96120	94510	92316	89201	80563
0- 2	2473	2409	2275	2198	2205	1996	1289
3- 6	3471	3374	3208	2974	2887	2835	1947
7-12	6939	6505	5811	4855	4413	4264	3578
13-15	4492	4287	3811	2768	2407	2149	2030
16-18	4988	4771	4422	3212	2484	2232	2056
19-24	9652	9841	9863	8272	6125	4781	3941
0-17	20636	19673	18008	14861	13542	12713	10215
18-59/64	61758	62270	62877	63088	59923	54699	45311
18-44	40097	39782	39093	37816	35594	32320	22770
45-59/64	21661	22488	23784	25272	24329	22379	22541
60+/65+	14397	14647	15235	16561	18851	21789	25037

Dane: GUS. Prognoza ludności na lata 2003- 2030

Tab.5. Jaworzno- Ruch ludności w latach 2000-2002 oraz prognoza na lata 2003-2030

Rok	Ruch naturalny		Migracje zagraniczne		Migracje krajowe				Pobyt czasowy powyżej 2 mies.	
					międzypowiatowe wewnątrz-wojewódzkie		między-wojewódzkie			
	urodzenia	zgony	napływ	odpływ	napływ	odpływ	napływ	odpływ	zameldowania	wymeldowania
2000	818	841	11	18	219	210	255	362	925	1273
2001	812	885	4	33	164	166	204	297	802	1188
2002	809	868	6	34	276	187	226	306	872	1273
2003	776	873	8	33	216	192	219	330	865	1258
2005	753	890	8	35	227	202	227	346	864	1255
2010	732	931	8	35	226	221	205	379	876	1196
2015	743	1000	8	29	258	264	225	452	883	1093
2020	654	1034	8	40	276	291	218	499	826	995
2030	417	1080	8	25	244	260	169	447	722	862

Dane: GUS. Prognoza ludności na lata 2003- 2030

Rynek pracy.

Pracujący.

Ogólna liczba pracujących w Jaworznie w latach 1998- 2002 wykazywała silną tendencję spadkową. We wspomnianym okresie zatrudnienie zmniejszyło się o 6581 osób ogółem. W największym zakresie objęto pracujących w przemyśle i budownictwie - spadek o prawie 25% (3911osób) w stosunku do roku 1998r. Nieznacznie wzrosło zatrudnienie w usługach nierynkowych, tzn. edukacji, ochronie zdrowia lub opiece społecznej.

Obecnie na 1000 mieszkańców Jaworzna pracuje około 201 osób, ludność pracująca stanowi 20,0 % ogółu ludności i 31,5 % ludności w wieku produkcyjnym, a stopa bezrobocia kształtuje się na poziomie 23,1%, zatem efektywne zasoby pracy w mieście to około 53,1% ludności.

Wskaźnik zatrudnialności ujmowany jako relacja liczby pracujących do ludności w wieku produkcyjnym, kształtuje się na bardzo niskim poziomie 31,5%.

Dla zrównoważenia rozwoju bazy ekonomicznej miasta liczba pracujących powinna wzrosnąć co najmniej 2 razy, co pozwoliłoby osiągnąć europejski standard zatrudnialności. Profil aktywności ekonomicznej mieszkańców Jaworzna na koniec 2002 roku przyjmuje postać:

- ♦ liczba ludności - 96791
- ♦ liczba ludności w wieku produkcyjnym mobilnym 18 - 49 – ok. 40 000
- ♦ pracujący w gospodarce narodowej według faktycznego miejsca pracy w jednostkach powyżej 9 pracujących - 19426 - ogółem
- ♦ podmioty gospodarcze osób fizycznych zarejestrowane w rejestrze REGON- 7011
- ♦ zarejestrowani bezrobotni - 7900 (koniec 2002r.)
- ♦ bierni zawodowo - 39000
- ♦ gospodarstwa indywidualne - 739
- ♦ wskaźnik zatrudnialności netto - 31,5%
- ♦ stopa bezrobocia - 23,1%

Ludność w wieku 15 lat i więcej ze względu na aktywność zawodową można podzielić na trzy podstawowe kategorie: pracujących, bezrobotnych i biernych zawodowo. Pracujący i bezrobotni tworzą razem grupę aktywnych zawodowo.

W 2002r. struktura ludności w podziale na czynnych i biernych zawodowo charakteryzuje się niekorzystną relacją w przypadku Jaworzna- ludność czynna zawodowo stanowiła 39,6 % ludności ogółem, a ludność bierna zawodowo- 40,3%.

Własne źródło utrzymania posiadało 58,6 tys. osób, tj. 60,7% ogółu ludności miasta Jaworzna (w woj. śląskim 59,3%, w kraju- 60,3%). Wśród osób posiadających własne źródło utrzymania w 2002 r. w Jaworznie dominowały osoby pobierające świadczenia społeczne (tzw. niezarobkowe źródła utrzymania), które stanowiły 30,5% ogółu ludności. Drugą, co do wielkości grupą osób mających własne źródło dochodów były osoby utrzymujące się z pracy – 30,2%.

Ze spisu 2002 wynika, że ludności utrzymującej się ze świadczeń społecznych mieszka w Jaworznie 1007 na 1000 utrzymujących się z pracy. Wskaźnik przeciętny wynoszący dla woj. śląskiego - 904,5/ na 1000 utrzymujących się z pracy jest znacznie wyższy od wartości średniej dla kraju- 865,4.

Z danych spisowych wynika także, że wzrasta liczba osób utrzymywanych- 630, przypadających na 1000 osób posiadających własne źródło utrzymania.

Przedsiębiorczość.

W Jaworznie w 2002 roku zarejestrowanych w systemie REGON było 7011 podmiotów gospodarczych. Jednostki osób fizycznych (5357) stanowią 76,4% ogólnej liczby podmiotów gospodarczych działających w mieście. Od roku 1998 do 2002 stale, umiarkowanie rosła dynamika liczby podmiotów gospodarczych ogółem w Jaworznie, podobnie jak dynamika poziomu aktywności działalności gospodarczej podejmowanej przez osoby fizyczne. W stosunku do roku 1998 przyrost w roku 2002 wynosi 21,2,0 %.

W 2002r poziom aktywności gospodarczej ludności Jaworzna mierzony liczbą osób fizycznych prowadzących działalność na 1000 mieszkańców wynosił – 55 a podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w systemie REGON- 72.

Według aktualnych danych na koniec 2003r. w mieście Jaworzno zarejestrowanych w systemie REGON było 7178 podmiotów, z czego 5384 to osoby fizyczne, 689- spółki cywilne oraz 202 spółki z ograniczoną odpowiedzialnością oraz 37 spółek z udziałem kapitału zagranicznego.

Najwięcej podmiotów prowadzi działalność w sekcjach:

- ♦ Handel detaliczny i naprawy- 1855 (25,8%) co razem z handlem hurtowym i komisowym daje 32,3% wszystkich jednostek zarejestrowanych w systemie.
- ♦ Pozostała działalność związana z prowadzeniem interesów- 715 (9,96%)
- ♦ Budownictwo –689 (9,6%)
- ♦ Transport lądowy-525 (7,3%)

- ♦ Obsługa nieruchomości- 484 (6,7%)
- ♦ Sprzedaż, obsługa i naprawa pojazdów mechanicznych- 350 (4,9%)
- ♦ Ochrona zdrowia i opieka społeczna- 326 (4,5%)

Główni pracodawcy w mieście.

Podstawą gospodarki Jaworzna jest energetyka na bazie przemysłu wydobywczego. Wiodącymi zakładami w mieście są: Elektrownia "Jaworzno III" PKE S.A., "Knauf- Jaworzno III" Sp. z o.o. oraz Zakład Górniczo-Energetyczny "Sobieski-Jaworzno III" Sp. z o.o.

- ♦ Zakład Górniczo-Energetyczny „Sobieski – Jaworzno III” Sp. z o.o. eksploatacja węgla kamiennego, zatrudnienie 2 815os. (2003r.)
- ♦ PKE Elektrownia Jaworzno III S.A. produkcja energii elektrycznej, zatrudnienie około 1892 os. (2003r.)
- ♦ Polskie Koleje Państwowe – Stacja „Szczakowa” transport towarów i osób, zatrudnienie 1 325 os. (2000r.)
- ♦ Huta Szkła „Szczakowa” S.A. w upadłości, produkcja szkła, zatrudnienie 580 os. (2004r.)
- ♦ Kopalnia Piasku „Szczakowa” S.A. eksploatacja piasków i żwirów, transport, zatrudnienie 800 os. (2003r.)
- ♦ Zakłady Chemiczne „Organika – Azot” S.A. produkcja środków chemicznych, zatrudnienie około 200 os. (2003r.)
- ♦ Przedsiębiorstwo Komunikacji Miejskiej „Jaworzno” Sp. z o.o. przewozy pasażerskie, zatrudnienie 303 os. (2000r.)

Bezrobocie.

Ogólna liczba bezrobotnych zarejestrowanych w Jaworznie w 2002r. wynosiła 7884 osoby z tego 58,6% stanowiły kobiety. (Tab.5.). Udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym wynosił w 12,8%, a w ludności pracującej ogółem 40,6 %. (Tab.6) Niepokojąca jest utrwalająca się tendencja dalszego wzrostu liczby bezrobotnych ogółem, w 2002r. prawie 2,5 krotny wzrost w stosunku do roku 1998.

Najliczniejszą grupę wiekową wśród bezrobotnych stanowiły osoby w przedziale wiekowym 25 – 54 lata – 704 osoby (73,4,%).

Dużym problemem była sytuacja na rynku pracy absolwentów szkół ponadpodstawowych, którzy ze względu na brak stażu pracy mają większe trudności ze znalezieniem pracy. W 2002r w grupie wiekowej do 24 lat zarejestrowanych zostało 2410 osób stanowili oni 30,6 % ogółu bezrobotnych.

W grupie osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym odsetek bezrobotnych sięga 36,0%. Powyżej 24 miesięcy bez pracy było 28,6% ogółu bezrobotnych w mieście

Tab.6. Struktura bezrobotnych w Jaworznie 31.XII. 2002r.

Bezrobotni zarejestrowani	I 2002r.	Wskaźniki
ogółem	7884	100,0
kobiety	4618	58,6
Według wieku		
Do 24 lat	2410	30,6
25-34	1997	25,3
35-44	1895	24,0
45-54	1476	18,7
55 i więcej	106	1,3
Według wykształcenia		
Gimnazjalne i poniżej	2059	26,1
Zasadnicze zawodowe	2838	36,0
Średnie ogólnokształcące	489	6,2
Średnie techniczne i zawodowe	2160	27,4
wyższe	338	4,3
Według stażu pracy		
absolwenci	522	6,6
Według czasu pozostawania bez pracy		
Poniżej 1 roku	1914	24,3
Powyżej 24 miesięcy	2257	28,6

Dane: Urząd Statystyczny Katowice 2002

Tab.7. Wskaźniki bezrobocia w Jaworznie w 2002r.

Bezrobotni zarejestrowani ogółem	Bezrobotni w ludności ogółem w %	Bezrobotni w ludności w wieku produkcyjnym w %	Bezrobotni w pracujących ogółem w %
7884	8,1	12,8	40,6

Dane: Urząd Statystyczny Katowice 2002

Restrukturyzacja przedsiębiorstw należących do tradycyjnych sektorów gospodarczych, rosnąca liczba ludności w wieku produkcyjnym, powodująca wzrost zapotrzebowania na miejsca pracy oraz presja zmieniającego się rynku pracy na zmianę profilu, jakości kształcenia i podnoszenia kwalifikacji zawodowych, powodują utrzymywanie się wysokiego poziomu bezrobocia wśród ludzi młodych, co m.in. skutkuje ograniczeniem uzyskiwania wyższego wykształcenia. Proces ten może także oznaczać wzrost marginalizacji społecznej i zawodowej ludzi młodych.

W konsekwencji taka sytuacja spowodować może spadek atrakcyjności lokalizacyjnej miasta dla inwestorów z sektorów wysokich szans rozwojowych, wysokich technologii, w tym technologii informatycznych.

Zasoby i standardy zabudowy mieszkaniowej miasta.

Zasoby mieszkaniowe w mieście według stanu ze spisu ludności i mieszkań na koniec 2002r. łącznie obejmowały:

- ♦ 31642 mieszkania
- ♦ 1965,3 tys. m² powierzchni użytkowej
- ♦ 108900 izb
- ♦ 10405 budynków
- ♦ 15% mieszkań stanowiło własność gminy Jaworzno

Charakteryzowały je następujące standardy:

- ♦ Średnia powierzchnia mieszkania – 62,1 m²pow. użytkowej
- ♦ Przeciętna powierzchnia użytkowa przypadająca na 1 mieszkańca – 20.3 m²
- ♦ Liczba osób/ 1 mieszkanie- 3,0
- ♦ Przeciętna liczba izb w mieszkaniu- 3,5
- ♦ Liczba osób/ 1 izbę - 0,9

Do mieszkań doprowadzony jest gaz, a w zabudowie mieszkaniowej spółdzielczej dodatkowo centralna ciepła woda oraz centralne ogrzewanie. Właścicielem 89% budynków i 35% mieszkań w mieście są osoby fizyczne, spółdzielnie mieszkaniowe władają 2% budynków i 26% mieszkań, a gmina Jaworzno jest właścicielem 1,3% budynków i 3,8%

mieszkań.(Tab.7) Należy dążyć, korzystając z doświadczeń europejskich, do zwiększania gminnych zasobów mieszkaniowych, do poziomu około 20%.. W latach 1945- 1978 wybudowano w mieście 55,7% budynków w tym 31% mieszkań stanowiących własność osób fizycznych, 12,6% własność gminy i 11,4% spółdzielni mieszkaniowych.

W latach 1979-2002 wybudowano w mieście 15,2% budynków w tym 8,0% mieszkań stanowiących własność osób fizycznych i 19,5% własność spółdzielni mieszkaniowych.

Tab.8. Struktura własnościowa budynków mieszkalnych w Jaworznie

Lp.	Właściciel	Liczba budynków	Liczba mieszkań	Pow. użytkowa w m2	Ludność w mieszkaniach	m ² pw.uz./mieszk.	M ² pow.uz./1M
1	Osoby fizyczne	9277	11087	957615	35860	86,4	26,7
2	Spółdzielnie mieszkaniowe	214	8492	430692	26156	50,7	16,4
3	Gmina	140	1230	54939	3367	44,7	16,3
4	Skarb Państwa	20	70	4139	180	47,5	22,9
5	Zakłady pracy	49	476	22591	1194	46,5	18,9
6	Pozostałe podmioty	17	43	2097	50	48,8	41,9
7	Wspólna	688	10739	515285	29484	48,0	17,4
	ogółem	10405	32137	1987358	96291	-	-

Dane: Urząd Statystyczny Katowice i NSP- 2002

Tab.9. Mieszkania zamieszkane według rodzaju podmiotu będącego właścicielem oraz okresu budowy budynków w Jaworznie

Wyszczególnienie	Budynki	Ogółem Mieszkania	%	Mieszkania stanowiące własność					
				Osób fizycznych	Spółdzielni mieszkaniowych	Gminy	Skarbu państwa	Zakładów pracy	Pozostałych podmiotów
Ogółem	10405	31642	100,0	16037	9840	4779	69	854	63
W budynkach wybudowanych w latach:									
Przed 1918	791	1328	4,2	876	7	237	47	151	10
1918- 1944	2124	2954	9,3	2508	11	359	15	55	6
1945-1970	4311	12389	39,2	6774	1945	3426	3	231	10
1971-1978	1485	5503	17,4	3023	1648	551	4	274	3
1979-1988	969	7344	23,2	1994	5045	166	-	113	26
1989-2002	610	1907	6,0	728	1139	#	-	30	8

Dane: Urząd Statystyczny Katowice i NSP- 200

Potrzeby mieszkaniowe.

Tab.10. Wskaźniki zabudowy mieszkaniowej

Wyszczególnienie	Wskaźnik dostępności mieszkań- Liczba mieszkań na 1000M	Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania w m ²	Przeciętna powierzchnia użytkowa w m ² na 1 osobę	Przeciętna liczba izb w mieszkaniu
Jaworzno –2002	326,9	62,1	20,3	3,5
woj. śląskie- 2002	348,8	65,4	21,6	3,4
Polska -2002	327,6	68,6	21,0	3,5
Niemcy- 2000	467	84,6	39,5	4,4

Wskaźnik dostępności mieszkań wynosił w Jaworznie w końcu 2002 roku- 327 mieszkań/1000 mieszkańców. Szacuje się deficyt na około 1500- 2500 mieszkań w zależności od przyjętego wskaźnika dostępności, 345- 350/ 1000 mieszkańców. Przy wskaźniku 380/ 1000 M szacuje się deficyt 5000 mieszkań.

Dla porównania (Tab.9.) podany średni wskaźnik dostępności mieszkań w największym państwie Unii Europejskiej- Niemczech wynosił w końcu 2000 roku- 467/ 1000M, a w Europie 400/1000M. Wobec takiej skali odniesienia deficyt mieszkań w Jaworznie wyniósłby około 10 000 mieszkań.

Przy obecnie 932,0¹⁰ ha zajętych pod budownictwo mieszkaniowe wysokiej i niskiej intensywności (tj. 31.10 % terenów zainwestowanych) i założeniu, że władze miasta preferować będą zabudowę o niskiej intensywności **potrzeby na uzbrojone tereny wynosić będą od 542,0 ha do 1083,0 ha.**

Taka prognozowana skala urbanizacji, której podstawowym składnikiem będzie budownictwo mieszkaniowe, pomoże osiągnąć średni standard europejski powierzchni użytkowej liczonej na 1 mieszkańca miasta, wynoszący ok. 80- 85m². Okres osiągnięcia tego wskaźnika trudno przewidzieć, ponieważ zależy on od możliwości finansowych mieszkańców i miasta oraz aktualnej koniunktury gospodarczej.

Pomimo prognozowanego spadku liczby ludności, wynikającego z przedstawionych wcześniej analiz demograficznych, przyrost nowych zasobów mieszkaniowych może wynikać z potrzeb¹¹:

- ♦ rodzin, które mieszkają w zbyt małych lub też wspólnych mieszkaniach,
- ♦ młodych małżeństw,
- ♦ ludności, która poszukuje tańszych miejsc zamieszkania,
- ♦ osób, które zamieszkują w budynkach w złym stanie technicznym lub nadających się do wyburzenia.

¹⁰ Dane: Wydział Geodezji i Gospodarki Nieruchomościami na 31.12. 2002r.

¹¹ Strategia mieszkalnictwa dla miasta Jaworzna, Tyskie Stowarzyszenie Zarządców Nieruchomości, Jaworzno wrzesień 2003r.

Jednak najistotniejszym czynnikiem argumentującym za rozwojem budownictwa mieszkaniowego w Jaworznie jest fakt występowania tzw. zjawiska suburbanizacji, zdiagnozowanego w planie zagospodarowania woj. śląskiego, a polegającego na odpływie ludności z dużych miast aglomeracji katowickiej do stref podmiejskich, położonych poza ich granicami. Proces ten może odwrócić niekorzystne tendencje demograficzne w mieście. Przy założeniu, że oferta miasta w zakresie udostępniania tanich, nowych terenów mieszkaniowych z preferencją zabudowy jednorodzinnej o niskiej intensywności, właściwie skomunikowanych i wyposażanych infrastrukturalnie wzrośnie, można oczekiwać napływu osadnictwa z centralnej części aglomeracji w poszukiwaniu tańszego miejsca zamieszkania. Terenami pod budownictwo mieszkaniowo - usługowe przewidzianymi do uruchomienia w pierwszej kolejności, powinny być tereny, które mają opracowane m.p.z.p. Obecnie oferta terenów dla budownictwa mieszkaniowego wyznaczonych w planach zagospodarowania przestrzennego obejmuje ok. 88,55 ha, zlokalizowanych w jednostkach Bory przy ul. Bielańskiej, Śródmieście - przy ul. Chełmońskiego, ul. Kołłątaja Wschód i Zachód oraz w Dąbrowie Narodowej przy ul. Długoszyńskiej.

Edukacja.

Baza edukacyjna Jaworzna składała się z 28 Przedszkoli, 23 Szkół Podstawowych, 1 Szkoły Podstawowej Specjalnej, 12 Gimnazjów, 1 gimnazjum specjalnego i 1 gimnazjum dla dorosłych, 3 Liceum Ogólnokształcącego, 6 Zespołów Szkół Ponadgimnazjalnych, Zasadniczej Szkoły Zawodowej przy elektrowni Jaworzno III, 1 Liceum społecznego, Państwowej Szkoły Muzycznej, Zespołu Szkół nr 1, składającego się z Szkoły Podstawowej nr 20, gimnazjum nr 10 oraz Zasadniczej Szkoły Ogrodniczej, Zespołu Szkół nr 2, składającego się z Gimnazjum dla dorosłych oraz Zasadniczej Szkoły Zawodowej dla dorosłych, Specjalnego Ośrodka Szkolno- Wychowawczego, 2 Ognisk Pracy Pozaszkolnej, 2 Ognisk Wychowawczych, 1 Domu dziecka.

Wszystkie typy szkół w mieście są prowadzone przez jednostki samorządu terytorialnego. Jaworzno jest ośrodkiem usług podstawowych wzbogaconym o niektóre usługi ponadpodstawowe, do których należą Licea Ogólnokształcące, Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych, Zespoły Szkół Zawodowych, oraz Państwowa Szkoła Muzyczna. Dzięki szkolnictwu ponadpodstawowemu zakres oddziaływania ośrodka usługowego wykracza poza granice Jaworzna. Do szkół w Jaworznie dojeżdżają uczniowie z innych pobliskich miejscowości.

Zdolność zaspokajania potrzeb mieszkańców w zakresie usług szkolnictwa wyższego realizowana jest przez ośrodki akademickie w Katowicach, Sosnowcu i Krakowie. Zdolność ta została znacząco wzmocniona przez powstanie inicjatyw w mniejszej skali – filii uczelni wyższych w Jaworznie, Mysłowicach i powiatach woj. małopolskiego.

Ochrona zdrowia i opieka społeczna.

Z zakresu usług ochrony zdrowia działają w Jaworznie 1 Szpital Miejski, 1 Ośrodek Rehabilitacyjno-Wychowawczy dla Dzieci Niepełnosprawnych, 1 Zakład Pielęgnacyjno-Opiekuńczy i 1 Ośrodek Profilaktyki Uzależnienia od Alkohol oraz Pobytu Nietrzeźwych. Jednostki systemu pomocy społecznej tworzą Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Ośrodek Pomocy Dzieciom i Rodzinie, 4 Domy Pomocy Społecznej, noclegownia dla bezdomnych mężczyzn, jadalnia, dom dziecka, ognisko wychowawcze, Polskie Stowarzyszenie na rzecz osób z upośledzeniem umysłowym, ośrodek wczesnej interwencji.

Usługi kultury, rekreacji i sportu.

Dostęp do usług z zakresu kultury zapewniają działające w Jaworznie Miejska Biblioteka Publiczna (wielkość księgozbioru w woluminach na 1000 mieszkańców wynosi 4556), Muzeum Miasta Jaworzna, Miejskie Centrum Kultury i Sportu, Kino „Sasanka” – nieczynne. Obiekty administrowane i zarządzane przez MCKiS zlokalizowane w jednostkach strukturalnych:

- ♦ Domy Kultury w Śródmieściu, Szczakowej i Jeleniu

- ♦ Kluby Środowiskowe: „Szczak” (Góra Piasku), „Relaks” (Niedzieliska), „Pod Skałką” (Długoszyn), „Niko” (Byczyna), „Oczko” (Jeleń), „Kasztan” (Jeziorki), „Wega” (Cieźkowice)
- ♦ Świetlica Środowiskowa „Dobra”
- ♦ Kluby „Seniora” w Śródmieściu oraz Szczakowej

Głównymi obiektami i terenami rekreacyjnymi w mieście, zapewniającymi wysoką dostępność do usług sportu i rekreacji są:

- ♦ Hala Widowiskowo-Sportowa w Śródmieściu
- ♦ Ośrodek Wypoczynkowo – Rekreacyjny „Sosina”,
- ♦ Ośrodek Sportowo – Rekreacyjny „Tarka”,
- ♦ Ośrodek Wypoczynku Świątecznego „Łęg”,
- ♦ Przedsiębiorstwo Usługowe Centrum Nurkowe „ORKA” (Baza Nurkowa „Gródek”),
- ♦ Hippi czny Ośrodek Rehabilitacyjno – Rekreacyjny w Ciężkowicach.
- ♦ Pływalnia elektrowni Jaworzno III
- ♦ Boiska i stadiony
- ♦ Park „Podłęże”
- ♦ Strzelnica Sportowa

Usługi handlu

Obecnie rynek towarów konsumenckich w Jaworznie jest rynkiem lokalnym ograniczającym się do obszaru miasta. Nasycenie przestrzeni handlowej siecią sklepów jest w Jaworznie zróżnicowane. Ogółem zarejestrowanych w systemie REGON w końcu 2002r., w dziale 52 - handel detaliczny było 1597 jednostek. Wskaźnik mieszkańców na jedną placówkę handlową wynosił 100 osób, wobec przeciętnego wskaźnika dla woj. Śląskiego 86 a dla kraju 85. Wartość tego wskaźnika, aby osiągnąć poziom europejski powinna wzrosnąć do wysokości ok. 300- 350 osób na 1 sklep. Cechą charakterystyczną sieci handlowej w Jaworznie jest występowanie dużej liczby małych podmiotów gdzie 1 sklep utrzymuje się z zakupów przeciętnie 100 osób oraz niewielkiej od 15 do 50 m² powierzchni sali sprzedażowej. Do grupy jednostek zajmujących się handlem detalicznym należy także zaliczyć jednostki prowadzące sprzedaż detaliczną na bazarach i targowiskach (klasa 5262).- w 2002 r. zarejestrowano 552 takie podmioty.

Sieć handlową w mieście cechuje duże rozdrobnienie zarówno z punktu widzenia wielkości jednostek gospodarczych, liczba małych podmiotów ujmowanych w statystykach zatrudniających do 9 osób jest z reguły odzwierciedleniem ich formy działalności gospodarczej- w Jaworznie stanowią one 91,5% wszystkich, jak też z uwagi na wielkość powierzchni sprzedażowej tych sklepów, która często nie przekracza 15-50 m². Dążąc do koncentracji i uporządkowania sieci handlowej w mieście właściwe będzie wprowadzenie ograniczeń dla powstających obiektów. Na terenach zabudowy mieszkaniowo- usługowej wielorodzinnej ukształtowanej oraz na terenach zabudowy mieszkaniowo- usługowej ukształtowanej i projektowanej powierzchnia sprzedażowa (handlowa i usługowa łącznie) powinna wynosić do 400 m² na 1 obiekt oraz do 2000 m² na zespół obiektów handlowo- usługowych.

Wprowadzenie do miasta zespołów handlowo- usługowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m², może zwiększyć obszar oddziaływania sieci handlowej na sąsiednie miasta i powiaty, obejmując prawie 1008,9 tys. potencjalnych klientów (w tym 96,8 tys. mieszkańców Jaworzna). Polityka lokalizacyjna wobec sieci handlowych polegać może na wyraźnym „odsunięciu” lokalizacji super i hipermarketów od rejonów działania tradycyjnej sieci handlowej (centrum miasta i osiedla mieszkaniowe). Ich lokalizację winno się koncentrować na terenach przemysłowych.

1.5. Zagrożenia bezpieczeństwa ludności i jej mienia

Zagrożenie powodziowe¹²

Wody powodziowe Przemszy i Białej Przemszy o prawdopodobieństwie wystąpienia 1% nie spowodują zagrożenia powodziowego na terenie miasta. Mieszczą się w całości na obszarach międzywala lub na najniższej położonej terasie na odcinkach nieobwałowanych Białej Przemszy.¹³

Z doświadczeń powodzi w 1997r. wynika, iż zagrożenie powodziowe może występować na rzece Przemszy, u ujścia potoku Byczynka w rejonie oczyszczalni ścieków „Jeleń – Dąb”. Wskutek obniżenia terenu spowodowanego wydobywaniem węgla kamiennego przez ZGE Sobieski – Jaworzno III Sp. z o.o. może wystąpić zagrożenie powodziowe w dolinie Przemszy w rejonie Jelenia.

Osobnym problemem jest podtapianie zabudowy mieszkaniowej w Ciężkowicach przy wodami Łużnika oraz zabudowy w Szczakowej i w Długoszynie, wodami Koziego Brodu. Podtopienia związane z Byczynką występują w centrum i na południu miejscowości Byczyna. W przypadku awarii lub celowego uszkodzenia zapór wodnych na zalewie Przeczycy lub jeziorze Świerklaniec wystąpić może katastrofalna fala powodziowa wzdłuż rzeki Przemszy powodując zalanie jednostki strukturalnej Jeleń. Czas dojścia fali zalewowej do Jelenia wynosi ok.13 godzin, co pozwala na ewakuację ludności i mienia.

1.6. Potrzeby i możliwości rozwoju gminy

Istotnym elementem dyskusji o potrzebach i możliwościach rozwoju miasta były **4 sesje warsztatowe** przeprowadzone w Jaworznie (warsztat I w styczniu 2004r., warsztaty II i III w marcu 2004r., oraz warsztat IV w maju 2004r.), w których uczestniczyli zaproszeni do powołanej przez Prezydenta Miasta, 40 osobowej Rady Liderów Lokalnych, przedstawiciele społeczności reprezentujący elity lokalne o wysokim autorytecie zawodowym i moralnym. W toku prac warsztatowych ujawniono podstawowe wartości przestrzennego rozwoju miasta, opisano wewnętrzne i zewnętrzne czynniki kształtujące przestrzenną strukturę miasta, sformułowano zasady regulujące procesy użytkowania i zagospodarowania terenów miejskich oraz stworzono listy przedsięwzięć strategicznych dla rozwoju i zagospodarowania przestrzennego miasta.

Dla przeprowadzenia diagnozy wewnętrznej przestrzeni miasta zidentyfikowano podstawowe wartości uznawane przez społeczność lokalną, na urzeczywistnienie, których zorientowany powinien być rozwój miasta.

Rada Liderów Lokalnych zaliczyła do wartości, które należy w mieście Jaworzno *podtrzymywać*:

- ◆ historycznie ukształtowaną kompozycję przestrzenną miasta,
- ◆ rynek,
- ◆ tradycje gospodarcze,
- ◆ węzły komunikacyjne,
- ◆ bioróżnorodność przestrzeni miasta,

odtworzyć:

- ◆ jakość środowiska i estetykę krajobrazu,
- ◆ przemysłowe obiekty i tereny miasta,
- ◆ przestrzenną separację funkcji i sposobów użytkowania terenów,
- ◆ sprawność infrastrukturalną miasta,

wykreować:

- ◆ reprezentacyjną centralną przestrzeń publiczną,

¹² powódź- rozumie się przez to takie wezbranie wody w ciekach naturalnych, zbiornikach wodnych, kanałach lub na morzu, podczas którego woda po przekroczeniu stanu brzegowego zalewa doliny rzeczne albo tereny depresyjne i powodujące zagrożenie dla ludności lub mienia. Ustawa z dnia 18 lipca 2001r. Prawo wodne (Dz.U. z 2001r. nr 115, poz. 1229)

¹³ Studium określające obszary bezpośredniego zagrożenia powodzią dla obszarów nieobwałowanych w zlewni rzeki Przemszy, IMiGW Kraków marzec 2004r.

- ♦ produktywne strefy działalności małych i średnich przedsiębiorstw
- ♦ zrównoważony układ komunikacyjno – transportowy,
- ♦ dogodne i zróżnicowane formy spędzania czasu wolnego,
- ♦ przyjazne środowisko zamieszkania,

Rozpoznane wartości rozwoju przestrzennego miasta pozwoliły na określenie czterech priorytetowych sfer rozwoju miasta:

S1. CENTRUM MIASTA I WEWNĘTRZNE RELACJE PRZESTRZENNE

S2. UKŁAD KOMUNIKACYJNY

S3. BAZA EKONOMICZNA MIASTA

S4. PRZYRODNICZE I KULTUROWE ŚRODOWISKO MIASTA

Kolejnych informacji o potrzebach i możliwościach rozwoju miasta dostarczyły (uporządkowane według aktualności):

- 1) „Badanie opinii mieszkańców Jaworzna o stanie miasta, warunkach życia i oczekiwaniach wobec władz miejskich”. Raport przygotowany przez: Instytut Badania Opinii i Rynku Pentor - Katowice S.A. dla Urzędu Miejskiego w Jaworznie. Jaworzno lipiec, 2004r., z którego wynikają następujące wnioski:
  - **mieszkańcy Jaworzna zdecydowanie popierają uliczną formę handlu.** Różnice koncentrują się tylko na miejscu, w którym taki handel powinien się odbywać. 40,8% respondentów uważa, że handel uliczny powinien istnieć, ale należy przenieść go w jedno miejsce np. w obręb targu czy bazaru. Jednak ponad połowa badanych (50,6%) deklaruje nie tylko zdecydowane poparcie dla takiej formy działalności handlowej, ale również podkreśla, że nie należy nic zmieniać w obecnej organizacji (handel uliczny powinien istnieć w takiej formie, jak dotychczas).
  - **2/3 mieszkańców (66,4% z 500) uważa, że w Jaworznie nie należy budować hipermarketu.** Odmiennego zdania jest, co 3 respondent. Może to wskazywać na dobrą infrastrukturę handlową w Jaworznie, która w pełni zaspokaja oczekiwania i potrzeby konsumenne mieszkańców.
  - ankietowani, którzy są pozytywnie nastawieni do pomysłu budowy hipermarketu w Jaworznie dodatkowo zostali zapytani, gdzie ich zdaniem taki hipermarket mógłby powstać. W odpowiedzi najczęściej pojawiały się następujące wskazania: Śródmieście - 31,0 %, obrzeża miasta, dzielnice peryferyjne - 17,9%, w każdym miejscu w mieście - 16,1%, na terenie po kopalni - 10,1%
  - spośród badanych ponad 40,0% zadeklarowało, że posiada własny dom, prawie 1/3 to osoby posiadające własnościowe mieszkanie w domu wielorodzinnym. Tylko, co 10 ankietowany mieszkaniec Jaworzna zajmuje lokal komunalny. **Zdecydowana większość respondentów deklaruje, że jest zadowolona ze swojej obecnej sytuacji mieszkaniowej.** Potencjalny zamiar kupienia działki uzbrojonej w podstawowe media i za wyższą cenę, pod budowę domu mieszkalnego (ewentualnie na prowadzenie działalności gospodarczej) wyraziło 74, 8%.
  - dzielnice wskazane jako miejsce pod budowę domu to:
    - Ciężkowice- 18,8%
    - Śródmieście- 14,0% z tego centrum- 5,4%, Bory 3,4%
    - poza Jaworzniem- 10,8%
    - Dąbrowa Narodowa z Osiedlem Stałym- 7,8%
    - Byczyna- 7,0%
    - Jeleń- 5,2%
    - Szczakowa- 5,0%
    - Długoszyń- 2,2%

- w Jaworznie znajduje się znaczna część terenów, które stanowią niezagospodarowane grunty. Miasto mogłoby zagospodarować te grunty z pożytkiem dla mieszkańców tworząc miejsca odpoczynku i rekreacji albo tereny pod przyszłe inwestycje. Ankietowani mieszkańcy Jaworzna, przedstawili następujące propozycje zagospodarowania gruntów leżących odłogiem:
  - zalesienie, utworzenie parku- 13,2%
  - budownictwo mieszkaniowe- 11,4%
  - budowa placu zabaw dla dzieci- 9,4%
  - inwestycje gospodarcze- 9,4%
  - budowa kompleksu rekreacyjno- wypoczynkowego- 6,4%
  - zagospodarowanie na cele związane z działalnością rolniczą- 4,0%
  - sprzedaż, dzierżawa- 3,8%
- prawie połowa badanych (41,4%) wskazuje bezrobocie jako największy problem dotyczący Jaworzna. Poprawy tej sytuacji mieszkańcy upatrują w inwestycjach gospodarczych, które mogłyby przyczynić się do powstania nowych miejsc pracy. Brak tego typu przedsięwzięć odczuwa 7,4% badanych. Mieszkańcy Jaworzna proponują w tym celu wykorzystanie również niezagospodarowanych terenów. Inwestycje gospodarcze jako najlepszy sposób na zagospodarowanie tych terenów wskazuje 9,4% przebadanych. 12,6% badanych mieszkańców za główny problem uznaje złą jakość wody i brak kanalizacji.
- na złą sytuację mieszkaniową narzeka 6,4% ankietowanych. Rozwiązaniem tej kwestii może być wykorzystanie niezagospodarowanych gruntów np. pod budownictwo komunalne. Pozostałe problemy wskazane przez respondentów to:
  - Duże zanieczyszczenie miasta i śmieci- 7,4%
  - Brak obwodnicy- 3,6%
  - Brak parkingów- i utrudniony przejazd przez miasto- 1,4%
  - Zła sytuacja w służbie zdrowia- 5,2%
  - Brak zieleni- 3,4%

2) **Ankieta skierowana do kierowników komórek organizacyjnych Urzędu**

Miejskiego w lutym 2004r., jako reprezentantów społeczności lokalnej.

Według ankietowanych najważniejszymi wartościami przestrzennymi miasta Jaworzna, które należy podtrzymywać są tereny zielone oraz tereny i budynki związane z wypoczynkiem i rekreacją. Pozostałymi wartościami przestrzennymi do podtrzymania były trójkątny rynek i układ satelitarny dzielnic. Najważniejszą wartością przestrzenną miasta Jaworzna do odtworzenia były; Ośrodek Wypoczynkowy „Tarka”, rynek miejski oraz o wszelkie miejsca mające walory zabytkowe czy przyrodnicze (m.in. powierzchniowy pomnik przyrody Sasanka).

W Jaworznie, według odpowiedzi ankietowanych oczekuje się rozwoju terenów rekreacyjno–wypoczynkowych, terenów pod nowe inwestycje (zagospodarowanie terenów po KWK Kościuszko), zagospodarowania centralnej części miasta (rynek) oraz wyznaczenia nowych terenów zabudowy jednorodzinnej i wielorodzinnej, oraz rozwiązania problemu zagospodarowania terenów przemysłowych w centrum miasta oraz budowy obwodnic w mieście. Wskazano także na konieczność ścisłego określenia granicy rolno – leśnej i zabezpieczenia terenów pod obiekty gospodarki odpadami.

Do działań, które należy prowadzić w mieście w celu organizacji jego struktury przestrzennej należą przede wszystkim:

- poprawa jakości przestrzeni zurbanizowanych, mieszkaniowych i przemysłowych,
- kształtowanie centrum miasta,
- rewitalizacja przestrzeni zdegradowanych,
- poprawa funkcjonalności i powiązań miasta z otoczeniem lokalno – regionalnym.

3) **Wnioski-zadania, zgłoszone do Wieloletniego Planu Inwestycyjnego Miasta**

Jaworzna, (Uchwała nr XI/110/2003 Rady Miejskiej w Jaworznie z dnia 12 czerwca 2003 roku w sprawie zasad opracowania, uchwalenia i realizacji Wieloletniego Planu Inwestycyjnego dla Miasta Jaworzna), które mieszkańcy uznali za ważne do

zrealizowania przez gminę oraz wnioski jednostek organizacyjnych Urzędu Miejskiego i interpelacje zgłaszane przez Radnych obecnej kadencji pod kątem włączenia zadań do Wieloletniego Planu Inwestycyjnego. Łącznie zostało zgłoszonych 571 wniosków. W wyniku weryfikacji przyjęto do realizacji 6 dużych projektów:

- **Park północny**, program rewitalizacji i rozwoju zdegradowanych obszarów przemysłowych Jaworzna,
- **Czysta i tania woda**, modernizacja i rozbudowa sieci wodno-kanalizacyjnej Jaworzna,
- **Jaworznicki Park Przemysłowy** – zagospodarowanie terenów po likwidowanej Kopalni Jan Kanty,
- **Miasto twarzą do autostrady**, przebudowa podstawowego układu drogowego Jaworzna,
- **Nowe Miasto** – zagospodarowanie śródmiejskiego obszaru pozostałego po likwidowanym Ruchu Kościuszko,
- **Piękny Rynek Śródmiejski** – przywrócenie historycznego charakteru Rynku wraz z budową Biblioteki,

- 4) **Badanie przeprowadzone dla potrzeb Strategii Zrównoważonego Rozwoju Jaworzna A-21 na lata 2001-2015**, przez Agencję Rozwoju Lokalnego S.A. w Jaworznie Głównym celem badani była identyfikacja postaw i opinii mieszkańców Jaworzna odnośnie warunków życia w mieście, tego co w ostatnich latach zmieniło się na lepsze oraz odnalezienie tych obszarów w mieście, w których w ostatnich latach nastąpił regres. Badania miały również na celu wskazanie jak praca władz miasta oceniana jest przez Jaworzniaków. Warunki życia w mieście według ankietowanych w ostatnich 3-4 latach pogorszyły się. Wskazuje tak 46,69 % badanych, trudność w ocenie zmian miało 32,97 % respondentów. Na pierwszym miejscu wśród zjawisk, które pogorszyły się w Jaworznie respondenci wytypowali poziom bezrobocia (65,02%), na następnych miejscach znalazły się: na drugim – poziom bezpieczeństwa (28,35%), na trzecim – stan nawierzchni dróg (21,72%), na czwartym – jakość służby zdrowia (10,16%) i wreszcie na piątym miejscu – likwidacja zakładów pracy (6,00%). Natomiast wśród zjawisk, które polepszyły się w Jaworznie badani wskazali na pierwszym miejscu wygląd miasta (19,41%), obiekty sportowo rekreacyjne (16,33%), sieć handlowo-usługową, stan środowiska naturalnego (14,63%) oraz stan dróg (12,01%) Respondenci oceniając poszczególne aspekty funkcjonowania miejskiej infrastruktury najlepiej ocenili działalność w zakresie wywozu śmieci, a najgorzej oceniono stan dróg osiedlowych.

- 5) **Badanie „klimatu przedsiębiorczości” w Jaworznie przeprowadzone przez Agencję Rozwoju Lokalnego S.A. w Jaworznie przy współpracy Wydziału Planowania i Rozwoju Urzędu Miejskiego w Jaworznie w okresie od 05.02.2001r. do 05.03.2001r.** Badania objęły sektor prywatnych przedsiębiorców zlokalizowanych ze swoją działalnością w Jaworznie. Ankietowanymi byli przedsiębiorcy jaworzniccy – z polskim jak i z zagranicznym kapitałem. Najniżej ankietowani ocenili klimat przedsiębiorczości w Jaworznie. Oceny oscylowały między „raczej niekorzystnym” klimatem przedsiębiorczości, a „przeciętnym” poziomem. Najwyżej oceniano infrastrukturę otoczenia przedsiębiorczości, możliwość wypoczynku i rekreacji na terenie miasta oraz kompetencje i skuteczność działania władz miasta.

Rada Miejska w Jaworznie podjęła uchwały o przystąpieniu do opracowania 10 planów zagospodarowania przestrzennego, obejmujące łącznie **1543,8** ha powierzchni, tj. **10,1%** powierzchni miasta:

- 1) Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego „Niedzieliska” w Jaworznie. Uchwała nr XXVI/290/2004 Rady Miejskiej w Jaworznie z dnia 24 czerwca 2004r.
- 2) Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego „Łubowiec” w Jaworznie. uchwała nr XXVII/287/2004 Rady Miejskiej w Jaworznie z dnia 24 czerwca 2004r.

- 3) Miejskowy plan zagospodarowania przestrzennego „Osiedle Stałe” w Jaworznie. uchwała nr XXVI/289/2004 Rady Miejskiej w Jaworznie z dnia 24 czerwca 2004r.
- 4) Miejskowy plan zagospodarowania przestrzennego „Długoszyn – Chropaczówka” w Jaworznie. uchwała nr XXVI/286/2004 Rady Miejskiej w Jaworznie z dnia 24 czerwca 2004r.
- 5) Miejskowy plan zagospodarowania przestrzennego terenów przemysłowych „Zachód” w Jaworznie. uchwała nr XXVI/284/2004 Rady Miejskiej w Jaworznie z dnia 24 czerwca 2004r.
- 6) Miejskowy plan zagospodarowania przestrzennego „Dąbrowa Narodowa” w Jaworznie uchwała nr XXVI/288/2004 Rady Miejskiej w Jaworznie z dnia 24 czerwca 2004r.
- 7) Miejskowy plan zagospodarowania przestrzennego „Góra Piasku” w Jaworznie. uchwała nr XXVI/285/2004 Rady Miejskiej w Jaworznie z dnia 25 czerwca 2004r.
- 8) Miejskowy plan zagospodarowania przestrzennego „Wojska Polskiego- Południe” w Jaworznie uchwała nr XXIX/330/2004 Rady Miejskiej w Jaworznie z dnia 30 września 2004r.
- 9) Miejskowy plan zagospodarowania przestrzennego Wysoki Brzeg w Jaworznie uchwała nr XXX/349/2004 Rady Miejskiej w Jaworznie z dnia 28 października 2004r.
- 10) Miejskowy plan zagospodarowania przestrzennego fragmentu obszaru pn. „Park Północny”, objętego programem rewitalizacji i rozwoju zdegradowanych obszarów poprzemysłowych Jaworzna. Uchwała nr XXI/232/2004 Rady Miejskiej w Jaworznie z dnia 4 marca 2004r. wraz z Uchwałą Nr XXXIII/373/2004 Rady Miejskiej w Jaworznie z dnia 30 grudnia 2004r. w sprawie częściowej zmiany uchwały Nr XXI/232/2004 Rady Miejskiej w Jaworznie z dnia 4 marca 2004 r.

Po obwieszczeniu do Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Jaworzno, złożono łącznie 7 wniosków mieszkańców dotyczących głównie zmiany przeznaczenia terenu z gruntu rolnego na budowlany lub rolno- usługowy lub włączenia terenu do strefy zabudowy mieszkaniowo- usługowej.

1.7. Stan prawny gruntów.

Tab.11. Wykaz gruntów według właścicieli (stan na dzień 05.07.2004r.)

lp.	Właściciel	Powierzchnia w ha	%
1.	Grunty Skarbu Państwa z wyłączeniem gruntów przekazanych w użytkowanie wieczyste	7247	47,6
2.	Grunty Skarbu Państwa przekazane w użytkowanie wieczyste	840	5,5
3.	Spółki Skarbu Państwa, przedsiębiorstwa państwowe i inne państwowe osoby prawne	25	0,2
4.	Grunty gminy i związków międzygminnych z wyłączeniem gruntów przekazanych w użytkowanie wieczyste	1826	12,0
5.	Grunty gminy i związków międzygminnych przekazane w użytkowanie wieczyste	311	0,0
6.	Grunty gminy i innych osób prawnych	15	0,0
7.	Grunty osób fizycznych	4496	29,5
8.	Grunty spółdzielni	347	2,3
9.	Kościółów i związków wyznaniowych	71	0,5
10.	Grunty wspólnot gruntowych	11	0,0
11.	Grunty powiatów i związków powiatów przekazane w użytkowanie wieczyste	1	0,0
12.	Grunty spółek prawa handlowego innych osób	56	0,4
13.	Razem	15220	100,00

Gmina miasta Jaworzno jest właścicielem zaledwie 12,0% powierzchni administrowanej. Grunty Skarbu Państwa i Spółek Skarbu Państwa stanowią 53,3% powierzchni a grunty będące własnością osób fizycznych- 29,5% powierzchni miasta.

Grunty Skarbu Państwa są najbardziej skoncentrowane. Stanowią je kompleksy Lasów Państwowych (PGL), kompleksy przemysłowe spółek Skarbu Państwa oraz tereny rolnicze scalone w rejonach: „Niwiska”, „Łązek”, „Równa Góra – Jeziorki”, „Smugi – Kępnica”. Pozostałe są terenami rozproszonymi uzyskanymi na drodze przejmowania gruntów prywatnych na „rentę rolniczą” w latach 70-tych XX w.

Duża część dróg na terenie miasta nie została jeszcze skomunalizowana i jest własnością Skarbu Państwa. Większe kompleksy gruntów gminnych stanowią lasy gminne oraz tereny rolne scalone w rejonach Jeziorki – Koźmin, Jeleń i Góra Piasku – Długoszyn – Dąbrowa Narodowa. Pozostałe tereny rolnicze przejęte od właścicieli prywatnych stanowią pojedyncze rozproszone nieruchomości o charakterystycznym na terenie miasta dla tej formy własności kształcie tzn. długie i często bardzo wąskie. Własności spółdzielcze stanowią zwarte kompleksy w rejonie Ciężkowic (Brzeziny, Zagórze Krupka i Kulig). W ostatnim okresie obserwuje się niekorzystną tendencję wtórnych podziałów nieruchomości spółdzielczych. Należy dążyć do przeprowadzenia procesów scaleniowych dla terenów inwestycyjnych, produkcyjno – usługowych i mieszkaniowych oraz terenów rolnych wskazanych do prowadzenia wielkotorowej produkcji rolniczej. Bezwzględnie należy przeciwdziałać procesom rozdrabniania nieruchomości Skarbu Państwa i Spółdzielczych.

1.8. Występowania obiektów i terenów chronionych na podstawie przepisów odrębnych.

Na podstawie przepisów odrębnych dotyczących ochrony środowiska objęte ochroną prawną na obszarze miasta Jaworzna są następujące obszary, obiekty przyrodnicze i pomniki przyrody:

- 1) rezerwat przyrody „Dolina Żabnika” – Rozporządzenie Wojewody Śląskiego nr 1996-06-14 z 30.05.2005r (DZ.U.Woj. Śl. nr 71 poz.1889), pow. 42,32 ha + otulina 154,44 ha; obiektem ochrony są biocenozy wodne, torfowiska niskie i przejściowe ze stanowiskami roślin chronionych i rzadkich.
- 2) powierzchniowy pomnik przyrody - „Sasanka” – Decyzja Wojewody Katowickiego Nr RL-VII-7140/35/81 z dnia 9.12.1981 r., pow. 13,56 ha; obiektem ochrony jest stanowisko naturalne sasanki otwartej i dziewięciślika bezłodygowego.
- 3) obszar chronionego krajobrazu - kompleks leśny „Dobra-Wilkoszyn” – Uchwała RM w Jaworznie Nr XXXIV/255/93 z dnia 29.04.1993r oraz Nr XL/337/94 z dnia 27.01.1994 r.; pow. 321,87 ha; obiektem ochrony są stanowiska rzadkich gatunków roślin chronionych oraz źródeł wody siarczanowej.
- 4) pomnik przyrody – grupa 4 dębów szypułkowych - Decyzja Wojewody Katowickiego Nr OŚ-VII-7140/8/84 z dnia 25.09.1984 r.; Ciężkowice, ul. Luszowicka.
- 5) pomniki przyrody – obiektami chronionymi prawnie są 22 pomniki przyrody ożywionej, w tym 1 aleja, 5 grup drzew i 16 obiektów (razem 39 drzew).

Do rejestru zabytków województwa śląskiego są wpisane następujące obiekty:

- 1) Nr rej. 840/68 grodzisko kultury łużyckiej Jaworzno
- 2) Nr rej. 1415/90 budynek dawnej rzeźni XVIII w. Jaworzno – Ciężkowice
- 3) Nr rej. 1419/90 zabudowa dawnej Huty Szkła XX w. Jaworzno – Dąbrowa Narodowa

1.9. Występowania obszarów naturalnych zagrożeń geologicznych.

Zagrożenie osuwaniem mas ziemnych.

Na terenie Jaworzna w obrębie stoków naturalnych nie występują warunki do tworzenia się osuwisk (osuwania się mas ziemnych) w rozumieniu art.17 Ustawy z dnia 27 marca o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2003r. nr 80, poz. 717). Zjawiska takie mogą jedynie zachodzić w obrębie sztucznie utworzonych stoków (krawędzie piaskowni, hałdy), na których nie przeprowadzono jeszcze właściwej rekultywacji. Tereny eksploatacji powierzchniowej i tereny składowisk odpadów poprzemysłowych pokazano na planzsy nr 01 w skali 1:20 000- Synteza uwarunkowań wewnętrznych

Zagrożenie osuwaniem mas ziemnych***

Obszary objęte zmianą studium „Byczyna” (nr 1), Rejon Drogi Współpracy Regionalnej (nr 2) oraz obszar „Park Północny” (nr 7) obejmują tereny predystynowane do występowania ruchów masowych ziemi

w obrębie, których obecność pewnych form rzeźby oraz ukształtowanie powierzchni wskazują na rozwój takich procesów w przeszłości lub których uwarunkowania geologiczno – morfologiczne wskazują na możliwość wystąpienia rozwoju takich procesów w przyszłości¹⁴ wymagające w przypadku lokalizacji obiektów budowlanych sporządzenia dokumentacji geologiczno- inżynierskiej.

Tereny zagrożone osuwaniem mas ziemnych pokazano na planszy nr 01 w skali 1:20 000- Synteza uwarunkowań wewnętrznych.

Obszar objęty zmianą studium - teren nr 1 „Łubowiec”, obejmuje tereny predestynowane do występowania ruchów masowych ziemi, w obrębie których obecność pewnych form rzeźby oraz ukształtowanie powierzchni wskazują na rozwój takich procesów w przeszłości lub których uwarunkowania geologiczno – morfologiczne wskazują na możliwość wystąpienia rozwoju takich procesów w przyszłości¹⁴. Obszary te wymagają sporządzenia dokumentacji geologiczno - inżynierskiej w przypadku lokalizacji obiektów budowlanych.

Tereny zagrożone osuwaniem mas ziemnych pokazano na planszy nr 01 w skali 1:20 000 - Synteza uwarunkowań wewnętrznych. ****

1.10. Zagrożenie oddziaływaniem szkód górniczych.

Obszary płytkiego kopalnictwa.

Istotne zagrożenie dla terenów istniejącej i projektowanej zabudowy stwarzają obszary występowania dawnego płytkiego kopalnictwa węgla kamiennego¹⁵, w tym zlikwidowanej KWK Jan Kanty¹⁶.

W/w obszary obejmują większość terenów Dąbrowy Narodowej i północną część Zachodniego Zespołu Przemysłowego oraz w większości wolne od zabudowy tereny parku im. Lotników Polskich.

Po szybach Kościuszko i Piłsudski byłej KWK Jaworzno pozostały obszary płytkiego kopalnictwa zagrażające zabudowie aż po Bory na południu.

Bieżąca eksploatacja węgla kamiennego.

Zgodnie z zamierzeniami strategicznymi ZGE Sobieski – Jaworzno III Sp. z o.o planowane jest podjęcie eksploatacji węgla kamiennego w nowych rejonach wydobywczych, także w innych niż dotychczas pokładach. Podjęcie eksploatacji w nowych rejonach i pokładach wiąże się z powiększeniem obszaru górniczego- granice poszerzonego obszaru górniczego nie przekroczą linii autostrady A4. po roku 2018 całość wydobycia prowadzona będzie z Rejonu Piłsudski we wschodniej i południowo- wschodniej części terenu górniczego.

W związku z rozszerzeniem eksploatacji projektuje się wydrążenie szybu lub otworu wentylacyjnego w południowo- wschodniej części rozszerzonego obszaru górniczego. Prognozowane wydobycie węgla może powodować znaczne odkształcenia powierzchni ziemi w południowo- wschodniej części miasta oraz na południowo- zachodnich terenach Lasu Podłęże i w dolinie Przemszy.

W okresie rozważań uwarunkowań Studium przewidywane jest wystąpienie w rejonach eksploatacyjnych osiadań terenu oraz odkształceń właściwych mających wpływ na

¹⁴ Na podstawie „Wstępnych założeń do mapy osuwisk i terenów zagrożonych ruchami masowymi na terenie Jaworzna” z grudnia 2009r. opracowanej przez PIG Oddział Górnośląski w Sosnowcu

*** zmiana wprowadzona Uchwałą Nr ..... Rady Miejskiej w Jaworznie z dnia .....2012r.

¹⁵ Opracowanie ekofizjograficzne miasta Jaworzno, Przedsiębiorstwo Usługowe „Geograf”, Dąbrowa Górnicza grudzień 2004r

¹⁶ Opinia dotycząca zasadności przystąpienia do wykonania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu górniczego KWK Jan Kanty wykonana przez GEOCARBON, grudzień 2003r

*** zmiana wprowadzona Uchwałą Nr VII/83/2011 Rady Miejskiej w Jaworznie z dnia 28 kwietnia 2011 r.

zagospodarowanie obszarów do zabudowy. Prognozowane deformacje terenu mogą znacznie ograniczyć realizację nowej zabudowy mieszkaniowej i usługowej w południowo-wschodniej części miasta (Byczyna, Cezarówka Górna i Dolna, Koźmin). Prognozowane szkody górnicze nie zwiększą zagrożenia powodziowego w dolinie Przemszy w rejonie Jelenia z uwagi na projektowaną budowę wałów przeciwpowodziowych na rzece Przemszy i potoku Wąwolnica.

Biorąc powyższe oddziaływanie pod uwagę przewidziano dla południowo-wschodniej części miasta- ograniczony rozwój, przeznaczając pod funkcje mieszkaniowo – usługowe tereny położone poza obszarem największych oddziaływań.

Filary ochronne.

W Miejscowym Planie Zagospodarowania Przestrzennego Terenu Górniczego Jaworzno-ZGE „Sobieski” Jaworzno III sp. z o.o. w granicach administracyjnych miasta Jaworzna przyjęty Uchwałą nr XLI/720/2001 Rady Miejskiej w Jaworznie z dnia 25 października 2001r. zaznaczono filary ochronne obejmujące:

- ◆ kompleks Elektrowni Jaworzno III przy ulicy Promiennej
- ◆ kompleks Elektrowni Jaworzno III przy ulicy Martyniaków
- ◆ Zakłady Chemiczne „Organika – Azot”
- ◆ ZGE Sobieski Jaworzno III sp. z o.o.
- ◆ Jeziorki
- ◆ część cmentarza przy ulicy Wilkoszyn oraz przyległe od zachodu tereny rolne

1.11. Udokumentowane złoża kopalin¹⁷ oraz zasoby wód podziemnych.

1. Węgiel kamienny - surowce energetyczne

L.p.	Nazwa złoża	Stan zagospodarowania	Zasoby geologiczne bilansowe (tys. t)			Zasoby przemysłowe	Wydobycie
			Razem	A+B+C1	C2		
1	Niwka-Modrzejów	Z	tylko pzb.				
2	Kazimierz Juliusz	E	133 610	121 145	12 465	28 330	813
3	Jan Kanty	Z	tylko pzb.				
4	Brzezinka	R	556 101	492 908	63 193	-	-
5	Jaworzno	E	586 295	400 413	185 882	221 832	2 556
6	Libiąż-Dąb	R	11 371	2 570	8 801	-	-
7	Libiąż-Janina	R	12 865	6 252	6 613	-	-
8	Janina	E	1 730 159	688 981	1 041 178	1 179 237	1 928
9	KWK Siersza	Z	tylko pzb.				
10	Siersza (teren rezerwowowy)	R	61 240	11 800	49 440	-	-

2. Rudy cynku i ołowiu - surowce metaliczne

L.p.	Nazwa złoża	Stan zagospodarowania	Zasoby (tys. t)		Wydobycie
			Geologiczne bilansowe	Przemysłowe	
1	Jaworzno	Z	tylko pzb.		

3. Dolomity – surowce skalne

L.p.	Nazwa złoża	Stan zagospodarowania	Zasoby (tys. t)		Wydobycie
			Geologiczne bilansowe	Przemysłowe	
1	Gadlin	R	982		
2	Gródek	Z	23 034		
3	Jaworzno-Ciężkowice	P	30 697		

4. Dolomity - kamienie drogowe i budowlane

L.p.	Nazwa złoża	Stan zagospodarowania	Zasoby (tys. t)		Wydobycie
			Geologiczne bilansowe	Przemysłowe	
1	Byczyna	P	61 113 ^{***}		
2	Jeleń	Z	2 273		Brak na mapie

5. Piaski – kruszywo naturalne

L.p.	Nazwa złoża	Stan zagospodarowania	Zasoby (tys. t)		Wydobycie
			Geologiczne bilansowe	Przemysłowe	
1	Ciężkowice	P	9 294		
2	Jaworzno-Maczki	R	240		Brak na mapie
3	Jaworzno-Podłęże	R	2 320		

6. Piaski podsadzkowe

L.p.	Nazwa złoża	Stan zagospodarowania	Zasoby (tys. m ³)		Wydobycie
			Geologiczne bilansowe	Przemysłowe	
1	Pustynia Błędowska – obszar pozostały	T	79 724		
2	Siersza-Misiury	E	60 043	30 609	800
3	Szczakowa pole I	T	16 011	16 011	21
4	Szczakowa pole II	E	85 878	22 706	1 380
5	Bór (Zachód)	E	9 930	2 237	17

7. Surowce ilaste ceramiki budowlanej

L.p.	Nazwa złoża	Stan zagospodarowania	Zasoby (tys. m ³)		Wydobycie
			Geologiczne bilansowe	Przemysłowe	
1	Byczyna	Z	757		
2	Jeleń (Kop. Jaworzno)	Z	329		

¹⁷ Wg „Bilansu zasobów kopalin i wód podziemnych w Polsce” – stan na 31 XII 2003 r. i 2009r. Ministerstwo Środowiska, Państwowy Instytut Geologiczny, Warszawa 2004

**

zmiana wprowadzona Uchwałą VII/83/2011 Rady Miejskiej w Jaworznie z dnia 28 kwietnia 2011 r.

8. Wapienie i margle dla przemysłu cementowego

L.p.	Nazwa złoża	Stan zagospodarowania	Zasoby (tys. t)		Wydobycie
			Geologiczne bilansowe	Przemysłowe	
1	Sadowa Góra II	R	21 931		

Objaśnienia skrótów:

Z – złoża zaniechane

E – złoża eksploatowane

R – złoża o zasobach rozpoznanych szczegółowo (kat. A+B+C₁)

P – złoża o zasobach rozpoznanych wstępnie (kat. C₂)

T – złoża zagospodarowane, eksploatowane okresowo

pzb. - pozabilansowe

Wody podziemne.

Obszar miasta położony jest nad dwoma udokumentowanymi zbiornikami wód podziemnych¹⁸:

- a) czwartorzędowy GZPW Q/5 Bór Biskupi – 453
- b) triasowy GZWP T/5 Chrzanów – 452

Zbiornik karboński GZWP C/2 Trzebinia – Siersza – 457 wydzielony na mapach hydrogeologicznych nie został wymieniony w Rozporządzeniu, co oznacza, iż został on uznany za zbiornik lokalny o mniejszym znaczeniu.

Zbiorniki te z uwagi na swoje rozprzestrzenienie i zasobność mają znaczenie regionalne. Stanowią one potencjalne źródło zaopatrzenia w wodę regionu śląskiego.

Powiązania obszaru miasta Jaworzno z otoczeniem w zakresie wód podziemnych realizują się poprzez zasilanie i przepływy tych wód w obrębie wydzielonych poziomów wodonośnych. Wydzielone poziomy mają charakter poziomów regionalnych i obejmują swym zasięgiem duże obszary. Stąd związki środowiska miasta Jaworzna z otoczeniem są bardzo silne. Zasilanie i eksploatacja tych poziomów odbywa się zarówno na obszarze miasta jak i jego otoczenia. Dlatego też duże znaczenie ma ochrona tych wód przed zanieczyszczeniem i degradacją. Powiązania za pośrednictwem czwartorzędowego poziomu wód podziemnych realizowane są z obszarami położonymi na wschód od miasta Jaworzna. Z uwagi na to, iż kierunek spływu tych wód odbywa się w kierunku zachodnim szczególnie silne są oddziaływania z zewnątrz. Tereny położone na wschód od Jaworzna stanowią główny obszar zasilania tego poziomu. Z tego poziomu czerpane są wody użytkowe na terenie Jaworzna. Natomiast poprzez triasowy poziom wód podziemnych obszar miasta Jaworzna związany jest z położonymi na południu terenami Chrzanowa.

W tym przypadku, na skutek spompowywania wód przez kopalnię „Trzebieńka” następuje spływ części wód triasowych w kierunku południowym. Z poziomu triasowego ujmowane są także wody użytkowe na terenie Jaworzna. Karboński poziom wodonośny jest poziomem bardzo rozległym i nie są znane kierunki przepływu wód w jego obrębie.

Dla funkcjonowania ekosystemów Jaworzna szczególne znaczenie ma głębokość zalegania pierwszego poziomu wód podziemnych, najczęściej związanych z czwartorzędowym poziomem wodonośnym. Znacznie mniejsze znaczenie mają wody triasowego poziomu wodonośnego, ze względu na obniżenie poziomu ich zalegania, na skutek intensywnej eksploatacji tego poziomu.

Zbiorniki wód podziemnych obecnie pełnią znacznie ograniczoną rolę. Kilkoma ujęciami miejskimi (MPWiK Sp. z o.o.) zaopatrują w wodę pitną teren miasta Jaworzno:

- 1) ujęcie „Dobra” – lokalizacja: Os. Dobra – zaopatruje: Centrum, Ciężkowice, Pieczyska, Szczakowa; ujęcie stanowią 2 studnie głębinowe zlokalizowane w północnej części miasta, odwiercone w latach 1920-22 do poziomu triasowego;
- 2) ujęcie „Galmany” – lokalizacja Os. Warpie – zaopatruje: Centrum, Wilkoszyn, Jeziorki, Ciężkowice; ujęcie stanowią 3 studnie głębinowe zlokalizowane w centralnej części

¹⁸ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 10 grudnia 2002r. w sprawie przebiegu granic obszarów dorzeczy, przyporządkowania zbiorników wód podziemnych do właściwych obszarów dorzeczy, utworzenia regionalnych zarządów gospodarki wodnej oraz podziału obszarów dorzeczy na regiony wodne. (Dz. U. z 2002r. nr 232 poz. 1953)

miasta, odwiercone w 1968 roku do zalanych sztolni kopalni galmanu; ujęcie wód triasowych;

- 3) ujęcie „Bielany” – lokalizacja Os. Bory – zaopatruje: Bory, Byczyna; ujęcie stanowi 1 studnia odwiercona do poziomu triasowego;
- 4) ujęcie „Jarosław Dąbrowski” – lokalizacja Os. Jeleń – zaopatruje: Bory, Byczyna, Jeleń; ujęcie wody z rzepia przez szyb kopalniany z poziomu karbońskiego.

Znaczna część wód podziemnych była dotychczas odprowadzana bezużytecznie w wyniku odwadniania eksploatowanych złóż węgla kamiennego lub dolomitu. Część tych wód była wykorzystywana na potrzeby własne zakładów górniczych. Obecnie na skutek zamknięcia kopalń odbudowują się zasoby wód podziemnych i powstaje duża rezerwa wody pitnej.

1.12. Tereny górnicze

- 1) Teren górniczy kopalni „**Jan Kanty**”.
Obszar górniczy kopalni „Jan Kanty” Spółka Akcyjna z siedzibą w Jaworznie przy ulicy Grunwaldzkiej 275 obejmuje swoim zasięgiem dzielnice: Dąbrowa Narodowa, Długoszyn, Niedziliska, część Podłęża, Osiedle Stałe i Łubowiec.
Teren górniczy kopalni „Jan Kanty” graniczy:
  - od zachodu i północy z KWK „Niwka – Modrzejów”.
  - od północy z KWK „Kazimierz Juliusz”.
  - od wschodu z polem rezerwowym.
  - od południowego – wschodu i częściowo od południa z terenem górniczym ZGE Sobieski – Jaworzno III.
  - od południa z polem rezerwowym.
 Kopalnia „Jan Kanty” zaprzestała wydobywania i została zamknięta z dnia 31.12.2003r.
- 2) Teren górniczy ZGE „Sobieski Jaworzno III”.
Granice terenu pokrywają się z granicami Terenów Górniczych „Jaworzno – Jeleń” ustanowionego koncesją nr 1/99 z dnia 18.01.1999r. *udzieloną przez Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa do roku 2017r.*, „Dzieńkowice” ustanowionego koncesją nr 1/2004 z dnia 12.01.2004r *udzieloną przez Ministra Środowiska do 2022r. oraz „Byczyna” ustanowionego decyzją nr DGiKGe-4771-14/6833/08/KO z dnia 1.12.2008r udzieloną przez Ministra Środowiska do 2017r.*
Wydobycie prowadzone jest w granicach Obszarów Górniczych:
  - Ⓐ „Jaworzno I” (koncesja nr 1/99 z dnia 18 stycznia 1999r wydana przez MOŚZNiL, termin ważności 18 styczeń 2017r.),
  - Ⓑ „Jaworzno II” (koncesja nr 2/99 z dnia 18 stycznia 1999r wydana przez MOŚZNiL, termin ważności 18 styczeń 2017 r.),
  - Ⓒ „Jeleń” (koncesja nr 2/99 z dnia 18 stycznia 1999 r. wydana przez MOŚZNiL, termin ważności 18 styczeń 2017 r.),
  - Ⓓ „Jaworzno IV” (koncesja nr 4/99 z dnia 18 stycznia 199r wydana przez MOŚZNiL, termin ważności 18 styczeń 2017 r.),
  - Ⓔ „Dzieńkowice” (koncesja nr 1/2004 z dnia 12 stycznia 2004r wydana przez Ministra Środowiska, termin ważności 31 grudzień 2022r.)
  - Ⓕ „Byczyna” (Koncesja nr 33/2000/Ł z dnia 14 lipca 2000r., wydana przez Ministra Środowiska, termin ważności 14 lipiec 2017 r.)^{***}
 Teren górniczy posiada „Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu górniczego Jaworzno – ZGE „Sobieski”” Jaworzno III sp. z o.o. w Jaworznie w granicach administracyjnych miasta Jaworzna zatwierdzony Uchwałą nr XLI/720/2001 Rady Miejskiej w Jaworznie z dnia 25 października 2001r. Oprócz w/w/ planu na terenie górniczym ZGE „Sobieski”” Jaworzno III obowiązują następujące m.p.z.p.:
  - a) Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego dla obszarów strategicznych oraz restrukturyzacji i przebudowy przemysłu w dzielnicy Śródmieście i Centrum

**

zmiana wprowadzona Uchwałą VII/83/2011 Rady Miejskiej w Jaworznie z dnia 28 kwietnia 2011 r.

- miasta Jaworzna przyjęty Uchwałą nr XXII/434/2000 Rady Miejskiej w Jaworznie z dnia 19 maja 2000r.
- b) Miejskowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu przeznaczony pod zabudowę w rejonie ulicy Chełmońskiego – południe przyjęty Uchwałą nr VIII/76/2003 Rady Miejskiej w Jaworznie z dnia 27 marca 2003r
  - c) Miejskowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu przeznaczony pod zabudowę w rejonie ulicy Kołłątaja zachód przyjęty Uchwałą Nr XI/113/2003 Rady Miejskiej w Jaworznie z dnia 26 czerwca 2003r.,
  - d) Miejskowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu przeznaczony pod zabudowę w rejonie ulicy Kołłątaja – wschód przyjęty Uchwałą Nr XI/114/2003 Rady Miejskiej w Jaworznie z dnia 26 czerwca 2003r.,
- 3) Tereny górnicze - zlikwidowane
- **Siersza** - obszar terenu górniczego nieczynnej KWK „Siersza”, położony pod lasami we wschodniej części miasta przy Ciężkowicach. Teren rezerwowy kopalni sięga do centrum jednostki Ciężkowice.
  - **Niwka – Modrzejów**- od północnego – zachodu teren górniczy nieczynnej KWK „Niwka Modrzejów”
- 4) Pozostałe tereny górnicze.
W niewielkich fragmentach teren miasta obejmują:
- od północy, KWK „Kazimierz – Juliusz” sp. z o.o.
  - na południu, w lasach pod miejscowością Dąb - teren górniczy KWK „Janina”,
  - od północnego- zachodu, teren górniczy kopalni piasku „Bór III”
  - od północnego- wschodu, teren górniczy kopalni piasku „Szczakowa”
  - *od południowego – wschodu, teren i obszar górniczy eksploatacji rud cynku i ołowiu prowadzonej przez ZG „Trzebionka” S.A. z siedzibą w Trzebini „Trzebionka I” na podstawie koncesji nr BKK/OZ/201/97 z dnia 4 lutego 1997 r. wydanej przez Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa.***
Kopalnia przewiduje zakończenie eksploatacji w 2009 r.*

1.12.a Projektowany teren górniczy***

W obrębie obszaru objętego zmianą studium nr 1 „Byczyna” udokumentowano występowanie w podłożu złoża dolomitów i wapieni triasowych w Kat. C₂ + C₁ pod nazwą „Byczyna”. Planuje się prowadzenie eksploatacji dolomitów w projektowanym obszarze górniczym „Byczyna – Pole I” i Terenie Górniczym „Byczyna – Pole I”.

1.13. Stan systemów komunikacji i infrastruktury technicznej, w tym stopień uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej, energetycznej oraz gospodarki odpadami.

Komunikacja

Szkielet układu komunikacyjnego miasta tworzą:

- 1) **droga krajowa 79** w ciągu ulic: Katowicka, Grunwaldzka, Krakowska, klasy ulicy głównej przyspieszonej, która zapewnia bezpośrednie połączenie centrum miasta z jego jednostkami strukturalnymi Byczyną, Osiedlem Stałym i Dąbrową Narodową oraz pośrednio przez ul. Szczakowską/Górnośląską ze Szczakową.
- 2) **drogi powiatowe**, klasy ulic zbiorczych, łączące dośrodkowo centrum miasta z sąsiednimi miastami:
  - a) z Sosnowcem:
    - ul. Stefana Batorego kończąca ciąg ulic od Śródmieścia – Św.Wojciecha-Jaworznicka – Wesoła (DP 003-08)
    - DK 79 w ciągu ul. Orląt Lwowskich w Sosnowcu

**

zmiana wprowadzona Uchwałą VII/83/2011 Rady Miejskiej w Jaworznie z dnia 28 kwietnia 2011 r.

- DK 79 poprzez węzeł z drogą S1 – droga S1 – węzeł na S1 z ul. Lenartowicza w Sosnowcu.
  - b) **z Bukownem**; ul. Bukowska (DP 005-08) – dostępna ze Śródmieścia ciągiem ulic: Św. Wojciecha (DP 003-08) - Jaworznicą – Sobieskiego (DP 001-08)
  - c) **z Trzebinia**: DK 79 w ciągu ul. Krakowskiej poprzez Chrzanów
  - d) **z Chrzanowem**: ul. Obrońców Poczty Gdańskiej, ul. Wilkoszyn, ul. Gwardii Ludowej, ul. Kasztanowa, ul. Jesienna (DP 002-08) – poprzez dz. Balin do centrum miasta oraz DK 79 w ciągu ul. Krakowskiej,
  - e) **z Chełmkami**: ul. Wygoda i dalej ul. Dąb (DP-007-08), kończąca ciąg ulic od Śródmieścia do Jelenia: Matejki – Fabryczna i Ks. Sulińskiego (DP 006-08),
  - f) **z Mysłowicami**:
    - ul. Celników (DP 006-08) do Dzieńkowic kończąca ciąg ulic od Śródmieścia do Jelenia jw. W Dzieńkowicach ul. Długą do węzła z S1 w Kosztowach.
    - ul. Wojska Polskiego, ul. Wysoki Brzeg (DP 009 – 08) do Brzezinki.
    - DK 79, poprzez ul. Orłąt Lwowskich w Sosnowcu.
- 3) **drogi powiatowe**, klasy ulicy zbiorczej oraz ulice klasy lokalnej łączące dośrodkowo centrum miasta z jednostkami:
- Ciężkowice – ul. Chełmońskiego i Ciężkowicką (DP 004-08) oraz ul. Sławkowską
  - Zachodni Zespół Przemysłowy: ul. Leśna, Moniuszki, Martyniaków (DP 010-08).
  - Długoszyn: ulica Szczakowska (DP 001-08) i ul. Chropaczówka (DP 08-003 oraz DK 79 w ciągu ul. Grunwaldzkiej
  - Szczakowa ulicami: Św. Wojciecha i Jaworznicą
  - Jeleń - ulicami: Matejki, Fabryczną, Chopina i Ks. Sulińskiego,
  - Jeziorki Koźmin - ulicami Sławkowską, Obr. Poczty Gdańskiej, Gwardii Ludowej i Kasztanową,
- 4) **drogi powiatowe**, łączące jednostki strukturalne obwodowo:
- **Śródmieście (Niedzieliska) ze Szczakową**: ulica Szczakowska i Górnośląska (DP 001-08), klasy ulicy zbiorczej.
  - **Szczakową z Ciężkowicami**: ul. Sobieskiego i Ks. Mrocza (DP 001-08), klasy ulicy zbiorczej.
  - **Szczakową i Długoszyn**: ul. Dąbrowskiego (DP 08 – 002), klasy ulicy lokalnej.
  - **Jeleń z Byczyną**: ul. Wiosny Ludów i Baranowskiego (DP 008-08), klasy ulicy lokalnej.
  - **Byczynę** z ul. Kasztanową (Jeziorki, Ciężkowice): ul. Gwardzistów i Łanową (DP 008-08), klasy ulicy lokalnej.
- 5) ulice klasy ulicy zbiorczej uzupełniające układ podstawowy:
- Al. Piłsudskiego (DP 08-001).
  - Ul. Chopina (odcinek łączący Młynarską z Fabryczną) (DP 010-08).
  - Ul. Olszewskiego.
- 6) ulice klasy ulic lokalnych i dojazdowych uzupełniające układ podstawowy i obsługujące poszczególne tereny.

Powiązania układu komunikacyjnego miasta z elementami krajowego i regionalnego układu drogowego stanowią:

- 1) autostrada A4 – relacji Zgorzelec – Wrocław – Opole – Katowice – Kraków -Rzeszów – Przemyśl. Powiązania miasta z autostradą możliwe są poprzez drogę ekspresową S1 i drogę krajową nr 79 (węzeł w Chrzanowie).
- 2) droga ekspresowa S1 – relacji Częstochowa – Dąbrowa Górnicza – Bielsko Białe. Droga S1 dostępna jest poprzez DK 79.
- 3) droga krajowa DK 79 - relacji Bytom – Katowice – Mysłowice – Jaworzno – Chrzanów – Trzebinia – Krzeszowice – Kraków, klasy drogi głównej ruchu przyspieszonego.

Kolejowe powiązania międzynarodowe, krajowe i regionalne zapewniają:

- 1) linia kolejowa E30 relacji Drezno – Zgorzelec – Wrocław – Katowice – Kraków – Przemysł – Lwów – Kijów.
- 2) przebiegająca w pobliżu, przez Sosnowiec i Katowice linia kolejowa E65 relacji Gdańsk – Warszawa – Katowice – Zebrzydowice – Ostrawa.

Kolejowe powiązania lokalne zapewniają:

- 1) linia kolejowa relacji Jaworzno Szczakowa – Dąbrowa Górnicza- Ząbkowice
- 2) linia kolejowa Jaworzno Szczakowa - Bukowno

Ocena sprawności układu komunikacyjnego

Z przeprowadzonej w „Studium komunikacyjnym miasta Jaworzna” z sierpnia 2003r. (PPU „INKOM” Katowice) analizy układu komunikacyjnego wynikają następujące wnioski:

- 1) DK 79 nie spełnia na całej długości parametrów technicznych ulicy głównej ruchu przyspieszonego. Jej przebudowa ze względu na istniejące zainwestowanie jest niewskazana. **Wskazane rozwiązanie obwodnicowe.**
- 2) ulice miejskie zaklasyfikowane do klasy ulicy zbiorczych, odcinkowo nie odpowiadają parametrom normatywnym i wymagają przebudowy.
- 3) ulice miejskie zaklasyfikowane do ulic klasy lokalnej spełniają na ogół obowiązujące parametry normatywne.
- 4) ulice dojazdowe, poza terenami zabudowy wielorodzinnej w części nie spełniają normatywnych parametrów. Ich przebudowa nie zawsze jest możliwa ze względu na:
  - a) istniejące zainwestowanie,
  - b) nieuregulowany stan prawny gruntów,
  - c) nie wystarczające środki finansowe
- 5) przeprowadzone badania ruchu wskazują, iż najbardziej obciążone trasy to ul. Katowicka, ul. Grunwaldzka, ul. Wojska Polskiego i ul. Batorego. Mniejsze natężenie ruchu występuje na ul. Krakowskiej, a nieznaczne na ul. Bukowskiej, ul. Wygoda i Dąb oraz na ul. Celników.
- 6) brak pełnego „otwarcia dla miasta węzła Jeleń” ogranicza pełne wykorzystanie autostrady A4.
- 7) znaczne utrudnienia bezpieczeństwa ruchu stanowią jednopoziomowe przejazdy kolejowe.

Istniejące powiązania kolejowe PKP umożliwiają połączenia krajowe, regionalne i ponadlokalne. Jednocześnie peryferyjne położenie dworca Jaworzno – Szczakowa powoduje niski udział mieszkańców w ruchu pasażerskim.

Możliwości rozbudowy układu istniejącego są ograniczone przede wszystkim:

- 1) istniejącym zagospodarowaniem terenów o przemieszanych funkcjach tworzących bariery przestrzenne.
- 2) istniejącym zainwestowaniem uniemożliwiającym przebudowę ulic i prowadzenie nowych.
- 3) znacznymi powierzchniami obszarami o istotnych walorach przyrodniczo – krajobrazowych.
- 4) występowaniem wpływów eksploatacji górniczej, a szczególnie dawnej płytkiej eksploatacji.
- 5) nieuregulowanym stanem prawnym gruntów

Przebudowę układu komunikacyjnego umożliwiają:

- 1) likwidowane linie kolejowe przemysłowe i PKP.
- 2) likwidowane tereny przemysłowe.
- 3) przewidywane lokalizowanie nowej działalności produkcyjno – usługowej poza obszarami zabudowy śródmiejskiej.
- 4) zamierzenia regionalne i krajowe dotyczące przebudowy linii kolejowych PKP (budowa wiaduktów, nowe połączenia, przejścia piesze itp.)

Zaopatrzenie w wodę.¹⁹

Pobór wody w Jaworznie w 2002r. wynosił 45,2hm³ z tego 51.4% na cele produkcyjne. Miasto zaopatrywane jest w wodę z SUW „Maczki” Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów w Katowicach poprzez magistralę SUW Maczki – Katowice $\varnothing$ 800.

Pozostałą ilość wody tj. ok. 13000 m³/d miasto uzyskuje z własnych ujęć głębinowych:

- ujęcie „Galmany” przy ul. Pawiej,
- ujęcie „Dobra” przy ul. Podlesie,
- ujęcie „Jarosław Dąbrowski” przy ul. Dolnej,
- ujęcie „Bielany” przy ul. Chłopskiego.

Dla miasta Jaworzna, GPW Katowice dostarcza 53,9 % wody, Galmany 30,6 %, Dobra 8,2 %, Jarosław Dąbrowski 4,8 %, Bielany 1,3 %. Ponadto miasto kupuje wodę z RPWK Chrzanów 0,3 %, RPWK Katowice 0,9 %. Woda po dezynfekcji tłoczona jest do sieci. Tylko z ujęcia „Jarosław Dąbrowski” jest poddawana uzdatnianiu. Praca sieci wodociągowej wspomagana jest pięcioma pompowniami wodociągowymi oraz dwoma zbiornikami. W Warpiu znajduje się zbiornik wodociągowy pośredni, o łącznej pojemności 12000 m³ oraz w Ciężkowicach zbiornik końcowy o pojemności 540 m³.

Sieć magistralna GPW jest w dobrym stanie technicznym. Wodociągi zasilające miejskie są budowane w latach 30-tych i 50-tych XX w., wykonane z żeliwa i stali. Sieć rozdzielcza miasta, budowana od lat 30-tych XX w., charakteryzuje się dużą awaryjnością (1041 awarii w 2002 roku). Sieć będąca w eksploatacji powyżej 20 lat stanowi 41% całości.

Odprowadzanie ścieków²⁰

Kanalizacja miasta Jaworzna była budowana w systemie kanalizacji ogólnospławnej, w latach 70-tych XX w. Rozbudowa kanalizacji w systemie kanalizacji rozdzielczej, była prowadzona głównie na budowanych osiedlach w zabudowie wielorodzinnej. Ścieki kanalizacji systemu rozdzielczego wprowadzane są do kanałów kanalizacji ogólnospławnej. Ścieki ze zlewni rz. Przemysły doprowadzane są na oczyszczalnię „Dąb” – oczyszczalnię mechaniczno – biologiczną, o przepustowości 17000 m³/d, która odprowadza wody po oczyszczeniu w II kl. czystości do rzeki.

W zlewni rzeki Białej Przemysły ścieki wprowadzane są do odbiornika bez oczyszczania. Miasto porządkuje system kanalizacyjny i przystąpiło do realizacji programu „czysta i tania woda”. W roku 2002 wystąpiło 528 awarii kanalizacji, wynikających głównie z wpływów eksploatacji górniczej.

Zaopatrzenie w gaz.

Zaopatrzenie miasta Jaworzna w gaz odbywa się z krajowego systemu przesyłowego Polskiego Górnictwa Naftowego i Gazownictwa S.A. Źródłem gazu jest odgałęzienie $\varnothing$ 200 z gazociągu wysokoprężnego przesyłowego $\varnothing$ 500 relacji Węgrzce – Tworzeń. Gaz dostarczany jest do odbiorców siecią rozdzielczą, średnioprężną.

Osiedla mieszkaniowe zabudowy wielorodzinnej zaopatrywane są w gaz niskiego ciśnienia z pięciu stacji redukcyjno – pomiarowych II°. Sieci rozdzielcze średnioprężne są w dobrym stanie technicznym, posiadają rezerwę przepustowości.

Stacje redukcyjno – pomiarowe I^o posiadają dużą rezerwę przepustowości, umożliwiającą zaopatrzenie w gaz zwiększonej liczby odbiorców.

Zaopatrzenie w ciepło.

Źródłem zaopatrzenia w ciepło systemu ciepłowniczego miasta Jaworzno jest PKE S.A. Elektrownia Jaworzno III.

Wytwarzanie ciepła w elektrowniach oparte jest na układzie skojarzonym produkcji energii elektrycznej i ciepła. W dobrym stanie są wszystkie sieci wykonane w preizolacji. Odcinki w złym stanie technicznym wykonane w technologii tradycyjnej – kanałowej. Średnice magistralne umożliwiają przesył zwiększonej mocy cieplnej przy wystąpieniu zapotrzebowania. Elektrownia Jaworzno III posiada nadwyżkę mocy cieplnej.

¹⁹ Analiza diagnostyczna miasta Etap I Faza 2- kwiecień 2004r
²⁰ Analiza diagnostyczna miasta Etap I Faza 2- kwiecień 2004r

Elektroenergetyka.

System zasilania miasta Jaworzna tworzą:

- ♦ Elektrownia Jaworzno III ze stacją 220kV i stacjami 110kV
- ♦ Stacja Węzłowa 220/110kV Byczyna
- ♦ Główne Punkty Zasilania – stacje 110kV/SN
- ♦ rozdzielnia sieciowa 20/6 kV Warpie i stacje transformatorowe SN/nn
- ♦ linie napowietrzne najwyższych napięć 400kV i 220kV
- ♦ linie napowietrzne wysokiego napięcia 110kV
- ♦ linie kablowe i napowietrzne średnich napięć 30kV, 20kV i 6kV
- ♦ linie kablowe i napowietrzne niskich napięć

Źródła zasilania.

Źródłem zasilania jest zlokalizowana na terenie miasta PKE Elektrownia Jaworzno III S.A., którą tworzą dwa zakłady: Elektrownia Jaworzno II i III.

Moc elektryczna osiągalna w obu źródłach wynosi:

- ♦ Elektrownia Jaworzno III – 1345 MW
- ♦ Elektrownia Jaworzno II – 290MW

Elektrownia Jaworzno III jest elektrownią systemową, wytwarzającą energię elektryczną i ciepłą w skojarzeniu z energią elektryczną o parametrach wymaganych przez odbiorców. Moc elektryczna generowana w źródłach przesyłana jest do krajowego systemu liniami napowietrznymi 220kV poprzez stację 220kV elektrowni oraz Stację Węzłową 220 kV Byczyna.

Linie napowietrzne najwyższych napięć (NNW) 400kV i 220kV

Przez teren miasta przechodzi trasa dwutorowej linii napowietrznej 400kV relacji Rogowiec-Joachimów- Tucznawa – Skawina – Tarnów. Linia ma charakter przesyłowy i obecnie nie bierze bezpośredniego udziału w gospodarce energetycznej miasta. Przebieg trasy tej linii w bezpośrednim sąsiedztwie Stacji Węzłowej Byczyna ułatwi planowaną w perspektywie rozbudowę w/w stacji o rozdzielnię 400 kV.

W planach rozwojowych krajowej sieci przesyłowej przewidywana jest także budowa linii napowietrznej 400kV relacji Byczyna – Studzionka.

Linie napowietrzne 220 kV pełnią funkcję linii przesyłowych, przenoszących podstawowo moc elektryczną od źródeł (elektrowni) do stacji redukcyjno- rozdzielczych 220/110kV.

Istniejące na terenie Jaworzna linie 220kV wyprowadzają energię elektryczną ze stacji Elektrowni III i II do stacji węzłowej Byczyna, skąd przesyłana jest ona do krajowego systemu sieci elektroenergetycznej 220kV.

Linie i urządzenia 220kV i 400kV są w dobrym stanie technicznym, na bieżąco modernizowane i remontowane. Sieci NNW znajdują się w eksploatacji Polskich Sieci Elektroenergetycznych - Południe Sp. z o.o. w Katowicach.

System sieci wysokiego napięcia (WN) 110kV.

System sieci wysokiego napięcia pośredniczy w dostawie energii elektrycznej ze źródeł, poprzez stację 110 kV elektrowni, linie napowietrzne 110 kV do stacji 110kV/SN (GPZ), skąd, po transformacji napięcia, poprzez system sieci średnich i niskich napięć, dostarczana jest do odbiorców miasta.

Na terenie miasta zlokalizowane są następujące GPZ-ty:

♦	Jaworzno I	stacja 110/20/6 kV	moc transformatorów	2 x 25 MVA
♦	Niedzieliska	stacja 110/20/6 kV	moc transformatorów	2 x 40 MVA
♦	Sobieski	stacja 110/6 kV	moc transformatorów	2 x 25 MVA
♦	Szczakowa	stacja 110/30/6 kV	moc transformatorów	1 x 25 MVA i 1x31.5 MVA
♦	Jeleń	stacja 110/6 kV	moc transformatorów	2 x 16 MVA
♦	Kościuszko	stacja 110/6 kV	moc transformatorów	2 x 16 kV
			własność ZGE Sobieski	

GPZ-ty zasilane są ze źródeł napowietrznymi liniami 110 kV i połączone z systemem sieci 110 kV na terenie sąsiednich miast liniami 110 kV relacji:

- ♦ Jaworzno III - GPZ Brzezinka
- ♦ Jaworzno III - GPZ Mysłowice
- ♦ GPZ Niedzieliska - GPZ Sosnowiec
- ♦ GPZ Kościuszko – GPZ Trzebinia
- ♦ GPZ Sobieski – GPZ Jeleń – GPZ Dzieńkowice

Stan techniczny sieci i urządzeń WN jest dobry, stacje WN/SN dysponują pewną rezerwą mocy pozwalającą na rozwój systemu SN/nn. W wypadku znacznego wzrostu zapotrzebowania mocy istnieją techniczne możliwości modernizacji bądź rozbudowy systemu WN/SN.

System sieci i urządzeń WN jest zarządzany i eksploatowany przez Będziński Zakład Elektroenergetyczny S.A.

System sieci średnich i niskich napięć SN/nn.

Bezpośrednią obsługę odbiorców zapewnia układ sieci średnich i niskich napięć, rozbudowany w oparciu o lokalne stacje 110kV/SN. Układ sieci średnich napięć tworzą dwutransformatorowa rozdzielnia sieciowa 20/6kV Warpie, stacje transformatorowo-rozdzielcze SN/nn oraz linie zasilające SN.

Sieć niskiego napięcia wykonana jest jako kablowa i napowietrzna.

Na potrzeby odbiorców pracuje 300 stacji transformatorowych SN/nn, w tym 250 to stacje wewnętrzne, wolnostojące i wbudowane, 50 to stacje słupowe, 178 stacji pracuje na napięciu 20/4,4 kV, 122 stacje na napięciu 6/0,4 kV.

Linie zasilające SN kablowe i napowietrzne prowadzone są na napięciu 30 kV, 20 kV i 6 kV.

System sieci SN/nn zapewnia dostawę energii elektrycznej do odbiorców w mieście o właściwych parametrach zapewniając wymaganą pewność zasilania. Problemy z zapewnieniem ciągłości zasilania odbiorców występują natomiast w jednostkach urbanistycznych:

- ♦ Dąbrowa Narodowa - ul. Dąbrowska, Jasiugi, Wolna, Starowiejska
- ♦ Długoszyn - ul. Nadbrzeżna, Głęboka, Długosza, Skalna, Kręta
- ♦ Jeleń - ul. Roździeńskiego, Sulińskiego, Azot, Dąb
- ♦ Byczyna - Cezarówka Dolna ul. Trzykrotek, Letnia
- ♦ Ciężkowice - ul. Kruka

Telekomunikacja.

System telekomunikacyjny, istniejący na terenie miasta Jaworzno tworzą sieci i urządzenia będące własnością dwóch niezależnych operatorów:

- ♦ Netii- Telekom Silesia S.A. – Katowice, ul. Modelarska
- ♦ Telekomunikacji Polskiej S.A. – Region w Katowicach – Katowice, ul. Francuska

System telekomunikacyjny Netii tworzą:

- ♦ centrala telefoniczna CT Jaworzno
- ♦ koncentratory wyniesione – szt. 11
- ♦ kable teletechniczne magistralne i linie abonenckie.

System Netii na terenie miasta obsługuje głównie mieszkańców dwóch jednostek urbanistycznych Śródmieście Bory i Dąbrowy Narodowej.

System telekomunikacyjny TPSA tworzą:

- ♦ telekomunikacyjne węzły dostępowe
- ♦ kable magistralne
- ♦ abonenckie linie napowietrzne

Sieci i urządzenia TPSA zapewniają obsługę telekomunikacyjną mieszkańców części jednostek urbanistycznych Śródmieście-Bory i Dąbrowa Narodowa (Osiedle Stałe) oraz w całości Długoszyňa, Szczakowej, Ciężkowic, Byczyny, Jelenia i Zespołu Przemysłowego.

Gospodarka odpadami

Jaworzno jest zaliczane do grona 47 miast w Polsce, w których powstało najwięcej odpadów przemysłowych. Głównymi ich wytwórcami w mieście są: przemysł wydobywczy (62%) i energetyczny (35%). Pomimo wytworzenia w sektorze gospodarczym ok. 1,9 mln ton odpadów (wg danych GUS z 2003 r.) na terenie Jaworzna nie powstają obecnie nowe składowiska odpadów przemysłowych - odpady w większości poddawane są odzyskowi. Na terenie Jaworzna istnieją stare składowiska odpadów przemysłowych oraz osadniki wód dołowych nie zrehabilitowane, których oddziaływanie na środowisko jest niekorzystne, wymagające podjęcie działań ograniczających ich wpływ na środowisko oraz ewentualny odzysk części zgromadzonych odpadów (hałdy pogórnice, osadniki wód dołowych). Istniejące laguny (przy oczyszczalni ścieków) będą użytkowane przez właściciela. Największe zagrożenie dla środowiska (oddziaływanie transgraniczne) stanowią substancje niebezpieczne zawarte w odpadach poprodukcyjnych pochodzących z zakładów chemicznych funkcjonujących na terenie Jaworzna od 1917r., gromadzonych w sposób, który nie gwarantował zabezpieczenia środowiska gruntowo wodnego przed ich szkodliwym oddziaływaniem. Dla dotychczas zinwentaryzowanych terenów, na których stwierdzono gromadzenie odpadów konieczne jest wykonanie badań geośrodowiskowych i w zależności od wyników ustalenie dalszego sposobu postępowania i rekultywacji tych terenów. Wykonanie podobnych badań konieczne jest także dla hałdy odpadów po produkcji sody kalcynowanej „Wapniówka” w Szczakowej oraz hałdy odpadów z zakładu „Biel Cynkowa” w Niedzieliskach.

W roku 2002 na terenie Jaworzna zostało zebranych 41 tys. ton odpadów komunalnych. Miejszem ich składowania do 2003r. było wysypisko miejskie położone przy ul. Sobieskiego w Pieczyskach - teren wysypiska przeznaczony jest do zamknięcia i rekultywacji. Obecnie większość odpadów z terenu Jaworzna trafia na składowisko Zakładu Gospodarki Odpadami Komunalnymi w Chrzanowie przy ul. Głogowa 75. Zbiórkę i transport odpadów komunalnych z terenu Jaworzna prowadzi kilka firm.

Aktualny stan gospodarki odpadami dla poszczególnych rodzajów odpadów, określenie potrzeb w zakresie gospodarki odpadami, przedstawienie prognozy wymaganych zmian w zakresie gospodarki odpadami oraz sformułowanie celów i zadań w perspektywie czasowej zostało opracowane w Planie Gospodarki Odpadami dla miasta Jaworzna na lata 2004 - 2015.

1.14. Zadania służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych.

Dla miasta Jaworzna z Planu zagospodarowania przestrzennego Województwa Śląskiego (przyjętego uchwałą Sejmiku Województwa Śląskiego Nr II/21/2/2004 w dniu 21 czerwca 2004r., wynika szereg zadań służących realizacji ponadlokalnych celów publicznych.

Cel „**rozwój ponadlokalnych systemów infrastruktury**” realizowany poprzez następujące kierunki polityki przestrzennej:

- 1) **wspieranie rozwoju infrastruktury komunikacyjnej o znaczeniu ponadregionalnym i regionalnym**, a szczególnie budowa i rozbudowa infrastruktury drogowej – autostrady A4, drogi krajowej S1 i linii kolejowych AGC i AGTC, kontynuacja budowy Drogowej Trasy Średnicowej Katowice – Gliwice z możliwością przedłużenia w kierunku wschodnim do Dąbrowy Górniczej i Jaworzna.
- 2) **wzmacnianie sieci powiązań obszaru województwa z terenami sąsiednimi**, w tym: usprawnianie połączeń na styku z województwem małopolskim, w tym postulowana droga Jaworzno – Chełmek – Oświęcim – Brzeszcze – droga ekspresowa S1 (Droga Współpracy Regionalnej)
- 3) **kształtowanie systemu powiązań wewnętrznych opartych na ciągach dróg krajowych i wojewódzkich** (budowa i przebudowa tych dróg), w tym: modernizacja drogi krajowej 94 (Sławków),
- 4) **tworzenie alternatywnych połączeń wewnątrzaglomeracyjnych**: w tym: kontynuacja budowy Drogowej Trasy Średnicowej Katowice – Gliwice z możliwością przedłużenia w kierunku wschodnim do Dąbrowy Górniczej i Jaworzna oraz

- modernizacja istniejących tras i realizacja nowych połączeń wschód-zachód i północ-południe,
- 5) **budowa i rozbudowa infrastruktury kolejowej**, w tym modernizacja linii kolejowych objętych umową AGC (główne europejskie linie kolejowe); dostosowanie do prędkości 160 km/h/ dla ruchu pasażerskiego:
- E 30 Drezno/Berlin – Legnica – Wrocław - Opole – Pyskowice - Gliwice - Katowice - Jaworzno Szczakowa - Kraków – Lwów - Kijów /postulowana realizacja nowego przebiegu na odcinku Katowice Szopienice - Sosnowiec - Jaworzno Szczakowa/,
  - modernizacja linii kolejowych objętych umową AGTC (ważniejsze linie kolejowe transportu kombinowanego) dostosowanie do prędkości 120km/h dla pociągów towarowych (częściowo wykorzystując odcinki linii AGC): - C-E 30 /Wrocław/ - Gliwice – Ruda Kochłowiec – Katowice Muchowiec – Mysłowice – Jaworzno Szczakowa - /Kraków/,
  - C-E 65/2 Chorzew Siemkowice – Częstochowa - Jaworzno Szczakowa - Czechowice-Dziedzice -Zabrzeg Czarnolesie – Chybie,
- 6) **promowanie rozwoju pasażerskiego transportu zbiorowego** ze szczególnym naciskiem na rozwój i rolę transportu szynowego (kolejowego i tramwajowego) dla zmniejszenia komunikacyjnego zatłoczenia miast, racjonalizacji zużycia energii, zmniejszenia zanieczyszczenia powietrza, hałasu itp., w tym:
- a) opracowanie i wdrożenie „programu rozwoju pasażerskiego transportu zbiorowego obejmującego zagadnienia dotyczące:
- tworzenia systemu obsługi ruchu regionalnego, aglomeracyjnego i lokalnego promującego szynowe środki transportu (np. lekka kolej miejska LKM),
  - możliwości wykorzystania odcinków linii kolei przemysłowych do prowadzenia przewozów aglomeracyjnych lub wykorzystania zlikwidowanych odcinków tych linii dla innych rodzajów transportu /np. trasy rowerowe),
- b) tworzenie centrów i węzłów przesiadkowych transportu zbiorowego,
- 7) **wspieranie rozwoju infrastruktury technicznej** dla zapewnienia bezpieczeństwa dostaw mediów, ograniczenia zagrożeń środowiska oraz poprawy warunków inwestowania szczególnie w strategicznych kompleksach działalności gospodarczej, w tym:
- budowa i modernizacja urządzeń gospodarki wodno-ściekowej, w tym budowa systemów kanalizacji sanitarnej i oczyszczalni ścieków oraz rozbudowa i modernizacja istniejących obiektów dla poprawy funkcjonowania gospodarki ściekowej na terenie całego województwa, w tym priorytetowo na terenach występowania użytkowych zasobów wodnych (w strefach ochronnych ujęć wód i w obszarach występowania Głównych Zbiorników Wód Podziemnych wymagających szczególnej ochrony),
  - prowadzenie gospodarki odpadami zgodnie z zasadami „Planu Gospodarki Odpadami dla Województwa Śląskiego”, w tym budowa instalacji termicznego przekształcania odpadów komunalnych w skojarzeniu z energetyką (fakultatywne lokalizacje - Będzin, Ruda Śląska, Rybnik, Tychy, Jaworzno), stopniowe zamykanie składowisk lokalnych, rekultywacja składowisk nieczynnych i zamykanych, wdrażanie regionalnego systemu gospodarki odpadami niebezpiecznymi,
  - rozwój systemów energetycznych, w tym budowa węzłowej stacji transformatorowej 400 kV w Byczynie wraz z włączeniem jej do istniejącej sieci, modernizacja źródeł wytwarzania energii elektrycznej i sieci przesyłowych.

IV. MOŻLIWOŚCI I OGRANICZENIA ROZWOJU JAWORZNA

Listę uwarunkowań sporządzono na podstawie przeprowadzonych analiz diagnostycznych miasta.²¹

Uwarunkowania zewnętrzne w postaci szans i zagrożeń zidentyfikowano na podstawie diagnozy sytuacji zewnętrznej miasta. Listę uwarunkowań wewnętrznych w podziale na możliwości (siły) i ograniczenia (słabości) zidentyfikowano na podstawie diagnozy sytuacji wewnętrznej miasta.

Listę ułożono zgodnie z przyjętymi do analiz czterema sferami²² w następującej kolejności:

- ♦ **centrum miasta i wewnętrzne relacje przestrzenne,**
- ♦ **układ komunikacyjny miasta,**
- ♦ **baza ekonomiczna miasta,**
- ♦ **przyrodnicze i kulturowe środowisko miasta,**

1. Uwarunkowania zewnętrzne

Szanse.

1. Europole Katowice- Kraków
2. Śląsk – Małopolska- obszary oddziaływania metropolii przez wykorzystanie przestrzeni międzyaglomeracyjnej jako rezerwy otwierającej nowe szanse rozwojowe
3. Przewidywana realizacja Międzynarodowego Centrum Logistycznego CELT w Sławkowie opartego na linii kolejowej LHS.
4. Położenie miasta na europejskich korytarzach transportowych:
  - Nr III. Berlin- Wrocław-Katowice- Lwów- Kijów (autostrada A4z węzłami),
  - Nr VI Gdańsk- Katowice- Żilina z odgałęzieniem Katowice- Ostrawa (droga krajowa S1),
5. Przebudowa drogi S-1
6. Przebudowa węzła „Jeleń”
7. Przewidywana realizacja „Drogi Współpracy Regionalnej”, Oświęcim- Jaworzno- Sławków
8. Położenie miasta na modernizowanych magistralnych linii kolejowych o znaczeniu międzynarodowym,
  - a) objętych umową ACC, pasażerskich relacji:
    - Berlin/Drezno- Zgorzelec- Wrocław- Katowice- Przemyśl- Lwów- Kijów (E30)
  - b) objętych umową AGTC, towarowych, relacji:
    - Wrocław- Gliwice- Ruda Kochłowice- Katowice Muchowiec- Mysłowice- Jaworzno Szczakowa- Kraków (C-E30)
    - Chorzew Siemkowice- Częstochowa- Jaworzno Szczakowa- Czechowice Dziedzice- Zabrzeg Czarnolesie- Chybie (CE65/2)
9. Kontynuacja budowy Drogowej Trasy Średnicowej (DTŚ) Gliwice- Katowice z przedłużeniem do Mysłowic a dalej do Jaworzna i do węzła na A4
10. Modernizacja drogi krajowej nr 79 relacji Kraków-Trzebinia- Chrzanów- Jaworzno- Sosnowiec- Katowice- Chorzów – Bytom, w tym przebudowa ulicy Orłąt Lwowskich do parametrów G2/2 w Sosnowcu
11. Utrzymanie i wzmocnienie powiązań ekologicznych- regionalne korytarze ekologiczne
12. Ochrona i racjonalne wykorzystanie zasobów wód, w tym głównych zbiorników wód podziemnych / GZWP/
13. Istniejący rezerwat Dolina Żabnika
14. Dobra współpraca regionów Śląsk – Małopolska

²¹ Analiza diagnostyczna miasta Etap I Faza 2- kwiecień 2004r., Konceptcja ustaleń Studium Etap 1 Faza 3 - czerwiec 2004r., Konceptcja ustaleń Studium uwzględniająca uwagi Prezydenta Miasta Etap 1 Faza 4- sierpień 2004r.

²² patrz wcześniej

15. Korzyści wynikające z wejścia Polski do UE, w tym możliwość dofinansowania ze środków i funduszy UE, m.in. programów restrukturyzacji terenów przemysłowych, rewitalizacji miejskich dzielnic oraz tworzenie wielofunkcyjnych centrów miejskich.
16. Proces suburbanizacji zachodzący w dużych miastach woj. śląskiego i małopolskiego (odpływ ludności do stref podmiejskich, położonych poza granicami miasta).

Zagrożenia

1. Ograniczone możliwości wykorzystania położenia miasta w III transeuropejskim korytarzu komunikacyjnym (**Autostrada A4**). Powiązania miasta z autostradą możliwe są poprzez drogę ekspresową S1 i drogę krajową nr 79 (węzeł w Chrzanowie).
2. Niewykrystalizowany układ powiązań komunikacyjnych miasta na osi: północ - południe (Oświęcim - Sławków - Olkusz).
3. Brak bezpośredniego dostępu do autostrady na Węźle Jeleń.
4. Wysoki poziom uzależnienia w kształtowaniu i funkcjonowaniu układu komunikacyjnego miasta od relacji z sąsiednimi miastami.
5. Brak wsparcia dla procesów przekształceń terenów po zlikwidowanych zakładach tradycyjnych sektorów działalności i działających w mieście przedsiębiorstw państwowych, które skutkują:
  - społeczną i technologiczną likwidacją ich potencjałów wytwórczych,
  - wysokim obciążeniem środowiska odpadami przemysłowymi
  - wysokim poziomem wskaźnika ludności utrzymującej się ze świadczeń społecznych
  - wysokim wskaźnikiem bezrobocia.
6. Elementy powiązań komunikacyjnych z sąsiednimi miastami o niepełnych parametrach technicznych:
  - rondo na łącznicy S-1 i ulica Orłąt Lwowskich
  - most na Przemysły w ciągu ulic Wojska Polskiego i Wysoki Brzeg
  - węzeł „Jeleń”
  - węzeł „Byczyna”
  - ulica Batorego-Maczki – Sosnowiec
7. Rozwój sąsiadujących terenów usług i produkcji w Sosnowcu
8. Korytarze istniejących i projektowanych sieci najwyższych napięć / 110, 220, 400kV/
9. Rozdzielnie sieciowe 220/110 kV i 110 kV
10. Budowa węzłowej stacji transformatorowej 400kV w Byczynie wraz z włączeniem do istniejącej sieci.
11. Magistrale wody przemysłowej
12. Budowa zbiornika rekreacyjnego „Szczakowa” w Bukownie
13. Lepsza struktura zatrudnienia w sąsiednich miastach i powiatach (przewaga funkcji usługowo – przemysłowych).
14. Wysoka pozycja powiatów woj. małopolskiego na rynku usług edukacyjnych.

2. Uwarunkowania wewnętrzne

Centrum miasta i wewnętrzne relacje przestrzenne.

Możliwości /siły/

1. Historyczny charakter układu przestrzennego centrum miasta- trójkątny rynek, wraz z otaczającymi osiedlami mieszkaniowymi z okresu socrealizmu, osiedlami zabudowy przykładowej o wartościach historycznych oraz osiedlami mieszkaniowymi wielorodzinnymi o ukształtowanej strukturze przestrzennej.
2. Pasmowo- satelitarna struktura przestrzenna miasta sprzyjająca rozwojowi miasta postindustrialnego.

3. Duże zasoby terenów pod zabudowę, szczególnie mieszkaniowo- usługową, w tym:
  - a) tereny do zabudowy posiadające m.p.z.p.
  - b) tereny posiadające zgodę na wyłączenie z użytkowania rolniczego,
  - c) tereny proponowane do zagospodarowanie pod nowe funkcje, w tym nowe centrum miasta („Nowe Miasto”),
  - d) tereny przemysłowe.
4. Oferty i projekty inwestycyjne miasta, w tym: Park Północny, program rewitalizacji i rozwoju zdegradowanych przestrzeni przemysłowych.

Ograniczenia /słabości/

1. Brak charakterystycznych wyróżników (dominant) organizujących zagospodarowanie przestrzenne centrum miasta. Niedostatek przestrzeni publicznych oraz postępująca dekapitalizacja starej zabudowy centrum miasta decydujące o jego wizerunku i atrakcyjności.
2. Dewastacja przestrzeni osiedlowych i obiektów małej architektury osiedlowej obniżająca ich walory funkcjonalne i utrwalająca tendencję utrzymywania się przestrzeni publicznych o niskim standardzie.
3. Istniejące misalokacje²³ zasobów przestrzennych powodujące niską produktywność obszarów zurbanizowanych.
4. Obszary i tereny górnictwa węglowego i utrzymywanie się stref osiadania i odkształceń terenu w wyniku eksploatacji górniczej na zawał ograniczające możliwości rozwojowe atrakcyjnie położonych terenów inwestycyjnych i powodujące wysokie koszty eksploatacji infrastruktury technicznej.
5. Występowanie obszarów dawnego płytkiego kopalnictwa węgla kamiennego, stwarzających istotne zagrożenie dla terenów istniejącej i projektowanej zabudowy.
6. Ruch tranzytowy odbywający się przez rynek.
7. Korytarze sieci elektroenergetycznych.
8. Obszary starej zabudowy wymagające rewitalizacji.
9. Osiedla wielorodzinne „blokowiska” do rewitalizacji / humanizacji/.
10. Tereny składowisk przemysłowych, w tym materiałów niebezpiecznych- stanowiące elementy dysharmonizujące przestrzeń miasta.
11. Niezagospodarowane zdewastowane tereny przemysłowe i ugorowane tereny rolne.
12. Niekorzystna struktura demograficzna miasta, pogłębiona ujemną migracją.
13. Poszerzanie się dezintegracji społecznej, szczególnie wśród mieszkańców wielorodzinnych blokowisk.
14. Duży odsetek ludności utrzymującej się ze świadczeń społecznych.
15. Nieuregulowany stan prawny nieruchomości.

Układ komunikacyjny miasta

Możliwości /siły/

1. Linie kolejowe o znaczeniu państwowym i lokalnym, z dworcem i węzłem PKP Szczakowa oraz przystankiem Ciężkowice.
2. Tereny po liniach PKP jako potencjalne korytarze komunikacji kołowej.
3. Odcinki układu drogowego o poprawnym przebiegu i wymaganych parametrach
4. Projekty unijne miasta:
  - Jaworzno twarzą do autostrady- przebudowa podstawowego układu drogowego Jaworzna,

---

²³

część 2- Synteza uwarunkowań

- Droga Współpracy Regionalnej- budowa drogi Oświęcim-Jaworzno z węzłem autostradowym.

Ograniczenia /słabości/

1. Niesprawność układu komunikacyjnego miasta, związana z brakiem wyraźnej hierarchizacji układu drogowego i ulicach nie odpowiadających wymaganym parametrom technicznym.
2. Uciążliwość ruchu tranzytowego przez rynek.
3. Niepełny układ obwodowy między jednostkami satelitarnymi.
4. Ograniczony dostęp do autostrady A4 (zablokowany Węzeł Jeleński).

Baza ekonomiczna miasta.

Możliwości / siły/

1. Istniejący przemysł, w tym silna pozycja gospodarcza PKE Elektrownia Jaworzno III S.A. i ZGE Sobieski – Jaworzno III sp. z o.o. będących największymi pracodawcami w mieście.
2. Tereny poprzemysłowe do przekształceń.
3. Tereny inwestycyjne przygotowane planistycznie.
4. Tereny o wysokiej bonitacji gleb.
5. Oferty inwestycyjne miasta:
  - Gminna Strefa Aktywności Gospodarczej "Węzeł Jeleński",
  - tereny inwestycyjne węzle Jęzor.
6. Projekty unijne miasta:
  - Park Północny- program rewitalizacji i rozwoju zdegradowanych przestrzeni poprzemysłowych miasta Jaworzna,
  - Jaworznicki Park Przemysłowy.
7. Potencjał rozwojowy miasta:
  - produkcja energii,
  - odłogowane grunty rolne (Byczyna, Bory, Jeleń),
  - tereny leśne,
  - tereny rekreacyjne,
  - tereny poprzemysłowe,
  - tereny niezabudowane przy głównych ciągach komunikacyjnych,
  - lokalne zasoby surowców mineralnych,
  - wysoki poziom zatrudnienia w usługach nierynkowych,
  - szkolnictwo średnie techniczne,
  - wysoka wartość majątku produkcyjnego przedsiębiorstw z terenu miasta oraz wysoki poziom ich inwestycji,
  - wysoki poziom gospodarności samorządu mierzony wielkością dochodów budżetowych na 1 mieszkańca.
8. Projekty unijne miasta: Czysta i tania woda- modernizacja i rozbudowa sieci wodociągowo-kanalizacyjnej miasta Jaworzna Realizacja projektu inwestycyjnego dotyczącego uregulowania gospodarki wodno-ściekowej na terenie całego miasta.
9. Oczyszczalnia ścieków z kolektorami magistralnymi.
10. Tereny skanalizowane,
11. Główne punkty zasilania w energię elektryczną / GPZ/ i stacje transformatorowe.
12. Stacje gazowe SRP i magistrale gazowe.
13. Tereny zgazyfikowane.
14. Ujęcia wody i wodociągi magistralne, w tym przemysłowe.
15. Elektrociepłownia Jaworzno II i ciepłociągi magistralne.
16. Tereny uciepłnionione.

Ograniczenia/ słabości/

1. Restrukturyzacja tradycyjnych sektorów działalności i działających w mieście przedsiębiorstw państwowych.
2. Niski poziom wykształcenia i kwalifikacji zawodowych mieszkańców.
3. Niski poziom samoorganizacji lokalnego sektora biznesu.
4. Niedorozwój instytucji i instrumentów wspierających lokalne środowisko przedsiębiorczości.
5. Niski poziom otwarcia na kapitał zagraniczny
6. Niski poziom przedsiębiorczości mieszkańców.
7. Niekorzystna relacja ludności zawodowo czynnej do biernej.
8. Wymagająca uporządkowania gospodarka wodno – ściekowa, sieć wodociągowa i kanalizacyjna o dużej awaryjności wskutek szkód górniczych, sieci elektroenergetyczne średnich i niskich napięć o niskim stanie technicznym, nie zapewniają w skali miasta korzystnych standardów obsługi i zwiększania jego możliwości rozwojowych.
9. Korytarze sieci elektroenergetycznych.

Przyrodnicze i kulturowe środowisko miasta**Możliwości /siły/**

1. Naturalne walory przyrodnicze, w tym duże kompleksy leśne - około 35,2 % powierzchni miasta, obszary przyrodniczo cenne objęte ochroną prawną: rezerwat przyrody „Dolina Żabnika, powierzchniowy pomnik przyrody - „Sasanka”, obszar chronionego krajobrazu - kompleks leśny „Dobra-Wilkoszyn”, liczne pomniki przyrody i użytki ekologiczne.
2. Urozmaicony krajobraz, znaczne kulminacje terenowe oraz bogata sieć rzeczna i zbiorniki wodne.
3. Tereny zielone zagospodarowane i projektowane oraz tereny i obiekty ośrodków rekreacyjno - sportowych przyciągające użytkowników spoza miasta i z woj. Śląskiego, m.in. Ośrodek Wypoczynkowo-Rekreacyjny „Sosina” w Szczakowej, Hippi czny Ośrodek Rehabilitacyjno-Rekreacyjny w Ciężkowicach, Baza Nurkowa "Gródek" w Szczakowej.
4. Tereny zieleni miejskiej, parkowej, cmentarnej i ogródki działkowe.
5. Hala widowiskowo- sportowa MCKiS.
6. Boiska sportowe.
7. Basen PKE Elektrownia Jaworzno III.

Ograniczenia/ słabości/

1. Tereny rolnicze- nieużytkowane, ugorowane.
2. Występowanie terenów zdegradowanych, przemysłowych i niezagospodarowanych powodujących obniżenie jakości życia mieszkańców miasta i jego atrakcyjności inwestycyjnej.
3. Niezadawalający stan czystości wód powierzchniowych.
4. Znaczny stopień zanieczyszczenia gleb metalami ciężkimi, ograniczający na niektórych obszarach możliwość rolniczego wykorzystania gruntów.
5. Brak ściśle określonej granicy polno- leśnej.
6. Dewastacja przestrzeni osiedlowych i obiektów małej architektury osiedlowej.

V. Lista problemów przestrzennych miasta.

W każdym mieście występuje znacząca liczba problemów domagających się rozwiązania. Problemy te różnią się między sobą, co do:

- ♦ sfery funkcjonowania miasta, w której się pojawiają,
- ♦ źródeł (przyczyn) ich powstawania,
- ♦ przestrzennego zasięgu ich występowania,
- ♦ charakteru lokalizacji i długotrwałości wywoływanych przez nie skutków,
- ♦ sposobu postrzegania ich ważności (stopnia pilności ich rozwiązania) przez różne grupy podmiotowe wewnątrz miasta.

Za **problemy²⁴ przestrzenne miasta** uznano takie, które związane są z:

- ♦ niedostatkami funkcji w strukturze zagospodarowania przestrzennego,
- ♦ wzajemną kolizyjnością funkcji i elementów zagospodarowania przestrzennego,
- ♦ niską sprawnością funkcjonowania systemów infrastruktury technicznej,
- ♦ eksploatacją zasobów i związaną z nią skalą degradacji środowiska i antropopresji²⁵ wymagającą nadzwyczajnych środków naprawczych, łagodzących i zapobiegawczych,
- ♦ występowaniem terenów, wywołujących dysharmonię krajobrazu,
- ♦ dekapitalizacją i degradacją zabudowy,
- ♦ barierami technicznymi, wynikającymi z zaopatrzenia w wodę, utylizacją ścieków, dostępnością komunikacyjną, zasilaniem w energię elektryczną,

W zagospodarowaniu przestrzennym miasta wyłaniają się następujące problemy:

<i>Problem:</i>	Brak ukształtowanego wielkomiejskiego centrum miasta
<i>Istota i skutki nie rozwiązania problemu:</i>	<ul style="list-style-type: none"> ♦ niedostatek przestrzeni publicznych, ♦ degradacja techniczna, estetyczna i społeczna XIX-wiecznej zabudowy mieszkaniowej, ♦ rozproszenie miejsc świadczenia usług administracyjnych, kulturowych, edukacyjnych i handlowych w mieście, ♦ utrzymanie misalokacji zasobów przestrzennych- funkcjonalnej i lokalizacyjnej.
<i>Główny obszar występowania problemu:</i>	♦ istniejące centrum miasta obejmujące Rynek i przyległe tereny pomiędzy ulicą Pocztową, Grunwaldzką i Królowej Jadwigi.
<i>Wizja rozwiązań:</i>	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Nowe Miasto - nowe, współczesne centrum miasta, zlokalizowane na terenach po szybie Kościuszko, o funkcji administracyjno-usługowo- handlowej , ♦ ustalenie skali przestrzennej budowy centrum oraz przyciągnięcia funkcji metropolitalnej wymagającej nowoczesnej architektury oraz kadr o wysokich kompetencjach, ♦ konieczność uzyskania wysokiej koncentracji środków finansowych na przebudowę centrum miasta,
<i>Problem:</i>	Niesprawność wewnętrznego układu komunikacyjnego miasta
<i>Istota i skutki nie rozwiązania problemu:</i>	<ul style="list-style-type: none"> ♦ uciążliwości ruchu tranzytowego przez rynek, ♦ występowanie odcinkowo ulic nieodpowiadających wymaganym parametrom technicznym, ♦ brak zaplecza technicznego – stacji paliw, parkingów itp., ♦ brak segregacji ruchu (kołowego, pieszego i rowerowego), ♦ „zakorkowanie” centralnej części miasta, ♦ przeciążenie ul. Grunwaldzkiej.

²⁴ problem- poważne zagadnienie, zadanie wymagające rozwiązania, rozstrzygnięcia, sprawa trudna do rozwiązania. Słownik Wyrazów Obcych, PWN, 1980r

²⁵ antropopresja- wpływ wywierany przez człowieka na środowisko poprzez prowadzoną przez niego działalność

- Główny obszar występowania problemu:*
- ♦ Rynek i przyległe tereny pomiędzy ulicą Pocztową, Grunwaldzką i Królowej Jadwigi,
  - ♦ DK 79 w ciągu ulic Katowicka, Grunwaldzka, Krakowska,
  - ♦ charakter obszaru przylegającego – przewaga zabudowy mieszkaniowej.
- Wizja rozwiązań:*
- ♦ południowa obwodnica centrum w ciągu DK 79,
  - ♦ południowa obwodnica śródmieścia od ul.Orląt Lwowskich poprzez ul.Martyniaków do ul.Krakowskiej jako przedłużenie Drogowej Trasy Średnicowej z Mysłowic do Chrzanowa,
  - ♦ konieczność uzyskania wysokiej koncentracji środków finansowych na przebudowę centrum miasta.
- Problem:* **Ograniczony poziom integracji wewnętrznego układu komunikacyjnego miasta z zewnętrznym (regionalnym i europejskim) przez zablokowany Węzeł Jeleński na autostradzie A4**
- Istota i skutki nie rozwiązania problemu:*
- ♦ brak pełnego „otwarcia dla miasta węzła Jeleń” ogranicza pełne wykorzystanie autostrady A4,
  - ♦ ograniczone możliwości wykorzystania położenia miasta w transeuropejskim korytarzu komunikacyjnym,
  - ♦ peryferyzacja miasta w układzie międzyregionalnym,
  - ♦ ograniczone możliwości wykorzystania terenów inwestycyjnych, zlokalizowanych przy autostradzie i węźle.
- Główny obszar występowania problemu:*
- ♦ jednostka strukturalna Jeleń,
  - ♦ autostrada A4.
- Wizja rozwiązań:*
- ♦ realizacja Drogi Współpracy Regionalnej,
  - ♦ przebudowa węzła na autostradzie,
  - ♦ strefa aktywności gospodarczej.
- Problem:* **rozproszenie sieci osadniczej i tendencje do dalszego jej rozpraszania**
- Istota i skutki nie rozwiązania problemu:*
- ♦ dysharmonia krajobrazu,
  - ♦ rozdrobnienie struktury ekologicznej,
  - ♦ niska sprawność funkcjonowania systemów infrastruktury technicznej,
  - ♦ duża awaryjność sieci infrastruktury wskutek szkód górniczych,
  - ♦ wysokie koszty funkcjonowania miasta,
  - ♦ jednostki strukturalne miasta
- Główny obszar występowania problemu:*
- ♦ koncentrowanie zabudowy drogą administracyjną,
  - ♦ wyznaczenie terenów wyłączonych z zabudowy,
  - ♦ ochrona gruntów niezabudowanych,
  - ♦ elastyczne przepisy dotyczące ochrony dziedzictwa narodowego,
  - ♦ pełniejsze wykorzystanie istniejącej infrastruktury w celu obniżenia kosztów jej eksploatacji,
  - ♦ ustanawianie stref ekspozycji krajobrazowej, chronionych przed zabudową,
- Problem:* **tereny przemysłowe (zabudowane i składowiska) wymagające przekształceń**
- Istota i skutki nie rozwiązania problemu:*
- ♦ występowanie terenów przemysłowych powodujących obniżenie jakości życia mieszkańców miasta i jego atrakcyjności inwestycyjnej,
  - ♦ miasto jest obciążone skutkami ekologicznymi i społecznymi zagospodarowania terenów przemysłowych.

- Główny obszar występowania problemu:*
- ♦ tereny zlikwidowanej KWK Jan Kanty, szyb Leopold, szyb Kościuszko,
  - ♦ tereny zlikwidowanej elektrowni Jaworzno I,
  - ♦ nieczynne hałdy przy szybie Piłsudski,
  - ♦ nieczynne hałdy poniżej ul. Orłąt Lwowskich,
  - ♦ hałda sodowa w Hucie Szkła "Szczakowa" S.A.
- Wizja rozwiązań:* Projekty miejskie:
- ♦ Nowe Miasto,
  - ♦ Jaworznicki Park Przemysłowy,
  - ♦ tereny przemysłowe „Zachód”,
  - ♦ tereny o nowych funkcjach, usługowych i produkcyjno- usługowych.
- Problem:* **osiedla zabudowy wielorodzinnej wymagające rehabilitacji technicznej, estetycznej i społecznej.**
- Istota i skutki nie rozwiązania problemu:*
- ♦ postępująca dewastacja przestrzeni osiedlowych i obiektów małej architektury osiedlowej obniżająca ich walory funkcjonalne i utrwalająca tendencję utrzymywania się przestrzeni publicznych o niskim standardzie,
  - ♦ porzucanie mieszkań w blokach z przyczyn społecznych,
  - ♦ poszerzanie się dezintegracji społeczności lokalnej.
- Główny obszar występowania problemu:*
- ♦ w Śródmieściu – Os. Leopold, Os. Górnicze, Os. Podwale, Os. Podłęże, Os. Na Skałce i Os. Wandy,
  - ♦ w Dąbrowie Narodowej i Os. Stałym – Os. Stałe, bez części mieszkaniowej z okresu socrealizmu objętej ochroną konserwatorską,
  - ♦ w Szczakowej – Os. Gagarina.
- Wizja rozwiązań:*
- ♦ objęcie terenów programem humanizacji zabudowy
- Problem:* **zaniechanie produkcji rolnej na około 70% arealów użytków rolnych i postępujące ugorowanie gruntów**
- Istota i skutki nie rozwiązania problemu:*
- ♦ odłogowane grunty rolne
- Główny obszar występowania problemu:*
- ♦ jednostki strukturalne Byczyna, Bory, Jeleń
- Wizja rozwiązań:*
- ♦ rozwijanie rolnictwa wielkotowarowego,
  - ♦ zalesienia,
  - ♦ utrzymanie ekstensywnych łąk,
  - ♦ wykluczenia nierolniczych sposobów użytkowania terenu,
  - ♦ zakaz zabudowy niezwiązanej z obsługą terenów rolnych.
- Problem:* **nieuregulowany stan prawny gruntów i rozdrobnienie struktury własnościowej nieruchomości**
- Istota i skutki nie rozwiązania problemu:*
- ♦ brak możliwości działań modernizacyjnych i restytucji zasobów mieszkaniowych w części centralnej miasta,
  - ♦ brak dostępu do atrakcyjnych gruntów i budynków, dla potencjalnych inwestorów.
- Główny obszar występowania problemu:*
- ♦ Śródmieście
- Wizja rozwiązań:*
- ♦ powiększanie gminnego zasobu nieruchomości
- Problem:* **gęsta sieć korytarzy napowietrznych linii elektroenergetycznych wysokich i średnich napięć**

- Istota i skutki nie rozwiązania problemu:*
- ♦ realizacja inwestycji sieciowych w oderwaniu od wrażliwości i walorów estetycznych krajobrazu oraz charakteru układów ekologicznych, wywołująca dysharmonię krajobrazu i naruszenie integralności przestrzennej kluczowych ekosystemów (głównie lasów i terenów rolniczej przestrzeni produkcyjnej),
  - ♦ ograniczenia w możliwości zabudowy atrakcyjnych terenów, wynikające z przepisów odrębnych
- Główny obszar występowania problemu:*
- ♦ całe miasto, z wyjątkiem Ciężkowic
- Wizja rozwiązań:*
- ♦ korekty i wariantowanie tras projektowanych linii w oparciu o studia krajobrazowe, szczególnie na obszarach prawnie chronionych lub o atrakcyjnej lokalizacji.
- Problem:* **wymagająca uporządkowania gospodarka wodno-ściekowa**
- Istota i skutki nie rozwiązania problemu:*
- ♦ brak kanalizacji w niektórych jednostkach miasta,
  - ♦ awaryjność sieci wodociągowej i kanalizacyjnej,
  - ♦ zanieczyszczenie wód potoków i rzek w mieście
- Główny obszar występowania problemu:*
- ♦ całe miasto
- Wizja rozwiązań:*
- ♦ realizacja programu miejskiego „Czysta i tania woda”.
- Problem:* **obszary ryzyka ekologicznego, naturalne i wynikające z działalności człowieka**
- Istota i skutki nie rozwiązania problemu:*
- ♦ utrzymywanie się stref osiadania i odkształceń terenu w wyniku eksploatacji górniczej,
  - ♦ występowanie obszarów dawnego płytkiego kopalnictwa węgla kamiennego, stwarzających istotne zagrożenie dla terenów istniejącej i projektowanej zabudowy,
  - ♦ podtopienia (naturalne i antropogeniczne),
  - ♦ zwiększenie zagrożenia powodziowego,
  - ♦ składowiska odpadów niebezpiecznych,
  - ♦ tereny składowania odpadów, nieczynne, które nie posiadają dokumentacji, stwarzają trudności i zagrożenie dla środowiska,
  - ♦ obniżenie atrakcyjności inwestycyjnej terenów,
  - ♦ obniżenie jakości życia mieszkańców.
- Główny obszar występowania problemu:*
- ♦ południowe tereny pomiędzy Byczyną a Lasem Wilkoszyńskim,
  - ♦ południowo – zachodnie tereny Lasu Podłęże,
  - ♦ dolina Przemszy,
  - ♦ większość terenów Dąbrowy Narodowej,
  - ♦ w większości wolne od zabudowy tereny parku im. Lotników Polskich,
  - ♦ obszary dawnego płytkiego kopalnictwa zagrażające zabudowie aż po Bory na południu miasta (po szybach Kościuszko i Piłsudski byłej KWK Jaworzno),
  - ♦ hałda sodowa „Wapniówki” w Szczakowej,
  - ♦ podtapianie zabudowy mieszkaniowej w Ciężkowicach wodami Łuźnika,
  - ♦ podtapianie zabudowy w Szczakowej i w Długoszynie, wodami Koziego Brodu,
  - ♦ podtopienia związane z Byczynką występują w centrum Byczyny i jej obszarach południowych.

- Wizja rozwiązań:*
- ◆ lokalizacja zabudowy na terenach prognozowanych stref osiadania i odkształceń terenu w wyniku eksploatacji górniczej oraz występowania obszarów dawnego płytkiego kopalnictwa węgla kamiennego, powinna być poprzedzona rozpoznaniem geotechnicznym oraz opinią Okręgowego Urzędu Górniczego, uzyskanymi na etapie opracowania m.p.z.p, decyzji o warunkach zabudowy lub decyzji o lokalizacji inwestycji celu publicznego,
  - ◆ ograniczanie zabudowy w dolinach potoków,
  - ◆ wyłączenie z zabudowy terenów narażonych na podtopienia i potencjalnie zagrożonych powodzią,
  - ◆ przeprowadzenie specjalistycznych badań, dokumentujących zagrożenia wynikające z lokalizacji składowisk odpadów.
- Problem:*
- Istota i skutki nie rozwiązania problemu:*
- kolizyjność występujących na określonym obszarze funkcji.**
- ◆ swoboda lokalizacji działalności a zachowanie walorów dobra wspólnego, w terenach mieszkaniowych lub z nią sąsiadujących,
  - ◆ lokalizacje funkcji, dla których uciążliwość jest trudna do udowodnienia oraz generujące ruch samochodowy i osobowy, m.in.:
    - stacje telefonii komórkowej,
    - warsztaty i serwisy samochodowe,
    - autosalony i autozłomy,
    - myjnie,
    - składy budowlane,
    - obiekty gastronomiczne,
  - ◆ postępujące procesy dekapitalizacji i degradacji zabudowy a współczesne wymagania ładu przestrzennego, polegające na prowadzeniu drobnych inwestycji niewymagających pozwoleń na budowę, m.in.:
    - termomodernizacje budynków,
    - ogrodzenia,
    - reklamy,
  - ◆ brak jednoznacznych instrumentów prawnych umożliwiających utrzymanie ładu przestrzennego na terenach nie objętych miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego. Decyzje o lokalizacji inwestycji celu publicznego i o ustaleniu warunków zabudowy nie są objęte wymogiem zachowania zgodności z ustaleniami studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego.
- Główny obszar występowania problemu:*
- ◆ tereny ukształtowanej, projektowanej i rezerwowej zabudowy mieszkaniowej i mieszkaniowo- usługowej.
- Wizja rozwiązań:*
- ◆ przyjęcie w planach zagospodarowania przestrzennego zasady zapewniającej wzajemną niekonfliktowość lokalizowanych funkcji,
  - ◆ lokalizacja nieuciążliwych funkcji usługowych i produkcyjnych, na odpowiednio dużych wydzielonych działkach, umożliwiających izolację od podstawowego i sąsiadującego z działką przeznaczenia mieszkaniowego oraz na eliminację ewentualnych uciążliwości.

- Problem:** **podjęcie eksploatacji dolomitu w złożu „Byczyna” - obszar zmiany studium nr 1^{***}**
- Istota i skutki nie rozwiązania problemu:**
- ♦ przestrzenne ograniczenie możliwości rozwoju zabudowy Byczyny w kierunku wschodnim, a Cezarówki Dolnej w kierunku zachodnim, ze względu na przewidywany sposób prowadzenia eksploatacji metodą odkrywkową (strzałową),
  - ♦ w granicach maksymalnego zasięgu oddziaływania planowanej eksploatacji (obszary: fali uderzeniowej, rozrzutu odłamków skalnych, fal sejsmicznych) znajdzie się istniejąca i projektowana zabudowa oraz teren drogi krajowej nr 79,
  - ♦ spadek wartości gruntów w sąsiedztwie,
  - ♦ obciążenie lokalnego układu drogowego transportem ciężkim przez prowadzenie transportu urobku za pomocą samochodów technologicznych lub dostosowanych samochodów ciężarowych, po istniejących drogach gruntowych, położonych na południe i południowy zachód do ul. Krakowskiej - drogi krajowej nr 79,
  - ♦ zwiększenie się uciążliwości dla zabudowy i projektowanych terenów budowlanych oraz terenów zielonych przez nakładanie się oddziaływań eksploatacji dolomitu na oddziaływania z prowadzonej eksploatacji węgla kamiennego. Zagrożenie stanowiąc będą deformacje nieciągłe terenu, będące jej następstwem. ZGE „Sobieski – Jaworzno III” prowadzący eksploatację w rejonie Byczyny, przewiduje występowanie szkód górniczych w rejonie rozpoczętej eksploatacji nowych pokładów węgla kamiennego w kategoriach szkód górniczych 0 – IV, w tym w rejonie planowanej eksploatacji dolomitów – IV kategorii.
  - ♦ konieczność odwodnienia wyrobiska dla prowadzonej eksploatacji - aktualnie brak jest odbiornika wód,
  - ♦ powstanie leja depresji spowodowanego koniecznością odwodnienia obszaru, który swym zasięgiem będzie obejmował rz. Byczynkę,
  - ♦ w południowo-wschodniej części obszaru występujące rudy cynku i ołowiu, które były przedmiotem eksploatacji prowadzonej przez ZG „Trzebionka” S.A. z siedzibą w Trzebini w obrębie Terenu i Obszaru Górniczego „Trzebionka I”. Kopalnia zakończyła eksploatację w 2009 r. Zakończenie eksploatacji złóż cynku i ołowiu i zalanie kopalni przyczyni się do odbudowania triasowego zbiornika wód co będzie wiązało się z koniecznością odprowadzenia i odpompowywania wód z wyrobiska dolomitów. Aktualnie brak jest odbiornika tak znacznych ilości wód.
  - ♦ zanieczyszczenie triasowego zbiornika wód podziemnych, GZWP – 452- Chrzanów poprzez infiltrację zanieczyszczonych wód z rzeki Byczynki,
  - ♦ możliwość odtworzenia się triasowego zwierciadła na rzędnych 280m.n.p.m. co niesie za sobą konieczność prowadzenia odwodnienia wyrobiska, oszacowany wstępnie dopływ do wyrobiska to 140 m³/h,
  - ♦ eksploatacja będzie źródłem nadmiernego hałasu i pogorszy lokalny klimat akustyczny (prowadzenie prac strzałowych, hałas powstający na etapie transportu surowców) oraz pogorszeniu ulegną warunki aerosanitarnie (znaczne zapylenie powietrza),
  - ♦ obniżenie zwierciadła wody w wyniku eksploatacji dolomitów spowoduje również zmiany warunków gruntowo - wodnych

**

zmiana wprowadzona Uchwałą VII/83/2011 Rady Miejskiej w Jaworznie z dnia 28 kwietnia 2011 r.

- kompleksu leśnego położonego na wschód od projektowanej eksploatacji, eksploatacja spowoduje nawiewanie zanieczyszczeń pyłowych z terenu wyrobiska co w konsekwencji spowodują obumieranie lasu,
- ◆ nieodwracalne zmiany krajobrazu i ukształtowania terenu oraz utratę unikatowych zbiorowisk w projektowanym obszarze chronionym pod nazwą Jaworznicki Zespół Przyrodniczo – Krajobrazowy (Pagóry Jaworznickie – cenna z przyrodniczego i krajobrazowego punktu widzenia forma geomorfologiczna),
  - ◆ ograniczenie korytarzy ekologicznych o znaczeniu ponadlokalnym umożliwiających wymianę bioróżnorodności, obejmujących tereny użytkowane rolniczo oraz rozległe obszary nieużytków
- Główny obszar występowania problemu:**
- ◆ obszar objęty zmianą studium nr 1 „Byczyna” – tereny mieszkaniowe i usługowe, uzupełniająco infrastrukturalne elektroenergetyki oraz produkcji rolnej.
- Wizja rozwiązań:**
- ◆ w wyniku przeprowadzonych analiz dotyczących ochrony środowiska nie wprowadza się wnioskowanej eksploatacji dolomitu,
  - ◆ wprowadzenie na rysunku studium aktualnych udokumentowanych granic złoża dolomitów „Byczyna I”.
- Problem:** **budowa szybu wentylacyjnego Grzegorz” wraz z niezbędną zabudową kubaturową i infrastrukturą dla PKW SA.**
- Istota i skutki nie rozwiązania problemu:**
- ◆ lokalizacja na działce nr 4067 obręb Byczyna szybu „Grzegorz” :
    - w I etapie do 2015r., jako szybu wentylacyjno- materiałowego z możliwością zjazdu załogi wraz z drogą dojazdową, placem materiałowym, obiektami socjalnymi dla załogi, parkingiem oraz instalacjami i urządzeniami infrastruktury technicznej niezbędnej do funkcjonowania szybu, w tym elektroenergetycznej stacji transformatorowo- rozdzielczej i linii elektroenergetycznej 110kV
    - w II etapie 2015-2025 rozbudowa infrastruktury poprzez budowę: nadszybia z wieżą wyciągową, budynku maszyny wyciągowej, budynku magazynowo- warsztatowego, budynku socjalno- biurowego dozoru i obsługi szybu oraz pozostałej infrastruktury,
  - ◆ w rejonie ul. Kaczeńców w odległości ok.400m wydano decyzję dla lokalizacji zabudowy mieszkaniowej,
  - ◆ określenia wymagają warunki obsługi komunikacyjnej obszaru w trakcie realizacji inwestycji – konieczność wydzielenia drogi wewnętrznej (serwisowej) lub innej poza obszarem zabudowanym, w bezpośrednim sąsiedztwie autostrady A4, do drogi krajowej nr 79 lub do układu lokalnego
  - ◆ proponowany odcinek sieci 110kV nie ma potwierdzenia w miejskich dokumentach planistycznych
- Główny obszar występowania problemu:**
- ◆ lokalizacja szybu obejmuje tereny zdrenowane, zagrożone podtopieniami, rejon zalegania gliny ceramicznej „Byczyna” oraz położenie w sąsiedztwie istniejącej i projektowanej zabudowy mieszkaniowej dodatkowo z ingerencją w sąsiadujący kompleks leśny.
- Wizja rozwiązań:**
- ◆ lokalizacja szybu była wskazana w obowiązującym studium uchwalonym w 2005r., a obecnie podtrzymana jest przez Południowy Koncern Węglowy ZGE „Sobieski – Jaworzno III”, który planuje rozpoczęcie eksploatacji nowych pokładów węgla w obrębie terenu górniczego Byczyna ustanowionego decyzją nr 33/2000/Ł z dnia

14.07.2000r. na wydobywanie węgla kamiennego ze złoża kopalni Jaworzno udzielonej przez MOŚN i L do roku 2017. Wydobycie prowadzone jest w granicach Obszaru Górniczego: „Byczyna” (Koncesja nr DGiKGe-4771-14/6833/08/KO z dnia 1 grudnia 2008 r. wydana przez Ministra Środowiska, termin ważności 14 lipiec 2017 r.),

- ♦ dopuszcza się wyznaczenie terenów produkcyjno – usługowych obejmujących możliwość lokalizacji zabudowy kubaturowej wraz z drogą dojazdową do szybu.
- ♦ zaleca się rezygnację z lokalizacji nowej zabudowy mieszkaniowej, w bezpośrednim sąsiedztwie szybu,
- ♦ nakazuje się maksymalną ochronę lasów w sąsiedztwie planowanej inwestycji,
- ♦ nowe zagospodarowanie obszaru powinno uwzględniać ochronę walorów krajobrazowych, z uwagi na położenie w rejonie przebiegu autostrady A4.

Problem:

zaktywizowanie terenów na południe od autostrady - obszar zmiany studium nr 3 rejon „Dąb”

Istota i skutki nie rozwiązania problemu:

- ♦ obszar obejmuje tereny podmokłe, z istniejącymi ciekami,
- ♦ ze względu na swoje położenie w widłach rzek Przemszy i Byczynki dominującymi zbiorowiskami roślinnymi są tutaj wilgotne łąki z charakterystycznymi dla tego typu siedliska gatunkami roślin.
- ♦ w części środkowej terenu znajduje się niewielki zbiornik wodny, użytkowany rekreacyjnie przez wędkarzy
- ♦ w północno-zachodnim fragmencie teren znajduje się niewielki obszar zajęty przez zbiorowisko leśne Niewielki fragment zadrzewiony znajduje się również na południe od zbiornika wodnego.

Główny obszar występowania problemu:

- ♦ w obrębie jednostki Jeleń, przy granicy Jaworzna z miastem Imielin. Od północy granicę obszaru wyznacza autostrada A4, od wschodu rozległe kompleksy łąk, od południa koryto rzeki Byczynki a od zachodu obwałowane koryto rzeki Przemszy.
- ♦ W części północnej części obszaru zlokalizowana jest przepompownia wody „Dzieńkowice 2 – Jeleń”.

Wizja rozwiązań:

- ♦ W wyniku przeprowadzonych analiz dotyczących ochrony środowiska proponuje się na obszarze objętym zmianą studium pozostawienie dotychczasowego kierunku zagospodarowania obszaru tj. tereny łąk i lasów, jako terenu o istotnym znaczeniu dla zachowania bioróżnorodności miasta z wyłączeniem niewielkiego fragmentu przylegającego do przepompowni od strony wschodniej i południowo-wschodniej z nakazem uwzględnienia skomplikowanych warunków gruntowych
- ♦ Utrzymuje się istniejące tereny urządzeń wodociągowych, zbiornik wodny oraz tereny lasów.

Problem:

Istota i skutki nie rozwiązania problemu:

Ekspansja wielkopowierzchniowych obiektów handlowych ****

- ♦ **Zmiany tendencji rozwojowych wielkopowierzchniowych obiektów handlu detalicznego (lokalizacja w miastach średniej wielkości), w powiązaniu ze wzrostem dochodów ludności oraz atrakcyjności inwestycyjnej miasta doprowadziły do wzrostu zainteresowania inwestorów budową tego rodzaju obiektów w Jaworznie, również w obszarach, w których polityka przestrzenna dotychczas nie przewiduje ich rozmieszczenia (m.in. obszary zmiany studium "Łubowiec", "Jan Kanty").**

**** zmiana wprowadzona Uchwałą Nr ..... Rady Miejskiej w Jaworznie z dnia .....2012r.

- ♦ *Skutki lokalizacji wielkopowierzchniowych obiektów handlowych są zależne od rodzaju obiektu, jego wielkości oraz lokalizacji w strukturze przestrzennej miasta: mogą być zarówno pozytywne jak negatywne z punktu widzenia szeroko rozumianego rozwoju gospodarczego, jakości życia mieszkańców, funkcjonowania układu komunikacyjnego i witalności przestrzeni publicznych.*
  - ♦ *Lokalizacja obiektów centrotwórczych poza śródmieściem, zwłaszcza o zbyt dużej powierzchni, np. galerii handlowo-usługowych może negatywnie wpłynąć na rozwiązanie zidentyfikowanych problemów przestrzennych ("brak ukształtowanego wielkomiejskiego centrum miasta; utrzymanie misalokacji zasobów przestrzennych- funkcjonalnej i lokalizacyjnej") oraz na realizację celu polityki przestrzennej „Wzrost atrakcyjności (żywołności) obszaru centralnego i jego przestrzeni publicznych” określonego w ramach kierunku K1 „Budowanie potencjału administracyjnego, instytucjonalnego i usługowego w Śródmieściu i jednostkach satelitarnych”.*
- Główny obszar występowania problemu:**
- ♦ *Obszary, w których wnioskuje się dopuszczenie budowy obiektów o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m², w tym tereny poprzemysłowe: Łubowiec i Jan Kanty;*
  - ♦ *Obszar Nowego Centrum miasta, w którym wskazano możliwość rozmieszczenia obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m² (teren byłego szybu Kościuszko).*
- Wizja rozwiązań:**
- ♦ *Prawidłowy rozwój sieci handlowej powinien polegać na kształtowaniu sieci ośrodków handlowo-usługowych o hierarchicznej strukturze, w których potencjał powierzchni sprzedażowej jest proporcjonalny do rangi ośrodka (liczby ludności w zasięgu obsługi ośrodka) i w której najsilniejszym ośrodkiem jest centrum miasta.*
  - ♦ *Zasady rozwoju sieci handlowej powinny być częścią zaktualizowanej polityki przestrzennej miasta. Jej podstawę stanowić powinna zgodność ze strategicznymi celami rozwojowymi miasta, w tym dążenie do kształtowania struktury urbanistycznej zgodnie z ideą miasta spójnego, przy uwzględnieniu typowych skutków lokalizacji obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000m² zależnie od ich wielkości i typu (supermarkety, hipermarkety, wielofunkcyjne centra handlowo-usługowe, sklepy wyspecjalizowane) oraz usytuowania w strukturze przestrzennej miasta.*
  - ♦ *Wielkopowierzchniowe obiekty handlowe o charakterze centrotwórczym (wielobranżowe, z usługami rozrywki) powinny być lokalizowane przede wszystkim w ośrodkach (centralnych miejscach struktury przestrzennej). Poza śródmieściem nie powinny powstawać obiekty konkurencyjne, o powierzchni użytkowej porównywalnej lub większej do potencjału zlokalizowanego w śródmieściu, mogą natomiast powstawać obiekty wyspecjalizowane (np. typu "dom i ogród") oraz obiekty handlu hurtowego i giełdowego.*
  - ♦ *Do czasu określenia zasad rozwoju sieci handlowej w ramach kompleksowej aktualizacji studium, lokalizację nowych obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m² należałoby dopuszczać warunkowo:
- tylko na podstawie ustaleń miejscowego planu*

zagospodarowania przestrzennego,
- po dokonaniu analizy potencjalnego wpływu lokalizacji wnioskowanego obiektu (o określonym rodzaju i wielkości powierzchni sprzedaży) na realizację strategicznych celów rozwojowych i polityki przestrzennej miasta,
- w przypadku przesądzenia o przeznaczeniu terenu na cele budowy takich obiektów w miejscowym planie, zostaną w nim przyjęte ustalenia określające wielkość i charakter funkcjonalny obiektu.

Problem: **Obszary płytkiego kopalnictwa - obszar zmiany studium Łubowiec i Jan Kanty ******

Istota i skutki nie rozwiązania problemu:

- ♦ **Obszary położone są w strefie zagrożenia wpływami płytkiej eksploatacji węgla kamiennego, w tym występowania deformacji nieciągłych.**
- ♦ **Stopień zagrożenia ujawnieniem się wpływów eksploatacji został oceniony jako niewielki - dla obszaru Jan Kanty oraz znaczny - dla obszaru Łubowiec.**
- ♦ **W związku z wygaszeniem koncesji nr 141/94 z dnia 22.08.1994 r. wydanej dla KWK „Jan Kanty” S.A., Spółka Restrukturyzacji Kopalń S.A. nie ma obowiązku finansowania zwrotów dodatkowych kosztów zabezpieczenia obiektów przed wpływami ruchu zakładu górniczego.**

Główny obszar występowania problemu: **Obszary płytkiego kopalnictwa w dzielnicy Łubowiec oraz w obszarze zlikwidowanej KWK „Jan Kanty”**

Wizja rozwiązań:

- ♦ **W miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego należy umieścić informację o szczególnych warunkach zagospodarowania terenu (skomplikowane warunki gruntowe), które mogą wymagać uzdatnienia podłoża gruntowego w celu zabezpieczenia obiektów przed nierównomiernym osiadaniem.**
- ♦ **Lokalizacja zabudowy na tych terenach powinna być poprzedzona badaniami geofizycznymi w rejonach płytkiej eksploatacji górniczej oraz w rejonach występowania udokumentowanych wpływów deformacji nieciągłych - rozpoznaniem geotechnicznym.**
- ♦ **Sporządzenie projektów budowlanych powinno być poprzedzone wykonaniem dokumentacji geologiczno – inżynierskiej, zgodnie z obowiązującymi przepisami; należy uwzględnić konieczność wykonania wierceń kontrolnych w miejscach wytypowanych rozpoznaniem geofizycznym.**

**** zmiana wprowadzona Uchwałą Nr ..... Rady Miejskiej w Jaworznie z dnia .....2012r.